

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE**  
**NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101005/I/2018/36069385970475780

**MAKROREGIONÁLNE STRATÉGIE EURÓPSKEJ ÚNIE**  
**AKO NOVÝ NÁSTROJ CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE**

Diplomová práca

**2018**

**Bc. Alica Holáňová**

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE**  
**NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**MAKROREGIÓNALNE STRATÉGIE EURÓPSKEJ ÚNIE**  
**AKO NOVÝ NÁSTROJ CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE**

Diplomová práca

**Študijný program:** Sociálny rozvoj a sociálna politika

**Študijný odbor:** Národné hospodárstvo

**Školiace pracovisko:** Katedra sociálneho rozvoja a práce

**Vedúci záverečnej práce:** Ing. Jaroslava Szüdi, PhD.

**Bratislava 2018**

**Bc. Alica Holáňová**



### **Pod'akovanie**

Touto cestou sa chcem pod'akovať hlavne svojej vedúcej záverečnej práce Ing. Jaroslave Szüdi, PhD. za jej odborné rady a vedenie pri písaní záverečnej práce, jej milý prístup a pomoc. Vďaka patrí aj mojej rodine a priateľom, ktorých podpora mi veľmi pomáhala počas celého obdobia štúdia.

## **ABSTRAKT**

HOLÁŇOVÁ, Alica: *Makroregionálne stratégie Európskej únie ako nový nástroj cezhraničnej spolupráce*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra sociálneho rozvoja a práce. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Jaroslava Szüdi, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2018, 100 s.

Cieľom záverečnej práce je analyzovať a vyhodnotiť makroregionálne stratégie ako pomerne nový nástroj na zlepšenie cezhraničnej spolupráce v EÚ, charakterizovať prínosy a prípadné nedostatky Baltskej a Dunajskej stratégie, a na základe získaných poznatkov navrhnúť konkrétne odporúčania pre skvalitnenie implementácie Dunajskej stratégie a jej popularizáciu a pre vyššiu úroveň zapojenia Slovenskej republiky do makroregionálneho procesu. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 5 obrázkov, 28 tabuliek a 1 prílohu. Prvá kapitola je venovaná teoretickému rámcu cezhraničnej spolupráce a makroregionálnych stratégií, definícii ich základných pojmov a charakteristike súčasných makroregionálnych stratégií. V ďalšej časti je stanovený hlavný cieľ záverečnej práce, cieľ teoretickej a cieľ praktickej časti práce. Tretia kapitola sa zaoberá porovnávaním prioritných oblastí Baltskej a Dunajskej stratégie z hľadiska ich cieľov a akcií, vyhodnotením a analýzou skúseností z pološtrukturovaných rozhovorov a údajov získaných zo štúdie zameranej na makroregionálne stratégie a ich prepojenie s kohéznou politikou. Diskusia sa zameriava na návrh odporúčaní pre Dunajskú stratégiu na zlepšenie jej implementácie a zlepšenie úrovne zapojenia Slovenskej republiky do makroregionálneho procesu.

### **Kľúčové slová:**

Cezhraničná spolupráca, makroregionálne stratégie, Baltská stratégia, Dunajská stratégia, prioritné oblasti

## **ABSTRACT**

HOLÁŇOVÁ, Alica: Macro-Regional Strategies as a New Tool of the EU Cross-Border Cooperation. – The University of Economics in Bratislava, Faculty of National Economy, Department of Social Development and Labour. – Thesis Supervisor: Ing. Jaroslava Szüdi, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2018, p 100.

The aim of thesis is to evaluate and analyse Macro-Regional Strategies as a relatively new tool for improving Cross-border Cooperation in the EU, to define benefits and possible shortcomings of the Baltic Sea Strategy and the Danube Strategy and suggest specific recommendations for improving implementation of the Danube Strategy and its promotion together with a higher level of participation of the Slovak Republic in the macro-regional process based on the lessons learnt. The thesis is divided into 4 chapters. It contains 5 pictures, 28 charts and 1 attachment. The first chapter is dedicated to the theoretical framework of Cross-border Cooperation and Macro-Regional Strategies, definitions of their basic terms and characteristics of current Macro-Regional Strategies. The main aim of thesis, the theoretical aim and the practical aim are set in the next part. The third chapter deals with the comparison of priority areas of the Baltic Sea Strategy and the Danube Strategy in terms of their targets, actions and milestones, analysing and evaluating the experience of semi-structured interview and data collected from the Study on Macro-Regional Strategies and their links with Cohesion Policy. The discussion is focused on proposing recommendations for the Danube Strategy for the implementation improvement and improving the level of involvement of the Slovak Republic in the macroregional process.

### **Key words:**

Cross-border Cooperation, Macro-Regional Strategies, Baltic Sea Strategy, Danube Strategy, Priority Areas

# **OBSAH**

|                                                                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Úvod.....                                                                                                              | 10  |
| 1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....                                                           | 12  |
| 1.1 Základné vymedzenie cezhraničnej spolupráce.....                                                                   | 12  |
| 1.2 Súčasný makroregionálne stratégie.....                                                                             | 14  |
| 1.2.1 Stratégia Európskej únie pre región Baltského mora.....                                                          | 16  |
| 1.2.2 Stratégia Európskej únie pre Podunajský región .....                                                             | 21  |
| 1.2.3 Stratégia Európskej únie pre región Jadranského a Iónskeho mora .....                                            | 28  |
| 1.2.4 Stratégia Európskej únie pre Alpský región .....                                                                 | 32  |
| 1.2.5 Príprava nových makroregionálnych stratégií .....                                                                | 37  |
| 1.3 Zapojenie Slovenska do makroregionálnych stratégií .....                                                           | 41  |
| 2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania .....                                                                   | 43  |
| 3 Výsledky práce .....                                                                                                 | 45  |
| 3.1 Základné charakteristiky prioritných oblastí pre región Baltského mora.....                                        | 45  |
| 3.2 Základné charakteristiky prioritných oblastí pre Podunajský región .....                                           | 61  |
| 3.3 Analýza a zhodnotenie praktických informácií z implementácie oboch stratégií .....                                 | 74  |
| 4 Diskusia .....                                                                                                       | 89  |
| 4.1 Odporúčania pre Podunajský región.....                                                                             | 90  |
| Záver .....                                                                                                            | 93  |
| Zoznam použitej literatúry .....                                                                                       | 95  |
| Príloha č.1 – Rozhovory so zástupcami z Interact-u, DG Regio a vybraných prioritných oblastí Dunajskej stratégie ..... | 100 |

## **Zoznam ilustrácií a zoznam tabuliek**

Obrázok č. 1: Teritoriálne vymedzenie súčasných makroregionálnych stratégií

Obrázok č. 2: Teritoriálne vymedzenie krajín regiónu Baltského mora

Obrázok č. 3: Teritoriálne vymedzenie krajín podunajského regiónu

Obrázok č. 4: Teritoriálne vymedzenie krajín regiónu Jadranského a Iónskeho mora

Obrázok č. 5: Teritoriálne vymedzenie krajín alpského regiónu

Tabuľka č. 1: Akcie prioritnej oblasti Nutri

Tabuľka č. 2: Akcie prioritnej oblasti Riziká

Tabuľka č. 3: Akcie prioritnej oblasti Bioekonómia

Tabuľka č. 4: Opatrenia pre čistú a ekologickú lodnú dopravu PA Lodná doprava

Tabuľka č. 5: Sekcie a akcie Prioritnej oblasti Bezpečnosť

Tabuľka č. 6: Akcie a podakcie prioritnej oblasti Cestovný ruch

Tabuľka č. 7: Akcie a ich ciele prioritnej oblasti Kultúra

Tabuľka č. 8: Témy a aktivity prioritnej oblasti Inovácie

Tabuľka č. 9: Akcie a ich charakter prioritnej oblasti Zdravie

Tabuľka č. 10: Akcie a charakter ich činnosti v rámci prioritnej oblasti Vzdelávanie

Tabuľka č. 11: Akcie a ich ciele prioritnej oblasti Doprava

Tabuľka č. 12: Prioritné podoblasti a ich ciele Prioritnej oblasti Energia

Tabuľka č. 13: Akcie prioritnej oblasti PA1A Splavnosť vodných ciest

Tabuľka č. 14: Akcie prioritnej oblasti PA1B Cestná, železničná a letecká mobilita

Tabuľka č. 15: Akcie prioritnej oblasti PA2 Udržateľná energia

Tabuľka č. 16: Oblasti a akcie prioritnej oblasti PA3 Kultúra a cestovný ruch

Tabuľka č. 17: Akcie prioritnej oblasti PA4 Kvalita vôd

Tabuľka č. 18: Akcie prioritnej oblasti PA5 Environmentálne riziká

Tabuľka č. 19: Oblasti a akcie prioritnej oblasti PA6 Biodiverzita a príroda

Tabuľka č. 20: Akcie prioritnej oblasti PA7 Znalostná spoločnosť

Tabuľka č. 21: Akcie prioritnej oblasti PA8 Konkurencieschopnosť podnikov

Tabuľka č. 22: Akcie prioritnej oblasti PA9 Ľudia a zručnosti

Tabuľka č. 23: Čiastkové ciele a akcie PA10 Inštitucionálne kapacity a Spolupráca

Tabuľka č. 24: Čiastkové ciele a akcie PA11 Bezpečnosť

Tabuľka č. 25: Výsledok prieskumu pridanej hodnoty spolupráce v rámci vybraných prioritných oblastí MRS pre EUSBSR

Tabuľka č. 26: Sumárne dosiahnuté úspechy EUSBSR (vybraných prioritných oblastí)

Tabuľka č. 27: Výsledok prieskumu pridanej hodnoty spolupráce v rámci vybraných prioritných oblastí MRS pre EUSDR

Tabuľka č. 28: Sumárne dosiahnuté úspechy EUSDR (vybraných prioritných oblastí)

## **Zoznam skratiek a značiek**

**DFCN** – Dunajská finančná koordinačná sieť

**DRRIF** – Dunajský výskumný a inovačný fond

**DTP** – Dunajský nadnárodný program

**EFRR** – Európsky fond regionálneho rozvoja

**EHSV** – Európsky hospodársky a sociálny výbor

**ENI** – Nástroj európskeho susedstva

**EŠIF** – Európske štrukturálne a investičné fondy

**ETC** – Európska územná spolupráca

**EÚ** – Európska únia

**EUSAIR** – Stratégia EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora

**EUSALP** – Stratégia EÚ pre Alpský región, Alpská stratégia

**EUSBSR** – Stratégie EÚ pre región Baltského mora, Baltská stratégia

**EUSDR** – Stratégia EÚ pre Podunajský región, Dunajská stratégia

**HA** – Horizontálna akcia

**HELCOM** – Komisia pre ochranu baltského morského pobrežia

**ICPDR** – Medzinárodná skupina pre ochranu Dunaja

**IPA** – Nástroj predvstupovej pomoci

**JRC** – Spoločné výskumné centrum

**MRS** – Makroregionálna stratégia

**MSP** – Malé a stredné podniky

**NCP** – Národný kontaktný bod

**NDPC** – Partnerstvo Severnej dimenzie pre kultúru

**PA** – Prioritná oblasť

**RIS** – Riečne informačné služby

**RIS3** – Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu

**TEN-T** – Transeurópska dopravná sieť

**TPA** – Tematická oblasť politiky

**WFD** – Rámcová smernica o vode

## Úvod

Myšlienka vytvorenia cezhraničnej spolupráce v Európe, vďaka ktorej štáty môžu dôjsť k vzájomným kompromisom a kooperovať na riešení spoločných problémov, bola už od začiatku veľmi sľubná a ambiciózna. Už v období prvej svetovej vojny európske štáty utvárali spojenectvá, ktoré im umožnili vzájomne si pomôcť a strategicky premyslieť svoje taktiky proti nepriateľom. Avšak tieto spojenectvá boli iba dočasné a po skončení obdobia vojen sa rozpadli. S cieľom prekonať hrôzy a devastačné následky vojen a katastrof s víziou vyhnutiu sa akýchkoľvek budúcich konfliktov a udržanie mieru medzi európskymi štátmi, sa tieto krajiny dohodli na Európskej integrácii.

Postupom času sa vytvárali rôzne integračné zoskupenia v rámci Európy (napr. Európske spoločenstvo uhlia a ocele, Európske hospodárske spoločenstvo, EURATOM, Európske spoločenstvo atď.), ktoré sa uzatvorením zmlúv a dohôd postupne formovali a zlepšovali na úroveň dnešnej Európskej únie. Tieto integračné zoskupenia svojím vývojom prešli zo základnej povojnovej potreby udržiavania mieru a vyhýbania sa konfliktom na oveľa vyšší stupeň spolupráce, ktorý zaručoval pomoc a podporu (finančnú, materiálnu, ľudské zdroje) v rôznych oblastiach a odvetviach hospodárstva. Štáty si začali uvedomovať výhody cezhraničnej spolupráce a uvažovali o vytvorení ďalších integračných celkov, ktoré by priniesli zreteľné výsledky v lepšom a väčšom rozsahu v jednotlivých krajinách. Vytvárali sa bilaterálne a multilaterálne dohody, medzinárodné organizácie a spoločnosti, ktoré svoju pozornosť viac sústredili na potreby svojich členov. Cezhraničná spolupráca tak umožnila riešiť v kratšom čase a v oveľa väčšom rozsahu problémy a situácie jednotlivých krajín, ktoré by krajiny samy neboli schopné tak rýchlo vyriešiť. Navyše, cezhraničná spolupráca priniesla príležitosti, o ktorých možno krajiny ani nevedeli alebo sa ich nemohli chopiť kvôli riešeniu iných záležitostí.

Jednou z foriem takejto spolupráce sú súčasné makroregionálne stratégie, ktoré vzišli z potreby zlepšenia stavu znečisteného Baltského mora a rozvinuli sa do dnešnej podoby. Štáty okolo Baltského mora utvorili makroregión, a teda aj stratégiu na zlepšenie alarmujúceho stavu mora ale i využitie regiónu v prospech zúčastnených krajín. Tieto stratégie prinášajú participujúcim krajinám prepojenia s významnými medzinárodnými organizáciami, zlepšenia politických vzťahov a účasti na konferenciách a podujatiach, strategické postupy a dokumenty na ich implementáciu, riešenia problémov a využitia príležitostí v úzko špecializovaných oblastiach, ako napr. veda, výskum a inovácie, životné prostredie, dopravná infraštruktúra a pod. Špecifikum MRS EÚ spočíva v tom, že okrem

členských krajín EÚ sa na nich môžu podieľať a angažovať aj krajiny, ktoré sú mimo EÚ, čím robia túto formu spolupráce prístupnejšou čo sa týka hraníc EÚ. Hranice v tomto prípade nepredstavujú prekážku, ale naopak, poskytujú mnoho možností a príliv nových zdrojov na zlepšenie stavu daného makroregiónu.

Záverečná práca je rozdelená na štyri kapitoly. V prvej kapitole sme popísali teoretický rámec cezhraničnej spolupráce a makroregionálnych stratégií. Definovali sme pojmy spojené s makroregionálnymi stratégiami a ich súčasné členenie. Súčasný MRS sme charakterizovali podľa rokov ich vzniku, historického vývoja a míľnikov, teritoriálneho vymedzenia, financovania, členenia na piliere a prioritné oblasti a podľa realizovaných úspešných projektov. Uvádzali sme aj vytvorenie ďalších možných makroregionálnych stratégií, pričom niektoré z nich už vytvárali určité formy spolupráce, nie však na makroregionálnej úrovni.

V druhej kapitole sme stanovili hlavný cieľ práce, ktorý sme ďalej rozčlenili na ciele teoretickej a praktickej časti záverečnej práce. Tieto ciele nám pomohli ďalej analyzovať a vyhodnotiť výsledky práce a navrhnúť odporúčania. Cieľom práce je na základe získaných poznatkov o problematike makroregionálnych stratégií charakterizovať ich pridanú hodnotu a prípadné slabé stránky, prostredníctvom ktorých ďalej navrhujeme konkrétne odporúčania pre zlepšenie stavu Podunajského regiónu a pre jeho popularizáciu medzi širokou verejnosťou.

Tretia kapitola, t. j. praktická časť práce je venovaná prioritným oblastiam dvoch porovnávaných stratégií – Baltskej a Dunajskej, ktoré sú dvomi najstaršími stratégiami s najväčším množstvom skúseností. Výsledky práce vychádzajú z uskutočnených pološtrukturovaných rozhovorov s predstaviteľmi Interactu, Generálneho riaditeľstva DG Regio a dvoch prioritných oblastí Dunajskej stratégie, konkrétne PA4 Kvalita vôd a PA7 Znalostná spoločnosť. Prostredníctvom rozhovorov nám zástupcovia týchto subjektov poskytli množstvo informácií, ale i silných a slabých stránok určitých oblastí. Na základe výsledkov štúdie od DG Regio a spoločnosti COWI sme porovnali obe stratégie z hľadiska vybraných prioritných oblastí a ich (určitých) kategórií.

V záverečnej kapitole sme na základe zistení a výsledkov rozhovor a štúdie naformulovali odporúčania pre Podunajský región, ktorého súčasťou je aj Slovenská republika. Téma diplomovej práce bola pre nás prínosná a uvedomili sme si tak (obrovský) význam a potenciál stratégií ako jedného z nástrojov cezhraničnej spolupráce, preto sme sa rozhodli túto tému dostať viac do povedomia akademickej obce, čo sa nám z časti podarilo, pretože sme predstavili Dunajskú stratégiu minulý rok na ŠVOČ.

# 1 Súčasný stav riešenej problematiky

## 1.1 Základné vymedzenie cezhraničnej spolupráce

Hranice štátov, v ich súčasnej forme, boli najcitelnejšie v Európe po prvej svetovej vojne, keď sa rozpadli obrovské veľmoci na veľké množstvo menších štátov. Mnoho európskych štátov malo kedysi iné hranice ako dnes, a to nielen vďaka vojnám ale aj vďaka násilným inváziám a kolonizáciám.

K funkciám hraníc patrí tá najzreteľnejšia, a to pôsobiť ako bariéra a ako nástroj pre kontrolu imigrantov, na zabránenie obchodovania s ľuďmi, drogami, zbraňami a pod. Na druhej strane, hranice umožňujú rozdiely v cenách, mzdách, pracovných podmienkach, dostupnosti práce a v mnohých iných oblastiach. Avšak tieto rozdiely, problémy a možnosti hraníc stále existujú a vyžadujú si udržateľné riešenia. Hranice tiež vytvárajú aj možnosti pre spoluprácu a obchodné príležitosti. Z rôznych podmienok v jednotlivých štátoch či regiónoch sa dá ťažiť v mnohých oblastiach hospodárstva, a teda hranice predstavujú akýsi zdroj týchto výhod a možností na spoluprácu.<sup>1</sup>

Cezhraničná spolupráca má preto potenciál transformovať hranice na možnosť pre rozvoj, pretože spája komunity na oboch stranách hraníc. „Vznik cezhraničnej spolupráce v rámci Európy sa teda môže chápať ako reakcia na problémy a výzvy, ktorým čelia hraničné regióny v rámci jednotlivých štátov. Na druhej strane, môže byť vnútorným impulzom na prekonanie existujúcich hraníc, ktoré môžu byť (v niektorých prípadoch) založené na kultúrnych podobnostiach či sociálnych a hospodárskych motiváciách.“<sup>2</sup>

Európska komisia definuje cezhraničnú spoluprácu v Európe ako „kľúčový element k politikám Európskej únie smerom k ich susediacim štátom. Podporuje udržateľný rozvoj pozdĺž vonkajších hraníc EÚ, pomáha znižovať rozdiely v životných podmienkach a riešiť spoločné problémy naprieč hraniciami.“<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF FINLAND. *Cross-border cooperation – benefiting from borders*. [online]. Helsinki: Edita Pic. 2011. s. 2-3. [cit. 2017-11-21]. Dostupné na: [http://www.aebr.eu/files/publications/CBC\\_Benefiting\\_from\\_Borders.pdf](http://www.aebr.eu/files/publications/CBC_Benefiting_from_Borders.pdf)

<sup>2</sup> BALTÀ PORTOLÉS, Jordi. *Cross-Border Cooperation and Cultural Communities in Europe*. [online]. Brussels: Centre Maurits Coppieters. 2015. s. 11. [cit. 2017-11-25]. Dostupné na: [https://www.ideasforeurope.eu/wp-content/uploads/LOW\\_CMC-4695-PAPER-3-Euroregions\\_290715.pdf](https://www.ideasforeurope.eu/wp-content/uploads/LOW_CMC-4695-PAPER-3-Euroregions_290715.pdf)

<sup>3</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Cross Border Cooperation*. [online]. Brussels: Európska Komisia. 2016. [cit. 2017-11-28]. Dostupné na: [https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/cross-border-cooperation\\_en](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/cross-border-cooperation_en)

Myšlienka cezhraničnej spolupráce v rámci Európy bola preto silne podporená prostredníctvom zoskupenia 28 európskych krajín<sup>4</sup> do integračného celku Európskej únie a eliminácie jej vnútorných hraníc, a to najmä vďaka Európskej územnej spolupráci (ďalej známej pod skratkou ETC), ktorá položila základy pre vytvorenie spoločného európskeho priestoru. Tento priestor bol podporený a rozvinutý uzavretím Schengenskej dohody v roku 1985, na základe ktorej bol vytvorený Schengenský priestor, umožňujúci európskym krajinám, ktoré dohodu uzavreli, značný nárast obchodovania a nadväzovania vzťahov vďaka úplnému zrušeniu kontroly na vnútorných hraniciach ale jej posilnenie na vonkajších hraniciach s tretími krajinami.

Okrem toho, cezhraničná spolupráca prináša aj mnoho ďalších výhod:

- Posilnenie dodržiavania ľudských práv, mieru, slobody a bezpečnosti;
- Rozvoj európskej integrácie, vytvorenie a posilnenie partnerstiev, zvýšenú ekonomickú a sociálnu kohéziu a spoluprácu;
- Spoločné návrhy, implementácia a financovanie programov a projektov;
- Šírenie a lepší prístup k poznatkom (publikácie, mapy, učebné materiály atď.), ku vzdelávaniu, k väčším príležitostiam naučiť sa cudzí jazyk a iné.<sup>5</sup>

Koncept makroregiónu historicky predchádza jeho nedávny vznik ako myšlienku a nástroj Európskej územnej spolupráce. Jeho vznik sa môže datovať k počiatku programového obdobia Interreg-u na konci 90-tych rokov 20. storočia, kedy sa stal objektom vedeckého záujmu ako súčasť regionalizačnej štúdie v akademických publikáciách a vedeckých štúdiách.<sup>6</sup> Hoci teda tento koncept nie je nový, široká verejnosť nemá o makroregiónoch a mrakroregionálnych stratégiách dostatočné množstvo informácií.

Makroregión je úzko spojený s globalizáciou, pretože sa v súčasnosti mnoho výziev, problémov a projektov realizuje a rieši ako medzinárodná spolupráca medzi krajinami. Tento pojem bol prvýkrát definovaný v kontexte diskusií týkajúcich sa Stratégie Baltského mora, ktorá mala byť ako prvá prijatá makroregiónom Baltského mora v roku 2009.

---

<sup>4</sup> Zahŕňa aj Spojené kráľovstvo, ktoré je ešte stále členom až kým nesplní všetky podmienky vystúpenia (Brexitu) z EÚ.

<sup>5</sup> BALTÀ PORTOLÉS, Jordi. *Cross-Border Cooperation and Cultural Communities in Europe*. [online]. Brussels: Centre Maurits Coppieters. 2015. s. 19 – 20. [cit. 2017-11-25]. Dostupné na: [https://www.ideasforeurope.eu/wp-content/uploads/LOW\\_CMC-4695-PAPER-3-Euroregions\\_290715.pdf](https://www.ideasforeurope.eu/wp-content/uploads/LOW_CMC-4695-PAPER-3-Euroregions_290715.pdf)

<sup>6</sup> EUROPEAN PARLIAMENT. *New role of macro-regions in European Territorial Cooperation. Study*. [online]. Brussels: European Parliament. 2015. s. 19 – 28. [cit. 2017-12-01]. Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL\\_STU\(2015\)540349\\_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL_STU(2015)540349_EN.pdf)

Makroregión je teda zoskupenie krajín, ktoré zdieľajú spoločný funkčný kontext, ako napr. hory,orské dno alebo povodia riek a v ktorých je možné ustanoviť si priority a dosahovať ciele stanovené v príslušnej stratégii.<sup>7</sup> Môže byť definovaný aj ako „priestor zahŕňajúci územie rôznych členských štátov alebo regiónov, ktoré sú navzájom poprepájané jednou alebo mnohými spoločnými črtami, problémami a výzvami.“<sup>8</sup>

Podnet na vznik MRS dali Európske krajiny a ich regióny ako doplnkové riešenia k politikám jednotlivých krajín týkajúcich sa teritoriálneho riadenia. Európska Komisia definuje makroregionálnu stratégiu ako „politický rámec umožňujúci krajinám, ktoré sa nachádzajú v tom istom regióne, aby spoločne odstraňovali problémy a hľadali na ne riešenia alebo aby lepšie využívali svoj spoločný potenciál (napr. znečistenie, splavnosť, celosvetová podnikateľská súťaž atď.). Takto využívajú posilnenú spoluprácu, aby vytvorili politiky, ktoré budú účinnejšie, než keby dané problémy riešili samostatne.“<sup>9</sup>

Inými slovami, MRS pokrývajú platformu spolupráce, pomocou ktorej krajiny a ich regióny (v rámci EÚ i mimo nej) spoločnými silami definujú a riešia kľúčové výzvy, aby uspokojili potreby a naplnili vytýčené ciele v rámci regiónu. Ich podstata spočíva v lepšom využívaní existujúcich zdrojov a v maximalizácii efektívnosti investícií regionálnej politiky EÚ.

## 1.2 Súčasná makroregionálna stratégia

Každá stratégia pozostáva z krajín, ktoré obklopujú alebo cez ktoré prechádza pohorie, rieka či more.

V súčasnosti prebiehajú štyri makroregionálne stratégie, a to:

1. Stratégia Európskej únie pre región Baltského mora z roku 2009,
2. Stratégia Európskej únie pre Podunajský región z roku 2010,
3. Stratégia Európskej únie pre región Jadranského a Iónskeho mora z roku 2014,
4. Stratégia Európskej únie pre Alpský región z roku 2015.

---

<sup>7</sup> COWI. *Study on macroregional strategies and their links with cohesion: Data and analytical report for the EUSDR*. [online]. Denmark. 2017. s. 15. [cit. 2017-12-03]. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/danube/eusdr\\_links\\_cohesion\\_policy.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/danube/eusdr_links_cohesion_policy.pdf)

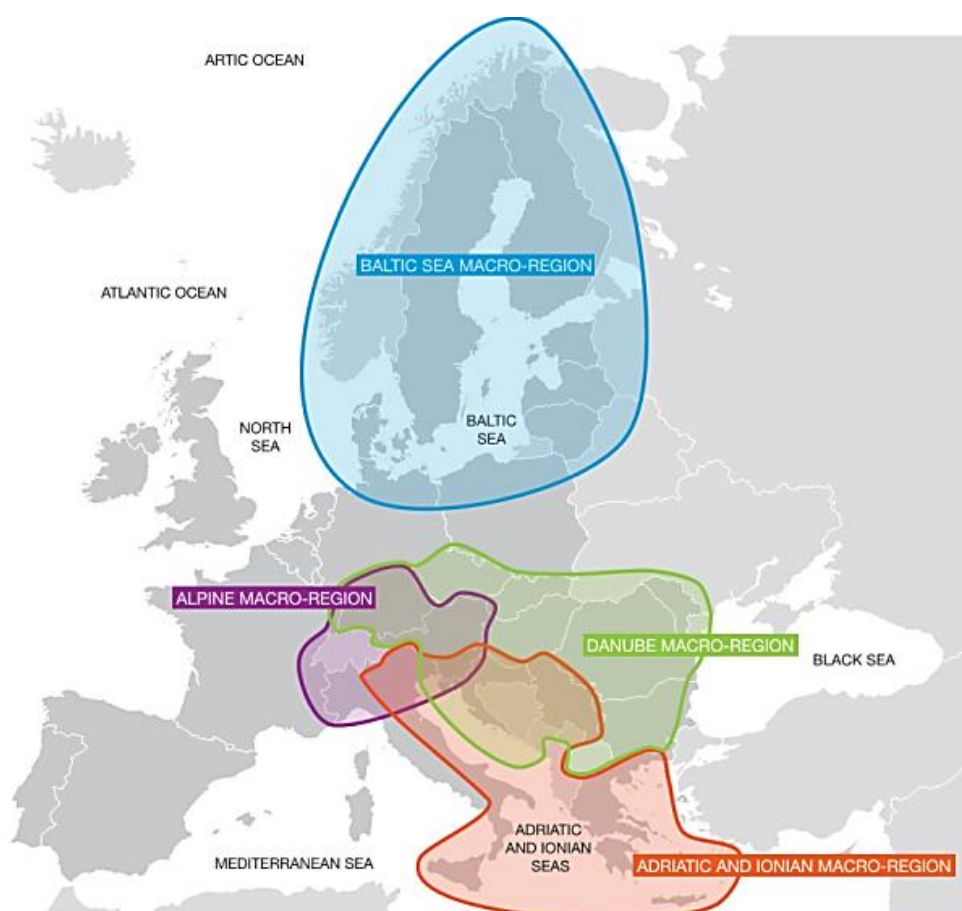
<sup>8</sup> DUBOIS, Alexandre et. al. *EU macro-regions and macro-regional strategies – A scoping study*. [online]. Stockholm: Nordregio. 2009. s. 24. [cit. 2017-12-15]. ISSN1403-2511. Dostupné na: <https://pdfs.semanticscholar.org/d8c9/8ff9ab16389be7b4c4c0dbd360024e4b9e35.pdf>

<sup>9</sup> EURÓPSKA KOMISIA. *Čo je to makroregionálna stratégia?* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie. 2017. s. 1. [cit. 2017-12-15]. ISBN 978-92-79-76616-9. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/macro\\_region\\_strategy/pdf/mrs\\_factsheet\\_sk.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/mrs_factsheet_sk.pdf)

Uvedené MRS sa týkajú 19 členských štátov Európskej únie a 8 krajín mimo EÚ. Niektoré z krajín participujú na viacerých makroregionálnych stratégiách, ako napr. Nemecko či Slovinsko. Vo všetkých makroregiónoch spolu žije viac ako 340 miliónov obyvateľov.<sup>10</sup>

Ako zobrazuje obrázok č.1, vyznačené oblasti predstavujú makroregióny, ktoré úzko spolupracujú na základe vytvorených makroregionálnych stratégií a ich fungovanie legislatívne zastrešujú všeobecne platné dokumenty pre všetky stratégie a konkrétne kľúčové dokumenty jednotlivých stratégií.

### Obrázok č. 1: Teritoriálne vymedzenie súčasných makroregionálnych stratégií



Zdroj: Európska Komisia, 2017

Každá makroregionálna stratégia vychádza z pravidelne aktualizovaného Akčného plánu, ktorý je výsledkom nových problémov a nevyhnutých zmien. Všetky stratégie sú postavené na princípoch a dôležitých pilieroch, ktoré reprezentujú určitú oblasť spoločného

<sup>10</sup> EURÓPSKA KOMISIA. *Čo je to makroregionálna stratégia?* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie. 2017. s. 1. [cit. 2017-12-15]. ISBN 978-92-79-76616-9. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/macro\\_region\\_strategy/pdf/mrs\\_factsheet\\_sk.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/mrs_factsheet_sk.pdf)

záujmu. Tá má byť dosiahnutá prostredníctvom medzinárodnej spolupráce participujúcich strán.

Okrem Akčného plánu sa opierajú všetky stratégie o ďalšie oficiálne schválené dokumenty, ktoré detailnejšie popisujú ciele, prostriedky, výsledky a celkový proces implementácie každej stratégie. Patria k nim:

1. Správa Európskej Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o vykonávaní makroregionálnych stratégií EÚ (2016),
2. Pracovný dokument útvarov Komisie (2016),
3. Správa Európskej Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o riadení makroregionálnych stratégií (2014),
4. Závery Komisie o riadení makroregionálnych stratégií (2014),
5. Správa Európskej Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o pridanej hodnote makroregionálnych stratégií (2013),
6. Závery Rady o pridanej hodnote makroregionálnych stratégií (2013).

### **1.2.1 Stratégia Európskej únie pre región Baltského mora**

„Stratégia Európskej únie pre región Baltského mora (alebo „EUSBSR“) je prvou makroregionálnou stratégiou v Európe. Stratégia bola schválená Európskou Radou v roku 2009 ako dôsledok komunikácie s Európskou Komisiou.“<sup>11</sup> Tomu však predchádzal oficiálny proces vývoja tejto stratégie v roku 2007, kedy Európska Rada požiadala Komisiu o jej spracovanie (cez už spomenutú komunikáciu), čo bolo výsledkom iniciatívy švédskej vlády.

Je oficiálne prvou makroregionálnou stratégiou, z ktorej sa neskôr inšpirovali ďalšie stratégie, či už aktuálne prebiehajúce alebo budúce pripravované. Jej koncept vznikol z environmentálneho stavu Baltského mora, ktoré bolo výrazne znečistené a zničené. Krajiny zoskupené okolo Baltského mora sa preto rozhodli, že efektívnejšie bude, ak tento problém vyriešia spoločne. Ich spolupráca neskôr vyústila do riešenia ďalších problémov,

---

<sup>11</sup> EU STRATEGY FOR BALTIC SEA REGION. *About: EUSBSR in a nutshell*. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about>

pričom sa rozhodli čeliť aj výzvam spoločného územia, ktoré spolu zdieľali, čím vytvorili prvý makroregión.<sup>12</sup>

Hlavným cieľom EUSBSR je posilniť spoluprácu medzi krajinami zoskupenými okolo Baltského mora, aby reagovali na spoločné výzvy (napr. zlepšovanie environmentálneho stavu Baltského mora) a profitovali zo spoločných príležitostí, ktoré región Baltského mora ponúka.<sup>13</sup>

Samozrejme, hlavným spúšťačom stratégie bolo už spomínané alarmujúce znečistenie Baltského mora, ale stratégia sa nezameriava prioritne iba na to. Okrem toho stratégia sústreďuje svoju pozornosť aj na spoluprácu medzi zúčastnenými krajinami a krajinami, ktoré síce nie sú súčasťou stratégie, ale angažujú sa do rôznych projektov stratégie a sú ochotné s participujúcimi krajinami spolupracovať na zlepšovaní regiónu.<sup>14</sup> Stratégia je zameraná aj na posilnenie konkurencieschopnosti MSP v rámci regiónu.

Stratégia EÚ pre región Baltského mora z územného hľadiska pokrýva 8 európskych krajín, ktoré sú všetky členskými krajinami EÚ, a to Estónsko, Dánsko, Fínsko, Nemecko (iba časti: Berlín, Brandenburg, Hamburg, Mecklenburg-Vorpommern a Schleswig-Holstein), Litva, Lotyšsko, Poľsko a Švédsko (Obrázok č.2). Krajiny tohto regiónu však úzko spolupracujú aj s ich susediacimi krajinami, a to najmä s Nórskom a Ruskom, ale na niektorých projektoch sa podieľajú aj Bielorusko a Island. Makroregión Baltského mora je domovom 85 miliónov obyvateľov, čo približne tvorí 17% celkovej populácie Európskej únie. Rozprestiera sa na 8000 kilometrovom pobreží.

Na obrázku č.2 sú teda vyznačené (tmavo-zelenou farbou) štáty spadajúce pod EUSBSR a už spomínané Nórsko, Rusko, Bielorusko a Island (svetlo-zelenou farbou), ktoré sú previazané spoluprácou v rámci projektov a akcií.

---

<sup>12</sup> COWI. *Study on macroregional strategies and their links with cohesion policy: Data and analytical report for the EUSBSR*. [online]. Denmark. s. 10 – 11. 2017. [cit. 2018-01-02]. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/baltic/pdf/eusbr\\_links\\_cohesion\\_policy.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/baltic/pdf/eusbr_links_cohesion_policy.pdf)

<sup>13</sup> EU STRATEGY FOR BALTIC SEA REGION. *About: EUSBSR in a nutshell*. [online]. [cit. 2018-01-04]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about>

<sup>14</sup> SWEDISH AGENCY FOR ECONOMIC AND REGIONAL GROWTH. *The Baltic Sea Region strategy for beginners*. [online]. Stockholm. s. 10. 2016. [cit. 2018-01-11]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/news-room/documents-materials?task=document.viewdoc&id=26>

**Obrázok č. 2: Teritoriálne vymedzenie krajín regiónu Baltského mora**



Zdroj: Program Interreg pre región Baltského mora, 2018

Výhody plynúce zo stratégie zahŕňajú:

- prácu na územnom plánovaní a problematikou udržateľnosti zo širšej perspektívy,
- vývoj turizmu a ďalších obdobných odvetví priemyslu,
- spoluprácu pri riešení dopravných problémov a pri námornej bezpečnosti,
- rozvoj podnikania na posilnenie internacionalizácie podnikov,
- spoluprácu v oblasti energetiky a v ďalších oblastiach spojených so životným prostredím a ekonomikou,
- tvorbu riešení a programov smerom k inteligentnejšiemu a „zelenšiemu“ verejnému obstarávaniu,
- hľadanie riešení na pomoc mladým, ktorí predčasne ukončili štúdium na školách,
- zefektívnenie práce s núdzovými plánmi a manažmentom rizík.<sup>15</sup>

Oficiálne dokumenty legislatívne zakotvujúce všetky skutočnosti, ciele a fungovanie EUSBSR sú:

<sup>15</sup> SWEDISH AGENCY FOR ECONOMIC AND REGIONAL GROWTH. *The Baltic Sea Region strategy for beginners*. [online]. Stockholm. s. 11. 2016. [cit. 2018-01-11]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/news-room/documents-materials?task=document.viewdoc&id=26>

1. Akčný Plán Stratégie Európskej únie pre región Baltského mora (2017)
2. Správa Európskej Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o vykonávaní EUSBSR (2016),
3. Pracovný dokument útvarov Komisie sprevádzajúci správu Európskej komisie (2016),
4. Stratégia Komunikácie pre EUSBSR (2015)
5. Správa Komisie o riadení makroregionálnych stratégií (2014)
6. Závery rady o riadení makroregionálnych stratégií (2014)
7. Správa Komisie o pridanej hodnote makroregionálnych stratégií (2013)
8. Závery Rady o pridanej hodnote makroregionálnych stratégií (2013)
9. Štokholmská spoločná deklarácia o vykonávaní EUSBSR (2009)
10. Konzultácia o EUSBSR (2008)<sup>16</sup>

Tak ako všetky makroregionálne stratégie, ani stratégia pre región Baltského mora nemá žiadne špeciálne finančné zdroje. Financie pochádzajú výlučne z existujúcich zdrojov, a to najmä z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EFRR, SF, KF, EPFRV a ENRF), ktoré sú kľúčovými zdrojmi financovania. Akcie a projekty sú tiež financované národných, regionálnych a súkromných zdrojov, ale aj z rôznych európskych programov, napr. aktuálny rámcový program (Horizont 2020), BONUS Spoločný program na výskum a vývoj v oblasti Baltského mora, program LIFE, Vzdelávacie a kultúrne programy, program Interreg pre región Baltského mora a mnohé iné.<sup>17</sup>

Hlavný cieľ a ďalšie čiastkové ciele stratégie sú obsiahnuté v troch pilieroch, dvanástich prioritných oblastiach a štyroch horizontálnych akciách, ktorými sú:

### **1. Záchrana mora**

PA1 Nutri (Koordinátori: Fínsko, Poľsko)

PA2 Riziká (Koordinátori: Švédsko)

PA3 Bioekonómia (Koordinátori: Fínsko, Litva (rozvoj vidieka), Švédsko (rybolov), Škandinávská rada ministrov (bioekonómia))

<sup>16</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Library – EU Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. [cit. 2018-01-08]. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/baltic-sea/library/#1](http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/baltic-sea/library/#1)

<sup>17</sup> EU STRATEGY FOR BALTIC SEA REGION. *Funding*. [online]. [cit. 2018-01-05]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/funding-sources>

PA4 Lodná doprava (Koordinátori: Dánsko)

PA5 Národná bezpečnosť (Koordinátori: Dánsko, Fínsko)

## **2. Budovanie prosperity**

PA6 Bezpečnosť (Koordinátori: Švédsko, Rada štátov Baltského mora)

PA7 Cestovný ruch (Koordinátori: Nemecko)

PA8 Kultúra (Koordinátori: Nemecko, Poľsko)

PA9 Inovácie (Koordinátori: Poľsko, Estónsko, Škandinávská rada ministrov)

PA10 Zdravie (Koordinátori: Partnerstvo Severnej dimenzie v oblasti verejného zdravia a sociálneho blahobytu)

PA11 Vzdelanie (Koordinátori: Nemecko, Nordenská asociácia vo Švédsku)

## **3. Prepojenie regiónu**

PA12 Doprava (Koordinátori: Litva, Švédsko)

PA13 Energia (Koordinátori: Litva, Lotyšsko)<sup>18</sup>

**Horizontálnymi akciami** sú HA1 Územné plánovanie (Koordinátori: kooperačné zoskupenia VASAB a HELCOM), HA2 Susedia (Koordinátori: mesto Turku v Fínsku a Sekretariát Rady štátov Baltského mora), HA3 Kapacita (Koordinátori: NGO sieť Baltského mora, Únia pobaltských miest a Švédsky inštitút) a HA4 Klíma (Koordinátori: Sekretariát Rady štátov Baltského mora).

Pilier „**Záchrana mora**“ je zameraný na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu a biologickej diverzity v Baltskom mori, pretože jeho znečistenie (je jedným z najviac znečistených morí na svete), nadmerný rybolov či sklon mora k eutrofizácii si vyžadovali spoluprácu na ich okamžitom riešení. Prioritné oblasti tohto piliera sa sústreďujú priamo na riešenia týchto problémov.

„**Prepojenie regiónu**“ sleduje za cieľ hlavne zbližovať ľudí, aby mohli profitovať z výmeny vedomostí, nápadov a skúseností a previesť ich do oblasti obchodovania, a mohli by tak obchodovať aj medzi sebou. Je tiež potrebné vylepšiť dopravné systémy a bezpečnosť dodávky energií, nakoľko veľké časti regiónu sú riedko osídlené a to má za následok veľké vzdialenosti medzi rôznymi trhmi, ktoré však nie sú prekonané kvôli nedostatočnej prepojenosti týchto oblastí.

Podstata piliera „**Budovanie prosperity**“ spočíva v posilnení najmä konkurencieschopnosti krajín regiónu a ich prosperity skrz lepšiu spoluprácu v oblastiach výskumu a vývoja a v prehĺbení vnútorného trhu rôznymi spôsobmi, ako napr. cez spoločné

---

<sup>18</sup> EU STRATEGY FOR BALTIC SEA REGION. *Implementation*. [online]. [cit. 2018-01-05]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/implementation>

inovácie, výmenu poznatkov a skúseností, lepšie vzdelávanie, obchodovanie v rámci regiónu aj mimo neho, podporu podnikania a iné.<sup>19</sup> V predchádzajúcom programovom období, t.j. obdobie 2007-2013 mala EUSBSR 4 piliere a 13 prioritných oblastí a s nástupom nového programovacieho obdobia a aktualizáciou Akčného plánu v roku 2013 sa jeden z pilierov zlúčil s ďalším a jeho oblasti sa zahrnuli do ostatných.

Projekty prebiehajúce a ukončené v rámci EUSBSR sú tzv. vlajkové projekty, čo znamená, že sú to hlavné projekty, pod záštitou ktorých vznikajú ďalšie zaoberajúce sa nielen riešeniami daných problematík v oblastiach, ale aj zlepšením či konkrétnu zmenu. K takýmto projektom v rámci EUSBSR patria napr. Baltic manure, Aquabest či Baltfish, ktoré primárne riešia environmentálny stav Baltského mora. Všetky tieto projekty sú už dokončené. Prebiehajúcimi projektami sú napr. Efinord, Promise i Baltic Phoenix, ktoré sa zaoberajú životným prostredím ako takým, čiže biodiverzitou v lesoch, stavom lesov a novými recyklačnými technológiami. Všetky projekty v rámci EUSBSR sa tematicky viažu na jednotlivé prioritné oblasti pilierov stratégie.<sup>20</sup>

### 1.2.2 Stratégia Európskej únie pre podunajský región

„Stratégia Európskej únie pre Podunajský región (ďalej len ako „EUSDR“) je makroregionálnou stratégiou, ktorá bola prijatá Európskou Komisiou v decembri roku 2010 a schválená v roku 2011 Európskou Radou.“<sup>21</sup>

Je druhou najstaršou stratégiou v Európe hneď po EUSBSR, z ktorej vychádza a nadväzuje na kroky pri jej tvorbe. Vytvorila ju Európska Komisia v spolupráci s krajinami Podunajského regiónu (ktoré Komisiu požiadali o vypracovanie rámca stratégie) a ich partnerskými krajinami na riešenie spoločných výziev a problémov Podunajského regiónu. EUSDR sa teda snaží o koordináciu medzi existujúcimi a novými politikami a iniciatívami, ktoré sa uskutočňujú naprieč celému regiónu.<sup>22</sup>

---

<sup>19</sup> SWEDISH AGENCY FOR ECONOMIC AND REGIONAL GROWTH. *The Baltic Sea Region strategy for beginners*. [online]. Stockholm. s. 14-16. 2016. [cit. 2018-01-11]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/news-room/documents-materials?task=document.viewdoc&id=26>

<sup>20</sup> EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Annex to the Action Plan for the EU Strategy for the Baltic Sea Region: Ongoing and completed flagships of the EUSBSR*. [online]. 2017. s.3 – 49. [cit. 2018-01-15]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=25>

<sup>21</sup> EURÓPSKA KOMISIA. *Stratégia pre podunajskú oblasť*. [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2017, s. 1-2, [cit. 2018-01-05]. ISBN 978-92-79-74479-2. Dostupné na: <http://danube-region.eu/attachments/article/590643/EUSDR-SK.PDF>.

<sup>22</sup> EUROPEAN COMMISSION. *What is the EUSDR?* [online]. [cit. 2017-12-20]. Dostupné na: <http://www.danube-region.eu/about>

Stratégia sa riadi prístupom „žiadne nové nástroje, legislatíva ani nové inštitúcie“. To znamená, že využíva kombináciu existujúcich zdrojov, politík, inštitúcií a nástrojov pre dosiahnutie svojich cieľov efektívnejšie bez výraznejšej finančnej zaťaženia. EUSDR sa zameriava na výsledky, preto užšia spolupráca krajín regiónu umožní lepšie využívanie a vykonávanie existujúcich politík a systému financovania.

Jej hlavným cieľom je získať a lepšie využiť súčasné i nové zdroje na maximalizáciu efektívnosti európskej regionálnej politiky a dosiahnutie spoločných cieľov participujúcich krajín.<sup>23</sup> Stratégia však nie je iba o financovaní jednotlivých oblastí spoločného záujmu, je predovšetkým o posilnení spolupráce medzi participujúcimi krajinami.

Podunajský región pozostáva z 14 európskych krajín (ako môžeme vidieť na obrázku č. 3), z ktorých 9 sú členskými krajinami Európskej únie: Slovenská republika, Česká republika, Rakúsko, Maďarsko, Nemecko (Bádensko-Württembersko, Bavorsko), Slovinsko, Bulharsko, Chorvátsko a Rumunsko; a 5 krajín mimo Európskej únie, a to Ukrajina (Odesa, Ivano-Frankivsk, Černovice a Zakarpatská oblasť), Srbsko, Čierna Hora, Bosna a Hercegovina a Moldavsko. Celkový počet obyvateľov regiónu presahuje 112 miliónov ľudí, čo predstavuje jednu pätinu všetkých obyvateľov Európskej únie.<sup>24</sup>

**Obrázok č. 3: Teritoriálne vymedzenie krajín podunajského regiónu**



Zdroj: Open Europe Consulting, 2017

<sup>23</sup> EU STRATEGY FOR THE DANUBE REGION. *What is the EUSDR?* [online]. [cit. 2018-01-07]. Dostupné na: <http://danube-region.eu/about>

<sup>24</sup> EURÓPSKA KOMISIA. *Stratégia pre podunajskú oblasť*. [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2017, s. 1-2, [cit. 2018-01-07]. ISBN 978-92-79-74479-2. Dostupné na: <http://danube-region.eu/attachments/article/590643/EUSDR-SK.PDF>.

Každá z uvedených krajín sa samozrejme odlišuje od ostatných napr. svojim ekonomickým rastom, historickým vývojom, demografiou atď., ale sú silne prepojené s potenciálom prehĺbiť spoluprácu, rast a obchodné príležitosti pre všetkých obyvateľov.

Podunajský región má aj strategickú polohu, čo sa týka otvorenosti Európskej únie k jej susediacim oblastiam, ktorými sú región Čierneho mora, stredná Ázia a južný Kaukaz. Cez tento makroregión preteká rieka Dunaj, ktorá je najmedzinárodnejšou riekou (prechádza cez desať a ústi do devätnástich krajín) a zároveň je hlavnou dopravnou osou a svetoznáмым ekologickým koridorom. Vďaka tomu je tento makroregión prepojený pomocou príležitostí i výziev.<sup>25</sup>

Historický vývoj EUSDR sa prvýkrát datoval od podania formálnej žiadosti Európskej rady, aby Európska Komisia pripravila Stratégiu Európskej únie pre Podunajský región 18. júna 2009. Hlavným argumentovaným dôvodom vytvorenia takejto stratégie bola skutočnosť, že stratégia by mala mať obrovskú hodnotu a výhodu v oblasti určitého dopadu na kvalitu života občanov EÚ. Za takýto dopad by mali spoluzodpovedať spoločné politiky a investície v povodí rieky Dunaj prostredníctvom kohézie EÚ, preto by ich účinok nemal byť podceňovaný.

Z užšej spolupráce krajín makroregiónu a vyššie spomínanej previazanosti politík vyplynulo teda mnoho výhod pre obyvateľov Podunajského regiónu, a to najmä:

- rýchlejšia cestná a železničná doprava,
- čistejšia vodná doprava pomocou zlepšenia splavnosti riek,
- lacnejšia a bezpečnejšia energia vďaka lepším prepojeniam a alternatívnym zdrojom energie,
- zlepšenie životného prostredia s čistou vodou, ochranou biodiverzity a cezhraničnou protipovodňovou prevenciou,
- prosperujúci región cez spoluprácu v oblasti ekonómie, vzdelávania, sociálnej inklúzie a výskumu a vývoja,
- atraktívne turistické a kultúrne destinácie, ktoré sú spoločne rozvíjané a popularizované,
- bezpečný a dobre spravovaný región vďaka lepšej spolupráci a koordinácii vládnych a mimo vládnych organizácií atď.

---

<sup>25</sup> EURÓPSKA KOMISIA. *Stratégia Podunajskej oblasti: Úspešné príbehy*. [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2016, s. 5. [cit. 2017-12-10.]. ISBN 978-92-79-61766-9. Dostupné na: <http://danube-region.eu/communication/success-stories>

Aby Stratégia fungovala efektívne, jej koncept mal byť inšpirovaný už existujúcou Stratégiou pre región Baltského mora (viď. Kapitola 1.2.1). V októbri roku 2008 preto Komisár zdôraznil potrebu cielenej politiky pre Podunajský región, ktorá by naplňovala ekologické, dopravné a socio-ekonomické potreby regiónu, aby odstránila problémy a dosiahla rozvoj a prosperitu v regióne.

K najdôležitejším historickým míľnikom v procese tvorby Stratégie Európskej únie pre Podunajský región, ktoré ovplyvnili jeho vývoj, patria:

1. 19. jún 2009: Európska Rada pozvala Európsku Komisiu, aby vytvorila stratégiu pre oblasť obklopujúcu Dunaj.
2. Júl 2009 až december 2010: Európska Komisia pripravovala stratégiu, v rámci ktorej prebiehali verejné konferencie a konferencie s participujúcimi krajinami.
3. 8. december 2010: Európska Komisia prijíma Akčný plán a Dohovor pre EUSDR.
4. 3. február 2011: Komisár Hahn ustanovil koordinátorov prioritných oblastí.
5. 13. apríl 2011: Rada Európskej únie pre všeobecné záležitosti prijala závery Európskej rady.
6. 24. jún 2011: Európska rada oficiálne schválila EUSDR a spustila implementačnú fázu.<sup>26</sup>

Kľúčovými dokumentmi, z ktorých Dunajská stratégia vychádza, sú:

11. Stratégia je definovaná v Komunikácii od Európskej Komisie (2010)
12. Akčný Plán Stratégie Európskej únie pre Podunajskú oblasť
13. Závery Komisie o EUSDR (2016)
14. Správa Komisie o pridanej hodnote makroregionálnych stratégií (2013)
15. Závery Rady o pridanej hodnote makroregionálnych stratégií (2013)
16. Správa Komisie o vykonávaní EUSDR (2013)
17. Správa Komisie o riadení makroregionálnych stratégií (2014)
18. Spoločné ustanovenie ministrov zahraničných vecí EUSDR (2014)
19. Závery rady o riadení makroregionálnych stratégií (2014)
20. Spoločné ustanovenie ministrov, ktorí majú na starosti fondy EÚ, európske záležitosti alebo európsku integráciu
21. Spoločné ustanovenie ministrov zodpovedných za výskum a inovácie

---

<sup>26</sup> EU STRATEGY FOR THE DANUBE REGION. *What is the EUSDR?* [online]. [cit. 2018-01-07]. Dostupné na: <http://danube-region.eu/about>

Stratégia Európskej únie pre Podunajský región si kladie za cieľ posilniť spoluprácu medzi participujúcimi krajinami na riešenie spoločných problémov obsiahnutých v štyroch pilieroch. Každý z týchto pilierov obsahuje jedenásť prioritných oblastí – cieľov spolupráce, v ktorých sú spoločné problémy a oblasti záujmu bližšie vyšpecifikované. Každá participujúca krajina EUSDR je koordinátorom aspoň 1 prioritnej oblasti spolu s ďalšou.

Týmito piliermi a prioritnými oblasťami (ďalej pod skratkou „PA“) sú:

### **1. Prepojenie regiónu**

PA1 Zlepšiť mobilitu a intermodalitu

a) Vnútrozemské vodné cesty (Koordinátori: Rakúsko, Rumunsko)

b) Cestné, železničné a letecké spojenia (Koordinátori: Slovinsko, Srbsko)

PA2 Podporovať udržateľnejšie zdroje energií (Koordinátori: Maďarsko, Česká republika)

PA3 Podporovať kultúru a cestovný ruch, kontakty medzi ľuďmi (Koordinátori: Bulharsko, Rumunsko)

### **2. Ochrana životného prostredia v regióne**

PA4 Obnoviť a udržať kvalitu vôd (Koordinátori: Maďarsko, Slovenská republika)

PA5 Riadiť riziká v oblasti životného prostredia (Koordinátori: Maďarsko, Rumunsko)

PA6 Chrániť biodiverzitu, krajinu a kvalitu ovzdušia a pôd (Koordinátori: Nemecko, Chorvátsko)

### **3. Rozvíjanie prosperity v regióne**

PA7 Rozvíjať znalostnú spoločnosť prostredníctvom výskumu, vzdelávania a informačných technológií (Koordinátori: Slovenská republika, Srbsko)

PA8 Podporovať konkurencieschopnosť podnikov vrátane rozvoja zoskupení (Koordinátori: Nemecko, Chorvátsko)

PA9 Investovať do ľudí a zručností (Koordinátori: Rakúsko, Moldavsko)

### **4. Posilnenie regiónu**

PA10 Zvýšiť inštitucionálnu kapacitu a spoluprácu (Koordinátori: Rakúsko, Slovinsko)

PA11 Spolupracovať s cieľom podporiť bezpečnosť a riešiť organizovanú a závažnú trestnú činnosť (Koordinátori: Nemecko, Bulharsko)

Vyššie uvedené piliere a ich prioritné oblasti sú jadrom Stratégie a sú základným prvkom úspechu celej práce a veľmi záleží na tom, ako sú tieto problémy komunikované medzi krajinami. Slovenská republika je koordinátorom 2 prioritných oblastí, a to PA4 spolu s Maďarskom a PA7 so Srbskom. Všetky prvky a prioritné oblasti sú detailnejšie špecifikované v Akčnom Pláne pre EUSDR, ktorý bol odsúhlasený v júni 2011.

Pilier **„Prepojenie regiónu“** sa zameriava na problémy dopravných spojení, energie a energetických zdrojov, kultúry a turizmu. Hlavným cieľom piliera je zlepšiť prepojenosť krajín v rámci Podunajského regiónu ale aj prepojenosť regiónu so zvyškom Európy z hľadiska infraštruktúr, systémov a ľudí. Tento cieľ je možné dosiahnuť skrz zlepšenie koordinácie v infraštruktúre a doprave, zvýšením energetickej efektívnosti a rastom využívania obnoviteľných zdrojov energie a popularizáciou kultúry a turizmu v regióne.

Životné prostredie je základným elementom všetkých ľudských činností. Preto je pilier **„Ochrana životného prostredia v regióne“** venovaný životnému prostrediu v regióne, a preto sa pilier stal nevyhnutným pre ekologicky bohatý a krehký región. Na zabezpečenie zlepšenia tejto oblasti sú v prioritných oblastiach piliera obsiahnuté riešenia, ako napr. obnovenie a udržiavanie kvality vôd, riadenie environmentálnych rizík či udržiavanie a zachovanie chránených prírodných oblastí atď.

Hlavnými oblasťami piliera **„Budovanie prosperity“** sú inovácie, informačná spoločnosť, konkurencieschopnosť podnikov, vzdelávanie, trh práce a marginalizované skupiny obyvateľstva. Zlepšenia spolupráce v týchto oblastiach môžu byť dosiahnuté prostredníctvom zlepšenia legislatívy, výmenou skúseností či tvorbou a realizáciou spoločných projektov a akcií. Budovanie prosperity v regióne sa ďalej uskutočňuje prostredníctvom podpory regionálneho výskumu a vzdelávania, transferom nových technológií či zvýšenia konkurencieschopnosti podnikov (hlavne MSP) pomocou zlepšenia podnikového vzdelávania.

Podstata piliera **„Posilnenie regiónu“** spočíva hlavne v posilnení demokratických inštitúcií, verejnej správy a organizácií na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, so špeciálnym zreteľom na kooperáciu v regióne. Posilnenie regiónu znamená aj to, aby bol región bezpečným miestom pre život, čo sa dá dosiahnuť cez zlepšenie politických, občianskych a administratívnych štruktúr a zlepšením bezpečnosti. Tieto riešenia sú kľúčovými podmienkami pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast v regióne.

Všetky projekty a akcie v rámci pilierov a prioritných oblastí nemajú špeciálne financovanie a využívajú existujúce zdroje, keďže stratégia je najmä o lepšej spolupráci

a koordinácii a nie o financovaní. Preto zdroje čerpá z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EFRR, KF, ESF, EPFRV a ENRF) a z programov financovania Európskej únie pre EUSR, a to napr. IPA – nástroj predvstupovej pomoci, určitú časť finančných prostriedkov z aktuálneho Rámcového programu (Horizont 2020), ďalej z prostriedkov Dunajského nadnárodného programu (známeho viac pod názvom Interreg), COSME – program na podporu konkurencieschopnosti MSP, z Erasmus+ a mnohé iné.

Dunajský nadnárodný program (Interreg) na obdobie rokov 2014 – 2020 je finančným nástrojom ETC, ktorá je jedným z cieľov Kohéznej politiky EÚ. Tento program presadzuje ekonomickú, sociálnu a územnú súdržnosť podunajského regiónu vo vybraných oblastiach. Program nadnárodnej spolupráce funguje ako politická hnacia sila a priekopník pri riešení spoločných výziev a potrieb v špecifických oblastiach politik, kde nadnárodná spolupráca prinesie hmatateľné výsledky. Celkový rozpočet programu je 274 578 077€, ktorého časť je financovaná z prostriedkov EÚ (konkrétne 231 924 597€, čo je čiastka pochádzajúca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja EFRR, IPA II a Nástroja európskeho susedstva ENI) a druhá časť je financovaná z národných rozpočtov krajín regiónu (42 653 480€).<sup>27</sup>

Každý projekt realizovaný v rámci regiónu sa tematicky viaže na prioritné oblasti štyroch vyššie uvedených pilierov, rieši teda určitý problém/snaží sa o zlepšenie alebo dosahovanie cieľov danej prioritnej oblasti. V prioritných oblastiach, ktorých spolukoordinátorom je Slovenská republika, v súčasnosti prebieha niekoľko významných projektov.

V rámci PA4 „Kvalita vôd“ prebiehajú projekty ako napr. JoinTisza, Danube Sediment, Danube Island Forest a iné, ktoré majú všeobecne za cieľ znižovanie znečisťovania a obnovu rieky Dunaj a jeho prítokov, prevenciu proti potopám či zachovanie biodiverzity vo vode alebo lepšie využívanie vodnej energie.<sup>28</sup> Pod PA7 „Znalostná spoločnosť“ spadajú projekty ako napr. Danube:Future, INT-VET či DO-IT, ktoré využitím technológií, inovácií a zlepšovaním vzdelávania, prispievajú k lepšiemu a rýchlejšiemu pokroku vo vede, v technike a vzdelávaní regiónu.<sup>29</sup>

---

<sup>27</sup> INTERREG DANUBE TRANSNATIONAL PROGRAMME. *Programme presentation*. [online]. [cit. 2018-01-17]. Dostupné na: <http://www.interreg-danube.eu/about-dtp/programme-presentation>

<sup>28</sup> DANUBE REGION STRATEGY PA04 WATER QUALITY. *Projects*. [online]. [cit. 2018-01-18]. Dostupné na: <https://www.danubewaterquality.eu/projects>

<sup>29</sup> DANUBE REGION STRATEGY PA07 KNOWLEDGE SOCIETY. *Projects*. [online]. [cit. 2018-01-18]. Dostupné na: <https://www.danubeknowledgesociety.eu/projects>

### 1.2.3 Stratégia Európskej únie pre región Jadranského a Iónskeho mora

„Stratégia Európskej únie pre región Jadranského a Iónskeho mora (EUSAIR) je makroregionálna stratégia prijatá Európskou Komisiou a schválená Európskou radou v roku 2014. Stratégia bola vytvorená spoločne Komisiou a krajinami regiónu Jadranského a Iónskeho mora, aby čelili výzvam regiónu spoločne. Jej cieľom je vytvoriť synergie a upevniť koordináciu medzi všetkými územiaми regiónu Jadranského a Iónskeho mora.“<sup>30</sup> Hlavný cieľ stratégie je podporiť ekonomickú a sociálnu prosperitu a rast v regióne zlepšením jeho atraktívnosti, konkurencieschopnosti a prepojenosti. EUSAIR sa stala v poradí treťou makroregionálnou stratégiou hneď po EUSBSR prijatou a schválenou v roku 2009 a po EUSDR z roku 2011. Mala by zohrávať dôležitú úlohu aj pri podpore integrácie západného Balkánu do EÚ.

Vznik stratégie pre región Jadranského a Iónskeho mora sa datuje od decembra 2012, kedy Európska Komisia pripravila EUSAIR do konca roka 2014 na podnet Európskej Rady.

Dôležitými historickými míľnikmi, ktoré ovplyvnili proces tvorby, prijatia a schválenia stratégie sú:

1. 13-14.12. 2012: Európska Komisia bola pozvaná Európskou Radou, aby vytvorila stratégiu pre región Jadranského a Iónskeho mora.
2. 01/2013 – 02/2014: Európska Komisia pripravovala stratégiu spolu s krajinami regiónu Jadranského a Iónskeho mora, vrátane viacerých konzultácií so širokou verejnosťou a participujúcimi krajinami.
3. 6-7.2. 2014: Konferencia v Aténach, na ktorej sa prezentovali výsledky konzultácií.
4. 17.6. 2014: Európska Komisia prijíma Akčný plán a Komunikáciu pre EUSAIR.
5. 24.10. 2014: Schválenie EUSAIR Európskou Radou a spustenie implementačnej fázy.
6. 18.11. 2014: Začiatok konferencie ohľadom EUSAIR v Bruseli.

Región Jadranského a Iónskeho mora je geograficky určený pobrežiami Jadranského a Iónskeho mora, ktoré sú obklopené krajinami participujúcimi na stratégii. Pokrýva teda štyri členské štáty EÚ, a to Chorvátsko, Grécko, Taliansko a Slovinsko a štyri krajiny mimo EÚ, konkrétne Albánsko, Bosnu a Hercegovinu, Čiernu Horu a Srbsko. Región spoločne

---

<sup>30</sup> EU STRATEGY FOR THE ADRIATIC AND IONIAN REGION. *What is the EUSAIR?* [online]. [cit. 2018-01-23]. Dostupné na: <http://www.adriatic-ionic.eu/about>

obýva viac ako 70 miliónov obyvateľov.<sup>31</sup> Ako môžeme vidieť na obrázku č. 4, krajiny patriace do EÚ sú vyznačené tmavšou žltou farbou a krajiny, ktoré nie sú členmi EÚ sú vyznačené svetlejšou žltou farbou.

**Obrázok č. 4: Teritoriálne vymedzenie krajín regiónu Jadranského a Iónskeho mora**



Zdroj: Európska Komisia, 2014

Zdroje financovania EUSAIR pochádzajú (tak ako v predošlých stratégiách) z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, a to najmä z Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF), z IPA, z programov ako je Horizont 2020, Operačné programy (ale len pre členské krajiny EÚ participujúce na EUSAIR). Ďalšie finančné zdroje stratégie získava z Investičného rámca pre západný Balkán (WBIF), Európskej investičnej banky (EIB), Európskeho investičného fondu (EIF) a iné. Špecifické financovanie pilierov a tematických oblastí stratégie rovnako pochádza už zo spomenutých zdrojov, ale aj z Nástroja na prepojenie Európy (CEF), Kohézneho fondu (KF), programov ako je LIFE a COSME a samozrejme aj zo súkromných zdrojov.<sup>32</sup>

Jedným z kľúčových dokumentov stratégie je Komunikácia z Európskej Komisie (2014) sprevádzaná Akčným plánom, v ktorom je stratégia detailnejšia obsiahnutá

<sup>31</sup> EU STRATEGY FOR THE ADRIATIC AND IONIAN REGION. *The Adriatic and Ionian Region*. [online]. [cit. 2018-01-23]. Dostupné na: <http://www.adriatic-ionian.eu/about/the-adriatic-ionian-region>

<sup>32</sup> EU STRATEGY FOR THE ADRIATIC AND IONIAN REGION. *Funding opportunities..* [online]. [cit. 2018-01-23]. Dostupné na: <http://www.adriatic-ionian.eu/2014-03-21-07-28-38>

s popisom konkrétnych cieľov, pilierov a tematických oblastí. Pre stratégiu platia aj dokumenty všeobecne platné pre všetky stratégie, tak ako aj Závery Rady o všeobecných záležitostiach (2014), Schválenie Európskou radou (2014), Podporný analytický dokument sprevádzajúci Komunikáciu (2014) a rôzne brožúry popisujúce hlavné ciele, dôvody vzniku stratégie, piliere, tematické oblasti a predikované výsledky implementácie stratégie.

Potreba prijatia stratégie a jej následná realizácia vychádzala z niekoľkých alarmujúcich diferencií, ktoré bolo potrebné riešiť, a to najlepšie cezhraničnou spoluprácou. K týmto problémom patrili:

1. Sociálno-ekonomické rozdiely – napr. miera nezamestnanosti viac ako 30% v niektorých častiach regiónu, v iných veľmi nízka; veľká diferencia medzi úrovňou HDP atď.;
2. Rozdiely v infraštruktúrach cestnej, železničnej a námornej doprave;
3. Nutnejšia potreba vynaloženia investícií do energetických sietí na zabezpečenie efektívnej a bezpečnej dodávky energie po celom regióne;
4. Environmentálne problémy – nadmerný rybolov, problémy s odpadmi, znečisťovanie ropou a rôznymi plynmi, narušenie morského a pobrežného priestoru ľudskou činnosťou a pod.
5. Klimatické zmeny – záplavy, sucho, erózia pôdy, lesné požiare...
6. Zle riadený turizmus, nedostatočne využitý cestovný ruch.

Tieto a mnohé ďalšie problémy stratégia rieši v rámci štyroch pilierov a desať tematických oblastí, ktorými sú:

### **1. Modrý rast** (Koordinátori: Grécko, Čierna Hora)

Tematická oblasť 1: Modré technológie

Tematická oblasť 2: Rybolov a akvakultúra

Tematická oblasť 3: Námorníctvo a námorná správa a služby

### **2. Prepojenie regiónu** (Koordinátori: Taliansko, Srbsko)

Tematická oblasť 1: Námorná doprava

Tematická oblasť 2: Intermodálne prepojenia s vnútrozemím

Tematická oblasť 3: Energetické siete

### **3. Environmentálna kvalita** (Koordinátori: Slovinsko, Bosna a Hercegovina)

Tematická oblasť 1: Morské prostredie

Tematická oblasť 2: Nadnárodné suchozemské biotopy a biodiverzita

#### 4. Udržateľný turizmus (Koordinátori: Chorvátsko, Albánsko)

Tematická oblasť 1: Diverzifikácia ponuky cestovného ruchu – produkty a služby

Tematická oblasť 2: Udržateľný a zodpovedný manažment turizmu – inovácie a kvalita

Zaujímavé na pilieroch a ich tematických oblastiach je to, že krajiny koordinujú piliere ako celky a nie každú tematickú oblasť zvlášť. Čo sa týka samotných pilierov, pilier **Modrý rast** je dlhodobou časťou stratégie pre rozvoj potenciálu európskych morí a pobrežných oblastí. Tento pilier má tiež za úlohu popularizovať a podporiť inovácie a rast v oblasti námorníctva v regióne.

**Prepojenie regiónu** sa sústreďuje najmä na riešenie infraštruktúrnych disparít hlavne medzi členskými štátmi EÚ a štátmi mimo EÚ, keďže lepšie dopravné a energetické prepojenia sú potrebné pre ekonomickú a sociálny rozvoj regiónu.

Veľmi dôležitý je zabezpečiť ekonomický a sociálny blahobyt obyvateľov regiónu, čo zastrešuje pilier **Environmentálna kvalita**. Zaoberá sa teda zlepšením ekologického stavu morského prostredia a pobrežných oblastí, zastavením degradácie ekosystémov a straty biodiverzity a zlepšením odpadového hospodárstva regiónu.

Pilierom **Udržateľný turizmus** stratégia sleduje rozvoj potenciálu turizmu v regióne, a to prostredníctvom ponuky inovatívnych a kvalitných turistických služieb a produktov mierených smerom k turistom a návštevníkom. Pilier je venovaný aj riešeniam problému so sezónnym turizmom a väčšej diverzifikácii produktov a služieb.<sup>33</sup>

Projekty k tematickým oblastiam jednotlivých pilierov stratégie sa uskutočňovali v rámci programu ADRION, čo je program Interreg pre stratégiu EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora. Na základe prvej oficiálnej výzvy na návrhy projektov, vyhlásenej 10.5. 2017 boli projekty podľa oficiálnej stránky EUSAIR schválené Monitorovacou Komisiou ADRION-u v počte 35. Ich financovanie však bude z programu poskytované tým projektom,

---

<sup>33</sup> EUROPEAN COMMISSION. *For a prosperous and integrated Adriatic and Ionian Region*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2014. s. 4 – 11. [cit. 2018-01-24]. ISBN 978-92-79-38364-9. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/adriat\\_ionian/pdf/brochure\\_250914.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/adriat_ionian/pdf/brochure_250914.pdf)

ktoré prejdú doplňujúcim overovaním a splnia všetky podmienky na zlepšenie programu ADRION, preto ich názvy a ciele nie sú s určitosťou známe.<sup>34</sup>

#### 1.2.4 Stratégia Európskej únie pre alpský región

Stratégia Európskej únie pre alpský región (ďalej známa ako „EUSALP“) je štvrtou súčasnou makroregionálnou stratégiou, ktorá bola prijatá Európskou Komisiou v roku 2015 a schválená Európskou Radou v roku 2016.<sup>35</sup> Unikátne na tejto stratégii je, že bola iniciovaná prístupom bottom-up, teda ľuďmi, a podporená štátmi a regiónmi.

Hlavným cieľom stratégie je zabezpečiť, aby tento región aj naďalej zostal jedným z najatraktívnejších v Európe, a to lepším využitím výhod a vlastných možností pre udržateľný a inovačný rozvoj v európskom kontexte.<sup>36</sup>

Príprava stratégie začala dávno predtým ako Rada požiadala Komisiu, aby makroregionálnu stratégiu pre alpský región vytvorila. Koncept stratégie vychádza teda z existencie prípravných prác stratégie a dlhoročnej spolupráce krajín Álp, ako sú napr. štruktúry spolupráce Arge-Alp, Alpe-Adria, Euregio a pod.

Proces prípravy, prijatia a schválenia EUSALP možno z časového hľadiska zhrnúť nasledovne:

1. Jún 2011: Prijatie formálneho rozhodnutia predsedov Arge-Alp
2. Jún – Október 2012: Konferencia a vypracovanie Iniciatívy o alpských regiónoch, politické zasadnutie v Innsbrucku.
3. Máj – November 2013: Rozhodnutie Európskeho Parlamentu o makroregionálnej stratégii pre Alpy, jeho prijatie v podobe dokumentu „Politické rozhodnutie o stratégii Európskej únie pre alpský región“ a jeho prezentácia v Bruseli.
4. Júl – December 2014: Konzultácia o EUSALP, uskutočnenie diskusie na konferencii zúčastnených strán o EUSALP a Milánska deklarácia o alpských štátoch a regiónoch, Prijatie názorov Výboru regiónov a Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru o EUSALP.

---

<sup>34</sup> EU STRATEGY FOR THE ADRIATIC AND IONIAN REGION. *Interreg ADRION transnational programme approved 35 projects under conditions..* [online]. 2017. [cit. 2018-01-23]. Dostupné na: <http://www.adriatic-ionian.eu/communication/news/616537-interreg-adrion-transnational-programme-approved-35-projects-under-conditions>

<sup>35</sup> EUROPEAN COMMISSION. *EU strategy for the Alpine Region.* [online]. s. 1. [cit. 2018-01-24]. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/macro\\_region\\_strategy/pdf/factsheet\\_alpine-region\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/factsheet_alpine-region_en.pdf)

<sup>36</sup> EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *Mission Statement.* [online]. [cit. 2018-02-01]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/mission-statement>

5. Júl – November 2015: Prijatie Komunikácie pre EUSALP sprevádzanej Akčným Plánom a ich schválenie Európskou Radou.
6. Január – September 2016: Konferencia v Brde (Slovinsko) a prvé zasadnutie Valného zhromaždenia, prvé kolo stretnutí Akčných skupín stratégie, schválenie Európskou Radou a rozhodnutie Európskeho Parlamentu o EUSALP.<sup>37</sup>

Z územného hľadiska stratégia pokrýva sedem krajín (48 regiónov vo všetkých krajinách spolu), z ktorých päť patrí k členským štátom EÚ a dve krajiny mimo EÚ (ako môžeme vidieť na obrázku č. 5). Členskými štátmi alpského regiónu sú: Rakúsko, Slovinsko, Taliansko (konkrétne časti: Autonómna provincia Bolzano/Bozen, Friuli-Benátky Giulia, Liguria, Lombardia, Piemont, Autonómna provincia Trento, Valle d'Aosta a Veneto), Francúzsko (časti Bourgogne-Franche-Comté, Paca, Auvergne-Rhône-Alpes) a Nemecko (časti Bádensko-Württembersko a Bavorsko). Nečlenskými štátmi sú Lichtenštajnsko a Švajčiarsko. Celý makroregión obýva viac ako 80 miliónov obyvateľov, čo tvorí 16% ľudí žijúcich na území Európskej únie.<sup>38</sup>

**Obrázok č. 5: Teritoriálne vymedzenie krajín alpského regiónu**



Zdroj: Európska Komisia, 2015

Prijatie stratégie a jej následná implementácia má pre participujúce krajiny a ich partnerov mnohé výhody, ako napr.:

<sup>37</sup> EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *Origins of the EUSALP strategy*. [online]. s. 1. [cit. 2018-02-02]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/sites/default/files/uploads/page/23/attachments/eusalporiginsofthestrategy.pdf>

<sup>38</sup> EUROPEAN COMMISSION. *EU strategy for the Alpine Region*. [online]. s. 1. [cit. 2018-01-24]. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/macro\\_region\\_strategy/pdf/factsheet\\_alpine-region\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/factsheet_alpine-region_en.pdf)

- Politická podpora zo strany EÚ, samotných krajín a regiónov;
- Zvýšenie politickej pozornosti a informovanosti verejnosti;
- Posilnenie spolupráce medzi mestskými a horskými oblasťami;
- Aktívne zapojenie aktérov verejnosti a aktérov súkromného sektora;
- Prijímanie informácií o internacionalizácii a inováciách a mnohé iné.<sup>39</sup>

Okrem Akčného plánu, Záverov Rady, Komunikácie a iných všeobecných dokumentov, stratégia EÚ pre alpský región vychádza z Alpskej deklarácie o stratégii (2010), Politického rozhodnutie o EUSALP (2013), Investičný plán pre Európu vydaný v rámci Komunikácie Komisie pre Parlament, Radu, Európsku centrálnu banku (ECB), Európsky hospodársky a sociálny výbor, Výbor regiónov a Európsku investičnú banku (EIB) z 2014. Ďalšími oficiálnymi dokumentmi sú: Milánska deklarácia Alpských krajín a regiónov (2014), rôzne nariadenia a rokovacie poriadky týkajúce sa EUSALP.<sup>40</sup>

Rovnako ako pri ostatných makroregionálnych stratégiách, stratégia nevyužíva žiadne špeciálne formy financovania, žiadne nové nástroje či fondy ale finančné prostriedky využíva najmä z EŠIF, európskych programov a národného spolufinancovania. EŠIF tvoria hlavnú časť financovania, poskytujú však aj širokú škálu nástrojov a technických možností. Ďalšie finančné zdroje pochádzajú z európskych nadnárodných programov, ako napr. Horizont 2020, program Interreg pre alpský región, COSME, LIFE, Nástroj na prepojenie Európy a iné. K financovaniu tiež prispievajú finančné inštitúcie ako EIB, Európsky fond strategického investovania a ďalšie medzinárodné finančné investície. Pre tú časť krajín, ktoré nie sú členmi EÚ, budú pochádzať financie z národných a regionálnych rozpočtov.

Stratégia EÚ pre alpský región pozostáva z troch tematických oblastí politiky (TPA) a deviatich hlavných priorít a jednej prierezovej oblasti politiky, pod ktorú spadá jeden hlavný cieľ. Zaujímavosťou stratégie je, že je koordinovaná každá TPA ako celok a nie zvlášť každá priorita (ako u EUSAIR), ale aj fakt, že koordinácia každej TPA patrí pod niekoľko akčných skupín. Akčných skupín je za celú stratégiu vytvorených 9, pričom každá skupina pozostáva z členov resp. predstaviteľov z každej krajiny stratégie v rôznom počte.

<sup>39</sup> ACTION GROUP 2: LEAD BY BADEN-WÜRTTEMBERG AND AUVERGNE.RHÔNE-ALPES.. *Added value of the EU Strategy for the Alpine Region (EUSALP) for clusters and enterprises*. [online]. Stuttgart: Ministry of Economic Affairs, Labour and Housing Baden-Württemberg. 2017. s. 6 – 7. [cit. 2018-02-10]. Dostupné na: [https://www.alpine-region.eu/sites/default/files/uploads/group/8/attachments/brochure\\_eusalp\\_ag\\_2\\_web-pdf.pdf](https://www.alpine-region.eu/sites/default/files/uploads/group/8/attachments/brochure_eusalp_ag_2_web-pdf.pdf)

<sup>40</sup> EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *Official documents & Guidelines*. [online]. [cit. 2018-02-11]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/official-documents-guidelines>

Každá akčná skupina má tiež svoj vlastný názov, misiu, špecifické ciele, lídra skupiny, projekty, akcie a TPA, ktorú koordinuje. Navyše, každá TPA má okrem svojich hlavných priorít aj jeden hlavný cieľ.

Tematické oblasti politiky, ich ciele, hlavné priority a akčné skupiny sú:

### **1. TPA: Ekonomický rast a inovácie**

Hlavný cieľ: Spravodlivý prístup k pracovným príležitostiam postavený na vysokom stupni konkurencieschopnosti regiónu

Hlavné priority:

- vývoj inovačných a výskumných kapacít a ich transfer do praxe,
- zlepšovanie a rozvoj podpory pre podniky,
- podpora vysokej úrovne zamestnanosti s cieľom zabezpečiť plnú zamestnanosť v regióne.

Akčné skupiny:

- Akčná skupina 1: rozvíjať efektívny výskumný a inovačný ekosystém
- Akčná skupina 2: zlepšovať ekonomický potenciál strategických sektorov
- Akčná skupina 3: zlepšovať adekvátnosť trhu práce, vzdelávanie a odbornú prípravu v strategických sektoroch

### **2. TPA: Mobilita a Prepojenosť**

Hlavný cieľ: Udržateľná interná a externá dostupnosť pre všetkých

Hlavné priority:

- lepšie celkové dopravné systémy z hľadiska udržateľnosti a kvality,
- zlepšovanie udržateľnej dostupnosti pre všetky oblasti Álp,
- lepšia prepojenosť spoločnosti v regióne.

Akčné skupiny:

- Akčná skupina 4: podporiť intermodalitu a interoperabilitu v osobnej a nákladnej doprave
- Akčná skupina 5: elektronicky pripojiť ľudí a podporiť dostupnosť verejných služieb

### **3. TPA: Životné prostredie a energia**

Hlavný cieľ: Inkluzívnejší environmentálny rámec pre všetky obnoviteľné a spoľahlivé energetické riešenia pre budúcnosť

Hlavné priority:

- posilňovanie prírodných a kultúrnych zdrojov Álp ako majetku vysokokvalitného obytného priestoru,
- budovanie pozície alpského regiónu na svetovej úrovni z hľadiska energetickej účinnosti a udržateľnej produkcie obnoviteľných zdrojov energie,
- riadenie rizík v alpách vrátane dialógu o rizikách s cieľom riešiť potenciálne hrozby, akými sú napríklad klimatické zmeny.

#### Akčné skupiny:

- Akčná skupina 6: zachovať a valorizovať prírodné zdroje vrátane vody a kultúrnych zdrojov
- Akčná skupina 7: rozvíjať ekologickú prepojenosť na celom území EUSALP
- Akčná skupina 8: zlepšovať manažment rizík a lepšie zvládať klimatické zmeny vrátane prevencie proti hlavným prírodným rizikám
- Akčná skupina 9: vytvoriť z územia modelový región pre energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje energie

#### **Prierezová oblasť politiky: Riadenie vrátane inštitucionálnej kapacity**

Hlavný cieľ: Dobrý makroregionálny model riadenia pre región (zlepšenie spolupráce a koordinácie akcií)<sup>41</sup>

Keďže stratégia je veľmi nová, nie všetky projekty sa v rámci nej plne realizujú. Každý projekt sa rieši v rámci akčnej skupiny, ktorá ich môže mať na starosti niekoľko aj v spolupráci s inými akčnými skupinami a inými kooperačnými štruktúrami a partnermi. Akčná skupina 1 stojí za projektom Re-search Alps a Akčná skupina 3 pripravuje projekt Mounterasumus, avšak všetky akčné skupiny participujú na projekte ALPGOV v rámci programu Interreg Alpine Space.

Na konci roka 2017 akčné skupiny spolu s Výkonnou radou stratégie vybrali prvých 5 projektov so začiatkom implementácie v roku 2018, ktoré budú podporené z Európskych fondov. Týmito projektami sú CirculAlps (inovácie v lesnom hospodárstve alpského regiónu), TRANSALP (tzv. kruhová ekonomika pre farmárov vo vidiecky častiach regiónu), ALPJOBS (nové pracovné miesta v odľahlých častiach regiónu), HEALPS (postavenie

---

<sup>41</sup> EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *The Objectives*. [online]. [cit. 2018-02-11]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/objectives>

alpského regiónu ako atraktívne miesto na podporu zdravia) a CrossBorder (cezhraničná mobilita v Alpском regióne).<sup>42</sup>

### 1.2.5 Príprava nových makroregionálnych stratégií

Okrem aktuálne prebiehajúcich MRS sa vďaka ich úspešnej implementácii a dosiahnutých výsledkov uvažuje aj o ďalších stratégiách, ktoré by chceli krajiny vytvoriť a realizovať v najbližšej budúcnosti.

K týmto uvažovaným novovytvoreným stratégiám patria:

1. Stratégia pre Karpatský región,
2. Stratégia pre Atlanticko-arktický región,
3. Stratégia pre región Severného mora,
4. Stratégia pre región Čierneho mora,
5. Stratégia pre Stredomorský región.

Počiatky stratégie pre **Karpatský región** začali už v roku 1993, kedy sa začal projekt s názvom Karpatský Euroregión ako politická iniciatíva podporená ministerstvami zahraničných vecí Poľska, Maďarska a Ukrajiny. Avšak až o 10 rokov neskôr prijatím a podpísaním Karpatského dohovoru v Kyjeve sa o tejto stratégii opäť začalo viac diskutovať. V roku 2005 sa uskutočnila prvá prezentácia konceptu Karpatského Horizontu 2020 v Bruseli a v roku 2013 načrtli prvý pracovný dokument týkajúci sa rozvojovej stratégie Karpatského Euroregiónu v rámci Asociácie Karpatského Horizontu 2020.<sup>43</sup>

Stratégia by teritoriálne pozostávala z Poľska ako vedúcej krajiny usilujúcej sa o schválenie a prijatie stratégie, ďalej Maďarsko, Rumunsko, Srbsko, Rakúsko, Českú republiku a Slovenskú republiku ako členské krajiny EÚ v užšej spolupráci s Ukrajinou. Na základe zasadnutia medziregionálnej skupiny „Karpaty“ uskutočneného v októbri 2017, ktorého cieľom bolo prezentovanie stanoviska Výboru regiónov k makroregionálnym stratégiám a podpísanie Deklarácie na podporu vytvorenia novej Karpatskej makroregionálnej stratégie, vyplynulo, že deklarácia nebola podpísaná, nakoľko je potrebné do nej zapracovať pripomienky regiónov Rumunska (rotujúce predsedníctvo v stratégii,

---

<sup>42</sup> EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *Alpine Region Preparatory action fund (ARPAF): First five projects selected*. [online]. 2017. [cit. 2018-02-12]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/news/alpine-region-preparatory-action-fund-arpaf-first-five-projects-selected>

<sup>43</sup> EUROPEAN PARLIAMENT. *New role of macro-regions in European Territorial Cooperation. Study*. [online]. Brussels: European Parliament. 2015. s. 36 – 38. [cit. 2017-12-01]. Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL\\_STU\(2015\)540349\\_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL_STU(2015)540349_EN.pdf)

väčšie zameranie na využitie existujúcich nástrojov ako je Karpatský dohovor, analýza pridanej hodnoty oproti Dunajskej stratégii). Skupina „Karpaty“ svoje pripomienky stihla vložiť do prezentovaného stanoviska pred zasadnutím, regióny Maďarska a Ukrajina vytvorenie stratégie podporili.

O vytvorení stratégie sa stále diskutuje, pretože nie všetky krajiny, ktoré vytvárajú Karpatský región a boli by súčasťou stratégie, podporili návrh jej vytvorenia. Dôvodov je niekoľko, avšak najzjavnejším je, že oproti EUSDR nevidia žiadnu alebo len minimálnu pridanú hodnotu. Niektorí zastávajú dokonca názor, že pre Poľsko (nakolko je krajinou, ktorá sa usiluje najviac o presadenie Karpatskej stratégie) by bolo asi najvhodnejšie, keby sa pripojilo k EUSDR, a tým pádom by nebolo potrebné Karpatskú stratégiu vytvárať. Ďalším dôvodom, pre ktorý niektoré krajiny regiónu nechcú stratégiu podporiť je napr. potreba vytvorenia efektívneho inštitucionálneho systému, ktorý by dokázal robiť rozhodnutia v prospech regiónov samotných aj v prospech makroregiónu, čo sa však prieči s princípom makroregionálnej stratégie - nevytvárať žiadne nové inštitúcie.<sup>44</sup>

O stratégii pre **Atlanticko-arktický región** sa intenzívne začalo diskutovať v novembri roku 2011, kedy sa Európska komisia rozhodla diskutovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom o dokumente Komunikácia Komisie pre Parlament, Radu, Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov o rozvoji námornej stratégie pre oblasť Atlantického oceánu. O rok neskôr na plenárnom zasadnutí prijal Výbor stanovisko nazvané „Stratégia EÚ pre atlantický región“. V máji 2013 s Komunikáciou, v rámci ktorej bol navrhnutý Akčný plán pre námornú stratégiu v regióne, Komisia pozvala Radu na schválenie Akčného plánu pre túto námornú stratégiu. O jeho tvorbu sa zaslúžila Atlanticko-arktická komisia, ktorá sa aj v súčasnosti snaží a schválenie stratégie.

Atlanticko-arktický región je teritoriálne vymedzený piatimi krajinami EÚ, a to Veľkou Britániou, Írskom, Francúzskom, Španielskom a Portugalskom; a štyrmi nečlenskými krajinami, t. j. Island, Nórsko, Grónsko a Faerské ostrovy. Stratégia by mala byť zameraná najmä na námornú a rybolovnú politiku a mala by sa odvíjať od skúseností najmä z EUSBSR, ale aj z EUSDR.<sup>45</sup>

---

<sup>44</sup> TESCASIU, B. *Toward a macroregional strategy for the Carpathians*. [online]. Transilvania: The Transilvania University of Brasov, 2015, Series V: Economic Sciences, vol. 8 (57), No.1. s. 259 – 263. Bulletin of the Transilvania University of Brasov. ISSN 2065-2194. Dostupné na: [http://webbut.unitbv.ro/Bulletin/Series%20V/BULETIN%20I%20PDF/SITE\\_1-2015/SERIA-V\\_No-1-2015.pdf](http://webbut.unitbv.ro/Bulletin/Series%20V/BULETIN%20I%20PDF/SITE_1-2015/SERIA-V_No-1-2015.pdf)

<sup>45</sup> EUROPEAN PARLIAMENT. *New role of macro-regions in European Territorial Cooperation. Study*. [online]. Brussels: European Parliament. 2015. s. 41 – 42. [cit. 2017-12-01]. Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL\\_STU\(2015\)540349\\_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL_STU(2015)540349_EN.pdf).

Na nedávnom zasadnutí v septembri 2017 v Bruseli diskutovala Atlanticko-arktická komisia (AAC) spolu s Európskou Komisiou o skúsenostiach AAC s implementáciou Akčného plánu námornej stratégie a závery z diskusie potom AAC zašle ako politické vyhlásenie pre DG MARE (Generálnemu riaditeľstvu pre námornú politiku a rybné hospodárstvo). DG MARE zhodnotí Akčný plán podľa relevancie, efektívnosti, účinnosti a pridanej hodnoty. AAC teda verí, že týmto hodnotením implementácia Akčného plánu stratégie vyústi do možnej realizácie makroregionálnej stratégie pre túto oblasť, a preto AAC podporila a zdôraznila potrebu stratégie pre Atlanticko-arktický región, najmä kvôli námornej politike, ktorá by mala byť podporená podľa potrieb regiónu.<sup>46</sup> Či a kedy sa stratégie schváli a prijme oficiálnou cestou ešte však stále nie je známe.

História stratégie pre **región Severného mora** má svoje korene v roku 2010, kedy Výbor regiónov vyzval členské štáty EÚ, aby požiadali Európsku Komisiu o návrh stratégie pre oblasť Severného mora s dôrazom na námornú politiku, životné prostredie, dopravu, priemysel a vedu. O rok neskôr prijala Komisia Severného mora (NSC) strategický dokument s názvom Región Severného mora 2020. Vytvoril sa aj Akčný plán a ďalšie dokumenty, cez ktorý sa realizuje „stratégia“. Dôležitým milníkom bolo schválenie rozpočtu vo výške 250 000 eur v roku 2013, ktorý však slúžil na predprípravnú fázu. Táto fáza však nebola zameraná na predprípravu samotnej stratégie, ale na zistenie a analýzu potenciálu hospodárskeho rastu a pridanej hodnoty z makroregionálnej stratégie v budúcnosti. Treba však spomenúť aj to, že rovnako ako Atlanticko-arktická stratégia, je táto stratégia tiež zameraná hlavne na námornú a rybolovnú politiku a aj napriek tomu by bolo prospešnejšie vytvoriť obe stratégie.

Región Severného mora je tvorený ôsmimi krajinami, a to 7 členskými štátmi EÚ, ktorými sú Belgicko, Dánsko, Francúzsko, Nemecko, Holandsko, Švédsko a Veľká Británia (ktorá však v súčasnosti prechádza Brexitom) a Nórsko, ktoré nie je členom EÚ. Ak by sa stratégia vytvorila, nadviazala by na stratégiu Región Severného mora 2020, avšak nie je isté, či by všetky krajiny tohto regiónu na makroregionálnej stratégii participovali. Je však stále zatiaľ nepravdepodobné, že by sa v najbližších rokoch táto stratégia vytvorila.

---

<sup>46</sup> ATLANTIC ARC COMMISSION. *Atlantic Arc develops contribution to mid-term review of Atlantic Strategy Action Plan*. [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné na: <http://cpmr-atlantic.org/maritime/atlantic-arc-develops-contribution-to-mid-term-review-of-atlantic-strategy-action-plan/6349/>

O stratégii pre **región Čierneho mora** sa začalo uvažovať už v roku 2007, kedy vznikla iniciatíva pre novú regionálnu spoluprácu s názvom Čiernomorská synergická iniciatíva, ktorá bola súčasťou Komunikácie z Komisie pre Radu a Parlament. Oficiálny proces vývoja makroregionálnej stratégie pre rozvoj Čierneho mora však začal v roku 2011, keď Parlament prijal rozhodnutie o stratégii EÚ pre Čierne more. Za posledných pár rokov však táto stratégia vôbec nebola navrhnutá, aj keď jej dôležitosť bola v rozhodnutí Parlamentu podčiarknutá tým, že by prispela k širšej zahraničnej a bezpečnostnej politike EÚ. Región Čierneho mora pozostáva z územia krajín, ktorými sú Grécko, Bulharsko a Rumunsko ako členskými krajinami EÚ v spolupráci so siedmimi nečlenskými krajinami, a to Moldavsko, Ukrajina, Rusko, Gruzínsko, Arménsko, Azerbajdžan a Turecko.<sup>47</sup>

Namiesto stratégie doposiaľ slúži už spomenutá Čiernomorská synergická iniciatíva, ktorá bola vytvorená ako flexibilný rámec ustanovujúci ekonomickú spoluprácu a politické usmernenia s integrovanejším prístupom. O túto iniciatívu sa mala opierať aj makroregionálna stratégia, ale keďže niektoré členské štáty EÚ, ktoré silne podporovali vtedajšie nové Východné partnerstvo, videli hrozbu v tejto iniciatíve čo sa týka rozvoja tohto špecifického partnerstva. Z tohto dôvodu Iniciatíva neurobila žiadny progres resp. jej pokrok bol spomalený vďaka limitovanému financovaniu zo strany EÚ.<sup>48</sup>

V máji roku 2012 požiadal zástupca ministra Európskych záležitostí Cyperskej republiky o vysvetľujúce stanovisko k dokumentu Vývoj makroregionálnej stratégie v **Stredomorskom regióne** – výhody pre ostrovné členské štáty. V decembri toho istého roku na plenárnom zasadnutí sa Európsky hospodársky a sociálny výbor prijať stanovisko. Avšak v posledných rokoch sa od plenárneho zasadnutia nevykonali žiadne zmeny a proces tvorby novej makroregionálnej stratégie v Stredomorskom regióne sa spomalil. Hlavným dôvodom tohto zaseknutia sa je politická nestabilita a vojenské konflikty v regióne, ktoré spôsobili straty na životoch ľudí, došlo k zničeniu majetku a ku katastrofickým dopadom na sféru podnikania, obchodu a na životné prostredie.

Stredomorský región zahŕňa 9 krajín EÚ, ktorými sú Portugalsko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Grécko, Cyprus, Chorvátsko, Slovinsko a Malta. Krajiny, ktoré nepatria do EÚ, ale sú tvoria Stredomorský región, sú Čierna Hora, Albánsko, Turecko,

---

<sup>47</sup> EUROPEAN PARLIAMENT. *New role of macro-regions in European Territorial Cooperation. Study.* [online]. Brussels: European Parliament. 2015. s. 38 – 40. [cit. 2017-12-01]. Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL\\_STU\(2015\)540349\\_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL_STU(2015)540349_EN.pdf).

<sup>48</sup> VARNA FORUM 2.0. *Thinking Together: The Black Sea Region: Confrontation or Cooperation?* [online]. Varna: Riviera Resort, Varna. 2017. s. 10 – 14. [cit. 2018-02-21]. Dostupné na: <http://cpmr-balkan-blacksea.org/wp-content/uploads/sites/7/2017/03/VF2-2017-Disc.-Facil.-Paper-27.04.pdf>

Libanon, Sýria, Jordán, Izrael, Egypt, Líbya, Alžírsko, Tunisko a Maroko. Podľa Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru by Cyprus a Malta (ak by nakoniec došlo k vytvoreniu stratégie po stabilizovaní politickej a bezpečnostnej situácii v krajinách) zohrávali dôležitú úlohu v novom strategickom rámci EÚ. Stratégia by tiež veľmi pomohla regiónu zjednotiť politiky a vyriešiť problémy spoločne, ktoré v súčasnosti najviac zaťažujú región, dopomôcť k akcelerácii ekonomického rastu, tvorbe pracovných príležitostí a zníženiu nezamestnanosti hlavne čo sa týka ostrovných štátov. Najlepšie by sa podľa EHSV stratégie vykonávala vo východných a západných častiach Stredomoria.<sup>49</sup>

### 1.3 Zapojenie Slovenska do makroregionálnych stratégií

Ako už z predstavenia jednotlivých makroregionálnych stratégií vyplynulo, Slovensko v súčasnosti participuje na jednej makroregionálnej stratégii, a to na EUSDR.

Dunajská stratégia má na podnet Európskej Komisie v každej zainteresovanej krajine tzv. Národný kontaktný bod (NCP), ktorého úlohou je riadenie implementácie Dunajskej stratégie, teda všetkých jedenástich prioritných oblastí u nás. Národným kontaktným bodom sa na našom území stal Úrad vlády SR. Jeho funkciu vykonáva konkrétne odbor koordinácie prierezových stratégií a priorít a jeho oddelenie, ktoré plní úlohy sekretariátu NCP.

Z pomedzi 4 pilierov a 11 prioritných oblastí, Slovenská republika je koordinátorom až dvoch z nich, a to z piliera „Ochrana životného prostredia“ má na starosti prioritnú oblasť 4 s názvom „Kvalita vôd“, oficiálne nazvanej aj „Obnoviť a udržať kvalitu vôd“ spolu s Maďarskom; a tiež z piliera „Budovanie prosperity“ a konkrétne prioritnú oblasť 7 s názvom „Znalostná spoločnosť“ s oficiálnym znením „Rozvíjať znalostnú spoločnosť prostredníctvom výskumu, vzdelávania a informačných technológií“ v spolupráci so Srbskom.

V oboch prioritných oblastiach Slovensko veľmi aktívne participuje na dosahovaní cieľov prioritných oblastí a zlepšovaní podmienok Dunajského regiónu. Typickým príklad pre aktívnu účasť Slovenska v rámci PA 4 Kvalita vôd je projekt **SEERISK**, ktorý vznikol v roku 2012 a jeho cieľom bolo získanie poznatkov a dosiahnutie hmatateľných výsledkov v oblasti zmeny klímy čo sa týka zvládania prírodných katastrof. Participujúcim mestom za Slovenskú republiku na projekte bolo mesto Senica, kde sa zbierali údaje o rizikách záplav,

---

<sup>49</sup> EUROPEAN PARLIAMENT. *New role of macro-regions in European Territorial Cooperation. Study.* [online]. Brussels: European Parliament. 2015. s. 42 – 43. [cit. 2017-12-01]. Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL\\_STU\(2015\)540349\\_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL_STU(2015)540349_EN.pdf).

horúčav, sucha, vypuknutia požiarov a extrémnych vetrov. Okrem Senice bolo monitorovaných ešte ďalších 5 miest z krajín participujúcich na stratégii. Dôležitým výsledkom celého projektu bolo, že vďaka podrobnej analýze daných miest a výmene znalostí a skúseností o zvládaní katastrof v skúmaných oblastiach bolo možné vytvoriť mapu rizík a vďaka nej určiť budovy, ktoré by boli najviac zasiahnuté danými prírodnými katastrofami. Miestne úrady tak môžu kedykoľvek rýchlo a včas reagovať prostredníctvom evakuácie obyvateľstva a ďalších opatrení.

Ďalším významným projektom, ktorý možno spomenúť za PA 7 „Znalostná spoločnosť“ je projekt **Dual VET** z roku 2014 (alebo aj ako „INT-VET Dual“) zameraný na podporu a rozvoj duálneho odborného vzdelávania a prípravy na Slovensku vďaka skúsenostiam z Rakúska a Nemecka. Tento hlavný cieľ je rozdelený na dva ciele, a to prispieť k zníženiu nezamestnanosti mladých ľudí a druhým je pomôcť prekonať nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Nemecké a rakúske skúsenosti s duálnym vzdelávaním mali zlepšiť systém duálneho vzdelávania a podporiť napĺňanie potrieb podnikov na našom území. Z prieskumu na Slovensku vyplynulo, že až 80% podnikov sa o duálne vzdelávanie aktívne zaujímal a 75% bolo rozhodnutých aj finančne participovať na rozvoji duálneho vzdelávania. Podľa projektového zámeru by duálne vzdelávanie malo prebiehať spôsobom, že daná firma participujúca na duálnom vzdelávaní podpíše zmluvu so študentom a študent následne počas 3 rokov absolvuje kurzy s praktickým zameraním, za ktoré dostane patričnú odmenu. V roku 2015 v Nemecku bolo podpísaných 516 000 zmlúv so študentmi, čo bolo pre trh práce Nemecka obrovským prínosom do budúcnosti.<sup>50</sup>

Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že aj keď Slovensko participuje iba na jednej z makroregionálnych stratégií (čo sa v budúcnosti môže zmeniť, ak sa schváli a prijme Karpatská stratégia), jeho účasť výrazne ovplyvnila a napomohla zlepšiť situáciu nielen v Dunajskom regióne, ale aj na samotnom Slovensku. To všetko dokazuje, že aj na Slovensku je mnoho motivovaných ľudí, ktorí chcú regióny Slovenska i s presahom za jeho hranice zlepšovať, posilňovať cezhraničnú spoluprácu, zviditeľňovať dosiahnuté úspechy a príklady dobrej praxe, a navzájom ekonomicky, politicky a celospoločensky rásť.

---

<sup>50</sup> EURÓPSKA KOMISIA. *Stratégia Podunajskej oblasti: Úspešné príbehy*. [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2016, s. 22 – 33. [cit. 2017-12-10.]. ISBN 978-92-79-61766-9. Dostupné na: <http://danube-region.eu/communication/success-stories>

## 2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Záverečná diplomová práca si kladie tri základné ciele, konkrétne hlavný cieľ, cieľ teoretickej časti a cieľ praktickej časti. Na základe vhodného stanovenia cieľov sme mohli využiť metódy skúmania, zistiť tak výsledky vyplývajúce z pološtrukturovaných rozhovorov a prieskumu štúdie a vďaka nim navrhnúť odporúčania pre Podunajský región. Štúdia bola zameraná na detailnejší popis všetkých súčasných MRS z hľadiska ich momentálneho stavu, dosiahnutých výsledkov a celkového vyhodnotenia na základe konzultácií s koordinátormi vybraných prioritných oblastí MRS.

Hlavným cieľom diplomovej práce je vyhodnotiť analýzu makroregionálnych stratégií ako relatívne nového nástroja na skvalitnenie cezhraničnej spolupráce v EÚ, charakterizovať ich prínosy a prípadné nedostatky, a na základe získaných poznatkov formulovať konkrétne odporúčania pre zlepšenie Dunajskej stratégie a pre lepšie zapojenie Slovenskej republiky na makroregionálnej úrovni.

Cieľ teoretickej časti je zameraný na zhrnutie teoretického rámca v oblasti makroregionálnych stratégií EÚ spočívajúceho v sumarizácii existujúcich i pripravovaných stratégií, a vytvorenie systematického prístupu pre ich prehľadnejšie predstavenie.

Cieľom praktickej časti je identifikovať hlavné rozdiely pri implementácii dvoch najstarších makroregionálnych stratégií a získané poznatky a výsledky práce ďalej využiť pri návrhu riešení na zefektívnenie vo vybraných oblastiach Dunajskej stratégie so špecifickým dôrazom na zapojenie Slovenska v rámci dvoch prioritných oblastí, ktoré na základe Uznesenia vlády SR č. 452/2012 koordinuje.

Pri písaní diplomovej práce sme využili niekoľko metód skúmania. Ako prvou metódou bol zber informácií a dostupnej literatúry o cezhraničnej spolupráci, makroregiónoch a makroregionálnych stratégiách, pričom sme selekciou vybrali iba relevantné informácie pre účely záverečnej práce. Využitím metódy prekladu z anglického jazyka do slovenského, sme informácie dali do zrozumiteľnej podoby teoretického rámca práce pre slovenských činiteľov tejto práce z rôznych sektorov a oblastí výskumu. V práci tiež využívame metódu analýzy, ktorú uplatňujeme v teoretickej časti pri charakteristike a definovaní základných pojmov cezhraničnej spolupráce a makroregionálnych stratégií. Tieto tri metódy tvoria jadro teoretickej časti práce.

V praktickej časti ako metódu využívame analýzu na charakterizovanie prioritných oblastí Baltskej a Dunajskej stratégie a metódou komparácie sme zisťovali spoločné a odlišné črty v cieľoch a akciách porovnávaných prioritných oblastí a ich nadväznosti na príslušné piliere stratégií. Pri získavaní informácií sme vychádzali z kombinácie internetových zdrojov, elektronických dokumentov a publikácií prioritných oblastí, pričom najdôležitejšie zdroje predstavovali oficiálne webstránky prioritných oblastí Baltskej a Dunajskej stratégie, Akčný plán Baltskej stratégie a Akčný plán Dunajskej stratégie a štúdia zameraná na makroregionálne stratégie a ich prepojenie s kohéznou politikou, ktorá bola vypracovaná Generálnym riaditeľstvom DG Regio a spoločnosťou COWI v r. 2017.

Hlavná výskumná metóda uplatnená v záverečnej diplomovej práci na získanie informácií je metóda pološtruktúrovaného rozhovoru resp. interview, z ktorého sme získali skúsenosti zástupcov Interactu, DG Regio a prioritných oblastí Dunajskej stratégie, konkrétne PA4 Kvalita vôd a PA7 Znalostná spoločnosť. Metóda pološtruktúrovaného rozhovoru je obľúbenou sociologickou metódou, ktorá je založená na jasne položených otvorených otázkach, pričom otázky sa prispôbujú tomu, čo je pre cieľ rozhovoru významné. Na otázky v rozhovore sa pýtame tak, aby bola odpoveď čo najautentickejšia a zohľadňovala akékoľvek názory respondenta(ov).

Otvorené otázky dávajú priestor respondentovi pre slobodné vyjadrenie sa k tematike a pýtame sa dopĺňajúce otázky v priebehu rozhovoru, ktoré rozšíria a upresnia odpovede na hlavné otázky. Pýtajúci sa si však musí vopred pripraviť osnovu hlavných otázok, ktoré sa chce spýtať a dopĺňať ich v priebehu rozhovoru. Poradie otázok však nemusí byť striktné dodržiavané, pýtajúci sa mení ich poradie podľa vývoja rozhovoru. Kvôli dĺžke jednotlivých rozhovorov sa používajú rôzne pomôcky na zaznamenanie jednotlivých odpovedí respondentov. Využili sme hlavne nahrávanie cez diktafón a zaznamenávanie odpovedí do textového dokumentu v notebooku. Takto získané informácie sme zosumarizovali ako skúsenosti v praktickej časti a do písanej podoby zaznamenali ako prílohu záverečnej práce.

Uplatnením metódy syntézy všetkých poznatkov sme naformulovali vo štvrtej kapitole práce odporúčania pre zlepšenie implementácie Dunajskej stratégie, ktoré sme vyvodili z výsledkov poluštruktúrovaných rozhovorov a prieskumov spomínanej štúdie.

### 3 Výsledky práce

Vo výsledkoch práce sa zameriavame na prioritné oblasti Baltskej a Dunajskej stratégie. Vybrané stratégie porovnávame práve preto, že Baltská stratégia má pestrú škálu skúseností a úspechov, čo by mohlo pomôcť pri formulácii odporúčaní pre Dunajskú stratégiu i pre Slovensko, ktoré je jej súčasťou. Prioritné oblasti oboch stratégií komparujeme preto, aby sme zistili podobnosti a odlišnosti v ich cieľoch, ich prínosy a nedostatky. Z pološtruktúrovaných rozhovorov koordinátorov prioritných oblastí Dunajskej stratégie, Baltskej stratégie a Interactu zisťujeme skúsenosti, dosiahnuté úspechy a výzvy, ktorým museli a musia obe stratégie čeliť a zároveň aj pridanú hodnotu stratégií z pohľadu Interactu, ale aj porovnávaním údajov z štúdie vypracovanej DG Regio a spoločnosťou COWI.

#### 3.1 Základné charakteristiky prioritných oblastí pre región Baltského mora

Ako sme už v prvej kapitole práce uviedli, stratégia EÚ pre región Baltského mora pozostáva z troch pilierov, a to sú piliere Záchrana mora, Budovanie prosperity a Prepojenie regiónu. Tieto piliere sa spolu členia na ďalších 13 prioritných oblastí, ktoré koordinujú participant EUSBSR a vytvárajú a realizujú projekty na dosiahnutie cieľov jednotlivých prioritných oblastí.

Prvý pilier Záchrana mora je tvorený piatimi prioritnými oblasťami. Prvá **prioritná oblasť** tohto piliera s názvom **Nutri** je koordinovaná Fínskom a Poľskom. Jej hlavným cieľom je znížiť vysoký prísun živín do Baltského mora na akceptovateľnú úroveň. V tomto prípade sa jedná o anorganické živiny (najmä fosfor a dusík), ktorých nadmerný prísun do mora spôsobuje proces eutrofizácie, čo sa prejavuje nadmerným rastom rias na iných vodných rastlinách. Tento proces spôsobuje narušenie prirodzeného prostredia vôd, zozelenanie vody, zníženie množstva kyslíka vo vode potrebného pre vodnú flóru a faunu. Tieto látky sa za posledné storočie v Baltskom mori výrazne zvýšili a do mora sa dostali predovšetkým odtokom poľnohospodárskych splodín, únikom nedostatočne spracovanej odpadovej vody a emisiami vypúšťanými do ovzdušia z dopravných prostriedkov a spaľovacích zariadení.

Najviac eutrofizáciou zasiahnutými časťami mora sú juh, stred a východ. V posledných desaťročiach sa našťastie o nezanedbateľné zníženie prísunu živín do mora zaslúžili najmä obrovské investície práve do čističiek odpadových vôd a kľúčové

rozhodnutia o čistejšej vodnej doprave. Posledné výsledky HELCOM-u ukazujú pokles celkových normalizovaných hodnôt prísunu dusíka a fosforu do Baltského mora o 18% a 23%, čo bol pokles zaznamenaný oproti 90-tym rokom. Avšak na záchranu mora je potrebné vykonávať ďalšie opatrenia na zníženie znečistenia, najmä zo sektoru poľnohospodárstva a čistenia odpadových vôd.<sup>51</sup>

O zlepšený stav sa okrem projektov zaslúžili aj akcie, ktoré sú zamerané na určitú oblasť zlepšenia PA Nutri. V tabuľke č. 1 sú uvedené názvy akcií s ich hlavnými cieľmi.

**Tabuľka č. 1: Akcie prioritnej oblasti Nutri**

|                | Názov akcie                                                  | Hlavný cieľ                                                                                                                                                                          |
|----------------|--------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Akcia 1</b> | Zlepšenie čistenia odpadových vôd                            | Podporiť nákladovo efektívne odstraňovanie anorganických živín a udržateľné spracovanie kalov v komunálnych čističkách odpadových vôd a pri čistení odpadových vôd v malom rozsahu.  |
| <b>Akcia 2</b> | Efektívnejšie riadenie v zaobchádzaní so živinami            | Podporiť opatrenia a postupy, ktoré posilňujú recykláciu živín a redukujú straty živín pochádzajúcich z fariem, rybolovu, lesníctva a z usadenín z čistenia odpadových vôd.          |
| <b>Akcia 3</b> | Uľahčenie medzi-sektorového politického dialógu              | Uľahčiť medzi-sektorový politický dialóg medzi všetkými sektormi, ktoré majú vplyv na eutrofizáciu s cieľom vyvinúť integrovaný prístup k zníženiu obsahu živín vypúšťaných do mora. |
| <b>Akcia 4</b> | Vyšetrovanie nákladovo efektívneho mechanizmu redukcie živín | Študovať a spolupracovať na vývoji nových udržateľných inovatívnych a sociálno-ekonomických prostriedkov na nákladovo efektívne znižovanie obsahu živín v mori.                      |
| <b>Akcia 5</b> | Spolupráca s nečlenskými krajinami EÚ                        | Spolupracovať s nečlenskými krajinami EÚ, a to najmä s Ruskom a Bieloruskom za pomoci HELCOM-u a Partnerstva pre životné prostredie severnej dimenzie (NDEP).                        |
| <b>Akcia 6</b> | Zlepšenie údajov o nutričnej záťaži mora                     | Podporiť snahu zlepšiť úplnosť a spoľahlivosť získaných údajov o zaťažnosti mora živinami ako základ pre monitorovanie úspechu v oblasti redukcie nutričnej záťaže mora.             |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z oficiálnej web stránky Prioritnej oblasti Nutri*

<sup>51</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Commission staff working document : Action Plan for the European Union Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. Brussels: European Commission, 2017, s. 111 – 113. [cit. 2018-03-28.]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=17>

Druhou prioritnou oblasťou piliera Záchrana mora je **prioritná oblasť Riziká**, ktorú koordinuje Švédsko a jej hlavným cieľom je znížiť využívanie a vplyv nebezpečných látok. V dôsledku jeho prirodzených vlastností, Baltské more je náchylné na vysokú koncentráciu a dlhodobú akumuláciu chemických znečisťujúcich látok, ako aj ich vplyvy na životné prostredie regiónu. Nebezpečné látky zahŕňajú širokú škálu priemyselných chemikálií a chemikálií vyprodukovaných v domácnostiach, kovy, pesticídy, liečivá a neúmyselne tvorené látky. Okrem emisií vypúšťaných do ovzdušia a mora, zdrojmi prieniku nebezpečných látok do prostredia regiónu je aj samotných 80 miliónov ľudí, ktorí v regióne žijú a neustále prispievajú k zvyšovaniu nebezpečných látok, napr. zo spotreby tovarov a služieb, poľnohospodárskych a priemyselných aktivít či skládok odpadu.

Na zníženie ohrozenia Baltského mora znečisťujúcimi látkami sa stále vo väčšej miere v rámci EÚ implementuje legislatíva zakotvujúca ochranu morského prostredia od chemického znečisťovania. Mnoho medzinárodných a národných dohôd sa tiež stali dôležitými nástrojmi pri znižovaní množstva nebezpečných látok v Baltskom mori.<sup>52</sup>

Spolu s legislatívou sa o zlepšenie stavu mora a prostredia v regióne zaslúžili aj štyri akcie, ktoré sú implementované najmä vlakovými projektmi. Akcie prioritnej oblasti Riziká sa nachádzajú v nasledujúcej tabuľke spolu s ich cieľmi.

**Tabuľka č. 2: Akcie prioritnej oblasti Riziká**

| Názov akcie                                                      | Hlavný cieľ                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Zabránenie znečisteniu a zníženie využitia nebezpečných látok | Vypracovať a implementovať neregulačné opatrenia a politiky v celom regióne Baltského mora s cieľom znížiť využívanie a zabrániť unikaniu emisiám nebezpečných látok do Baltského prostredia. |
| 2. Zmiernenie a náprava kontaminácie                             | Zmierniť a napraviť kontamináciu v regióne Baltského mora, ktorá ešte dodnes spôsobuje negatívne dopady na ekosystém Baltského mora.                                                          |
| 3. Uľahčenie implementácie regulačného rámca a dohovorov         | Podporovať implementáciu a dodržiavanie predpisov EÚ a medzinárodných dohôd týkajúcich sa nebezpečných látok.                                                                                 |
| 4. Podpora výskumu a inovatívneho riadenia                       | Zvýšiť poznatky o vplyvoch a zdrojoch vznikajúcich problémov znečistenia, ktoré sa týkajú Baltského mora a podporovať vývoj inovatívnych a nákladovo efektívnych možností riadenia.           |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z oficiálnej webstránky Prioritnej oblasti Riziká*

<sup>52</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Commission staff working document : Action Plan for the European Union Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. Brussels: European Commission, 2017, s. 95 – 97. [cit. 2018-03-28]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=17>

Tieto opatrenia a ich ciele sa do praxe dostávajú vlajkovými projektami, ktoré prioritná oblasť Riziká realizuje sama za svoju oblasť, alebo aj s ďalšími prioritnými oblasťami. PA Riziká najviac spolupracuje s PA Nutri, PA Inovácie, PA Bioekonómia, PA Námorná doprava a s horizontálnou akciou Klíma. Okrem spolupráce a rôznych konferencií, PA Riziká organizuje workshopy orientované najmä na budovanie kapacít a vo zvýšenej miere na podporu zdieľania vedomostí medzi relevantnými národnými orgánmi v rámci regiónu. Vďaka všetkým týmto aktivitám bolo možné zlepšiť stav Baltského mora o nezanedbateľnú mieru.

**Prioritná oblasť Bioekonómia** koordinovaná Fínskom, Litvou, Švédskom a Škandinávskou radou ministrov má za cieľ posilniť udržateľnosť poľnohospodárstva, lesníctva a rybného hospodárstva prostredníctvom integrovaného prístupu. To znamená, že sa táto prioritná oblasť sústreďuje na skutočné a praktické presadzovanie bioekonomiky prostredníctvom napr. zlepšovania politík súdržnosti a vzdelávania či zapájania súkromného sektora.

Bioekonómia pozostáva z manažmentu obnoviteľných biologických zdrojov a ich premenu na jedlo, krmivo pre dobytok, bioprodukty a bioenergiu. Bioekonómia je jedným zo základných kameňov ekonomiky regiónu Baltského mora, pretože región je extrémne bohatý na lesnú biomasu, má veľmi dobre rozvinutý poľnohospodársky sektor a tzv. „modrá bioekonómia“ je tiež na vysokej úrovni rozvoja. Región ako čistý producent biomasy, môže využiť veľkú príležitosť, ktorá je v zameraní sa na rastúcu hodnotu produktov a služieb v celom hodnotovom reťazci. Dokonca sa niektoré severské krajiny chcú spojiť a vytvoriť si vlastnú severskú bioekonomickú stratégiu, nielen kvôli výborným predpokladom Baltského regiónu na jej ďalší rozvoj, ale aj na splnenie cieľov stratégie regiónu Baltského mora.<sup>53</sup>

Tento makroregión však dosahuje pokroky čo sa týka realizácie množstva príležitostí v oblasti bioekonómie. Týmito príležitosťami sú napr. dobré postupy v poľnohospodárstve (inovatívne technológie pri kŕmení zvierat a ich chove, spracovaní a uskladňovaní potravín, zlepšená kvalita a kvantita vôd atď.), v námorníctve (rozsiahly zber a pestovanie rôznych druhov rias či udržateľná akvakultúra rýb), v odpadovom hospodárstve, v zdravotníctve

---

<sup>53</sup> TORFFI, Jóhannesson. *Spotlight on Policy Area Bioeconomy: for sustainable change*. [online]. EU Strategy for the Baltic Sea Region, 2017. [cit. 2018-03-30]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/news-room/highlights-blog/item/9-spotlight-on-policy-area-bioeconomy-for-sustainable-change>

(podpora rozvoja menších biotechnologických spoločností) a najmä dobré postupy technologických reťazcoch a inovácií v podnikaní.<sup>54</sup>

Keďže bioekonómia zahŕňa široký okruh problémov, rozdeľuje sa medzi menšie sektory, ktoré sú zároveň jej akciami. V tabuľke č.3 sú uvedené všetky akcie a ich pre PA Bioekonómia.

**Tabuľka č. 3: Akcie prioritnej oblasti Bioekonómia**

| Názov akcie                          | Charakter akcie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Bioekonomické politiky            | Táto akcia sa snaží o zjednotenie komplexnosti bioekonomických politík a ich realizáciu v každej krajine regiónu na rovnakej úrovni.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 2. Bioekonomicky založené podnikanie | Akcia zapája súkromný sektor, čo realizuje prostredníctvom dialógu v súkromnom sektore a spolupráce s bioekonomiou a kruhovou ekonomikou či aktivít na podporu spolupráce medzi biotechnológiou, vedami o živote či ekologickou technológiou, napr. pri problematike hnojenia.                                                                                                                                                                                |
| 3. R&D a Inovácie                    | Vyvíjanie úsilia na zlepšenie prehľadu líderských vedomostných a výskumných inštitúcií v oblasti excelentnosti v rámci bioekonómie, na preskúmanie príležitostí pre inteligentnú špecializáciu (RIS3) prostredníctvom zdieľania a testovania a na podporu prepojenia spolupráce univerzít a podnikov napr. cez makroregionálne inovačné konzorciá, v rámci ktorých podniky a univerzity makroregiónu spolupracujú pri hľadaní riešení bioekonomických výziev. |
| 4. Občianska spoločnosť              | Obyvatelia môžu získať vedomosti o organickom a environmentálnom označovaní a potenciálnych výsledkoch pre zvyšovanie dopytu po bio produktoch, zapojenie občianskej spoločnosti ako spotrebiteľov cez dialógové aktivity, akou je napr. aktivita „Ľudové stretnutia“ vo Švédsku, Dánsku či Nórsku.                                                                                                                                                           |
| 5. Presah                            | Je potrebné zvýšiť povedomie o mnohých príležitostiach, ktoré bioekonómia ponúka na prezentáciu toho, ako sa bioekonómia prakticky v regióne Baltského mora realizuje a oceniť radikálne nové inovácie, nové inovačné partnerstvá či nové spôsoby zapojenia spoločnosti a spotrebiteľov do bioekonómie.                                                                                                                                                       |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z oficiálnej web stránky Prioritnej oblasti Bioekonómia*

Hlavným cieľom štvrtej **prioritnej oblasti Lodná doprava**, ktorá je koordinovaná Dánskom, je aby sa región Baltského mora stal modelovým regiónom pre čistú a ekologickú lodnú dopravu. To zahŕňa spoluprácu participujúcich krajín na minimalizácii znečisťovania z lodnej dopravy a zároveň maximalizáciu pozitívnych dopadov námornej prepravy na región. Akcie tejto prioritnej osi zahŕňajú tvorbu infraštruktúry pre alternatívne palivá

<sup>54</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Commission staff working document : Action Plan for the European Union Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. Brussels: European Commission, 2017, s. 61 – 64. [cit. 2018-03-28]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=17>

v regióne, podporu opatrení na znižovanie emisií z lodí, technické inštalácie alebo problematiku presadzovania environmentálnych regulácií pre lode plaviace sa po Baltskom mori.<sup>55</sup>

Medzinárodná spolupráca IMO (Medzinárodná námorná organizácia) s EÚ a HELCOM-om priniesla ďalšie pravidlá a regulácie na ochranu mora, ako napr. zníženie emisií do vzduchu (hlavne čistočky SO<sub>x</sub> a NO<sub>x</sub>), riadenie odpadových vôd a odpadu v mori.<sup>56</sup>

PA Lodná doprava je zaujímavá v tom, že svoju pozornosť sústreďuje viac na opatrenia súvisiace s čistou a ekologickou lodnou dopravou, a nie na akcie, ktoré jej vyplývajú z akčného plánu. Niektoré z opatrení a ich charakter sú popísané v tabuľke č. 4.

**Tabuľka č. 4: Opatrenia pre čistú a ekologickú lodnú dopravu PA Lodná doprava**

| Názov opatrenia                       | Charakter opatrenia                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Tuhý odpad                         | Zakazuje akékoľvek vypúšťanie odpadu z lodí s výnimkou potravinového odpadu a zvyškov nákladu, ktoré nie sú škodlivé pre životné prostredie.                                                                                        |
| 2. Odpadové vody                      | Od r. 2019 bude vyžadovať, aby osobné lode prevádzkované v Baltskom mori sa vysporiadali s odpadovými vodami priamo na palube alebo aby ich vypúšťali do prístavných zariadení na príjem.                                           |
| 3. Dodávka elektriny na pobrežia      | Poskytnutie elektrickej energie na pobrežiach pre lode kotviace v prístave umožňuje plavidlu vypnúť motory. Energia na pobrežiach šetrí palivo, zatiaľ čo loď je v prístave a redukuje znečistenie vzduchom a nadmerný hluk.        |
| 4. Čistička                           | Nainštaluje sa zariadenie na palubu lodí, ktoré extrahuje oxidy síry z výfukových plynov motorov lodí poháňaných ťažkými olejmi. Tieto čističky však generujú usadeniny, preto sa musia ďalej prečistiť v prístavných zariadeniach. |
| 5. Zariadenia redukujúce oxidy dusíka | Zariadenie na znižovanie emisií oxidov dusíka je potrebné zaviesť kvôli sprísneným emisným limitom, ktoré by sa mali zaviesť v budúcnosti pre región Baltského mora.                                                                |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z oficiálnej webstránky Prioritnej oblasti Lodná doprava*

S touto prioritnou oblasťou je veľmi úzko spätá aj piata a posledná **prioritná oblasť** piliera Záchrana mora, s názvom **Námorná bezpečnosť**, ktorá si kladie za cieľ pre región Baltského mora stať sa popredným regiónom v oblasti námornej bezpečnosti. Koordinátormi

<sup>55</sup> EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area „Ship“* [online]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/save-the-sea/pa-ship>

<sup>56</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Commission staff working document : Action Plan for the European Union Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. Brussels: European Commission, 2017, s. 135 – 138. [cit. 2018-03-28]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=17>

Námornej bezpečnosti sú Dánsko a Fínsko. Akcie tejto prioritnej oblasti sa sústreďujú na mnoho aspektov, ktoré môžu zlepšiť námornú bezpečnosť, ktorými sú obnova námorných ciest, zlepšovanie bezpečnosti navigácie prostredníctvom e-navigácie a nových technológií, pripravenosť v prípade havárií či navigácie v období zimy.<sup>57</sup>

Táto prioritná oblasť sa realizuje prostredníctvom politického dialógu postaveného na projektoch, pričom pozornosť je sústredená hlavne na vlajkové projekty a úplne nové projekty s potrebou počiatočného kapitálu. Vďaka týmto projektom sa oblasť Námornej bezpečnosti ale aj Lodnej dopravy výrazne zlepšili, napr. minimalizovalo sa riziko presunu nebezpečného tovaru cez more, vytvoril sa plán na zníženie počtu nehôd a nadmerného rybolovu a pod.

Jedným z úspešných projektov riešiacich efektívnu, bezpečnú a udržateľnú námornú dopravu bol aj vlajkový projekt EfficienSea. Jeho cieľom bolo zriadiť viac skúšobných zón pre e-navigáciu s cieľom vytvoriť integrovanú sieť elektronických navigačných systémov pre európske pobrežné vody a celé Baltské more.

Obe prioritné oblasti úzko spolupracujú a na ne tematicky naväzujú spoločné vlajkové projekty. Politici, orgány verejnej správy či stakeholderi v priemysle sa zhodli na tom, že pri oboch prioritných oblastiach je nutná spolupráca, vzdelávanie a odborná príprava, ako aj presadzovanie regulácií, aby sa región Baltského mora stal lídrom v oblasti čistej a bezpečnej námornej dopravy.

Druhý **pilier Budovanie prosperity** je tvorený šiestimi prioritnými oblasťami. Prvou z nich je **Bezpečnosť**, ktorá sa zameriava na ochranu regiónu pred haváriami na pevnine, nehodami a cezhraničným zločinom. Tím koordinátorov Švédska a Sekretariátu štátov Baltského mora sa sústreďuje na manažment redukcie rizík spojených so všetkými rizikami bez ohľadu na to, či sú to prírodné katastrofy, katastrofy a škody spôsobené ľudskou činnosťou alebo organizovaný zločin. Ich úsilie napomáha k záchrane životov ľudí v regióne, predchádza hospodárskym stratám a prispieva k väčšej bezpečnosti a prosperite regiónu.

Akcie a aktivity tejto prioritnej oblasti podporujú najmä blaho, základné práva a slobody ľudí žijúcich v regióne a zároveň stoja na princípoch, ktorými sú: ochrana ľudských životov a fyzickej i psychickej integrity človeka; ochrana verejného a súkromného

---

<sup>57</sup> EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area 'Safe'* [online]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/save-the-sea/pa-safe>

majetku pred zničením, vážnym poškodením a nezákonným obchodovaním a zachovanie dôležitých verejných funkcií prostredníctvom ochrany významnej infraštruktúry.<sup>58</sup>

Okrem toho, PA Bezpečnosť sa usiluje o budovanie dlhodobých profesionálnych vzťahov a o spoločné udržiavanie bezpečnosti v regióne. Budovanie profesionálnych vzťahov uskutočňuje prostredníctvom medzisektorového dialógu medzi expertmi, vládnyimi agentúrami, neziskovými organizáciami a podnikateľskými a výskumnými inštitúciami.

Akcie prioritnej oblasti Bezpečnosť spadajú pod 4 tzv. sekcie tejto oblasti. Tabuľka č. 5 obsahuje názvy sekcií a akcií, ktoré každá sekcia zahŕňa.

**Tabuľka č. 5: Sekcie a akcie Prioritnej oblasti Bezpečnosť**

| <b>Sekcia</b>                                                                                                                                                        | <b>Akcia</b>                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Posilnenie kapacity na schopnosť reagovať a zotaviť sa zo závažných núdzových situácií a nehôd: lepšie hodnotenie rizík a krízové riadenie                        | 1.1 Vytvoriť spoločný makroregionálny prístup k prevencii a pohotovosti pri závažných nebezpečenstvách a núdzových situáciách                                                   |
|                                                                                                                                                                      | 1.2 Podporovať dialóg a spoločné prístupy k civilnej ochrane v regióne Baltského mora                                                                                           |
| 2. Vybudovanie odolnosti a prevencie pri núdzových situáciách a pred hrozbami na miestnej úrovni                                                                     | 2.1 Zlepšiť spoločný prístup k bezpečnosti v mestách a prevencii v regióne Baltského mora                                                                                       |
| 3. Posilnenie efektívnej spolupráce pri ochrane ľudí pred hrozbami zločinu                                                                                           | 3.1 Rozvíjať spoločný makroregionálny prístup na predchádzanie obchodovaniu s ľuďmi a pomáhať obetiam tohto obchodovania                                                        |
|                                                                                                                                                                      | 3.2 Posilniť kapacity obcí na elimináciu obchodovania s ľuďmi a zmiernenie jeho vplyvu na spoločnosť                                                                            |
|                                                                                                                                                                      | 3.3 Rozvíjať región Baltského mora ako vzorový región pri poskytovaní komplexných a udržateľných sociálnych služieb a ľudských práv pre zraniteľné skupiny prekračujúce hranice |
| 4. Predchádzanie a odhaľovanie závažnej trestnej činnosti prostredníctvom tvorby účinného rámca pre strategickú a operatívnu spoluprácu v oblasti presadzovania práv | 4.1 Posilniť účinný rámec pre spoluprácu v oblasti presadzovania práv v boji proti závažnej trestnej činnosti                                                                   |
|                                                                                                                                                                      | 4.2 Zintenzívniť bezpečnosť hraníc pomocou vytvorenia účinného rámca operatívnej spolupráce pri presadzovaní práv v boji proti závažnej trestnej činnosti.                      |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z Akčného plánu Stratégie pre región Baltského mora*

<sup>58</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Commission staff working document : Action Plan for the European Union Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. Brussels: European Commission, 2017, s. 125 – 134. [cit. 2018-03-28]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=17>

Sekcie a ich akcie sú vyšpecifikované podľa dvoch základných rovín prioritnej oblasti, a to riešenie bezpečnosti ľudí (tretia a štvrtá sekcia) a tvorbu efektívnych mechanizmov a systémov inštitúcií riešiacich núdzové situácie (prvá a druhá sekcia). Vďaka takto prepracovanej štruktúre činností prioritnej oblasti Bezpečnosť a jej rôznym aktivitám (napr. zapojenie dobrovoľníckych organizácií a rôznych podujatí) sa nielen zlepšila oblasť bezpečnosti v regióne, ale aj povedomie obyvateľov v tejto oblasti. Avšak vzhľadom na výrazné rozdiely v právnych systémoch krajín je potrebná ďalšia spolupráca v oblasti výskumu a rôznych štúdií, ktoré odborníkom poskytnú vhodné riešenia na existujúce prekážky a obmedzenia v tejto oblasti.

Prioritná oblasť **Cestovný ruch** koordinovaná nemeckým regiónom Mecklenburg-Vorpommern sa zameriava na posilnenie súdržnosti makroregiónu Baltského mora prostredníctvom cestovného ruchu. Nakoľko je turizmus nielen v rámci tohto regiónu ale aj v rámci Európy základom rastúcej ekonomiky a zamestnanosti, aktivity s regionálnymi znalosťami cestovného ruchu zvyšujú efektívnosť koordinácie a poskytujú nové príležitosti na internacionalizáciu cestovného ruchu a príchod turistov v stále narastajúcom trende. Podľa údajov zo Štatistického úradu v Mecklenburg-Vorpommere v roku 2014 počet turistov, ktorý prenocovali v krajinách regiónu Baltského mora, dosiahol hranicu milión turistov a v roku 2015 ďalej vzrástol na 1,02 milióna. Podľa koordinátorov prioritnej oblasti však tieto čísla majú stále väčší potenciál rásť, a to vďaka aktivitám nadnárodnej spolupráce v regióne, ako je vývoj nových nadnárodných produktov založených na spoločných témach a presadzovanie udržateľného cestovného ruchu v projektoch a iných aktivitách, ak sú tieto aktivity dobre premyslené a efektívne koordinované.

Turizmus sa tiež zameriava na mobilizáciu plného potenciálu pre udržateľný cestovný ruch v regióne, a to uľahčením koordinácie so stakeholdermi prostredníctvom workshopov a zintenzívnením komunikácie.<sup>59</sup>

Akčný plán stratégie tiež definuje čiastkové ciele prioritnej oblasti turizmu, ktoré prispievajú k postaveniu regiónu Baltského mora ako súdržnej turistickej destinácie. Týmto čiastkovými cieľmi sú:

1. Nájsť oblasti spoločného záujmu v rámci existujúcich národných stratégií cestovného ruchu ako základ pre prácu na budúcich cieľoch a brať do úvahy aspekty budúcej Európskej stratégie cestovného ruchu,

---

<sup>59</sup> EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area 'Tourism'*. [online]. Dostupné na: <http://www.baltic-sea-strategy-tourism.eu/pa-tourism/>

2. Vytvoriť dobre fungujúcu sieť stakeholderov vo verejnom aj súkromnom sektore,
3. Navrhnuť produkty a služby cestovného ruchu pre región Baltského mora ako súdržnú destináciu,
4. Zvýšiť počet spoločne vypracovaných stratégií cestovného ruchu a politických dokumentov zameraných na špecifickejšie aspekty cestovného ruchu v oblasti Baltského mora.<sup>60</sup>

K hlavnému cieľu prioritnej oblasti, okrem čiastkových cieľov a rôznych aktivít, prispievajú aj akcie a podakcie, ktoré uvedené v tabuľke č. 6

**Tabuľka č. 6: Akcie a podakcie prioritnej oblasti Cestovný ruch**

| Názov akcie                                                                                       | Názov podakcie                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Uľahčenie vytvárania sietí a zoskupovanie zúčastnených strán v oblasti cestovného ruchu</b> | 1.1 Uľahčiť a posilniť proces Fóra cestovného ruchu v regióne Baltského mora (BSTF)    |
|                                                                                                   | 1.2 Podporovať zriadenie Centra cestovného ruchu pre región Baltského mora (BSTC)      |
| <b>2. Pomoc pri mobilizácii plného potenciálu udržateľného cestovného ruchu</b>                   | 2.1 Uľahčiť koordináciu so zúčastnenými stranami prostredníctvom spoločných workshopov |
|                                                                                                   | 2.2 Zintenzívniť komunikáciu pre oblasť cestovného ruchu                               |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z Akčného plánu Stratégie EÚ pre región Baltského mora*

Oblasťou záujmu koordinátorov nemeckého regiónu Schleswig-Holstein a Poľska pre prioritnú oblasť **Kultúra** je, ako už z názvu PA vypláva, kultúra a kreatívne sektory a priemysel v regióne Baltského mora. Tento makroregión má výrazne rôznorodý a atraktívny kultúrny život a kultúrne dedičstvo, vďaka čomu kreatívne a kultúrne priemyselné odvetvie prispieva k Európskemu HDP až 4,2%. Spájanie rôznych kultúr a tradícií regiónu zvyšuje hospodársku a kultúrnu prosperitu a robí z regiónu Baltského mora atraktívne miesto pre život, prácu a miesto na strávenie dovolenky. Okrem toho sa usiluje aj o zachovanie a propagovanie kultúrneho dedičstva regiónu.<sup>61</sup>

Táto prioritná oblasť má tiež za cieľ prispieť k efektívnosti kultúrnej spolupráce a súdržnosti v rámci regiónu medzi kultúrnymi sieťami ako je ARS BALTICA, Monitorovacia skupina kultúrneho dedičstva krajín regiónu Baltského mora či Partnerstvo Severnej dimenzie pre kultúru (NDPC), čo uľahčí úspešné interakcie, organizovanie spoločných aktivít a koordinovaný a strategický spoločný prístup.

<sup>60</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Commission staff working document : Action Plan for the European Union Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. Brussels: European Commission, 2017, s. 142 – 147. [cit. 2018-03-28]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=17>

<sup>61</sup> <http://www.eusbsrculture.eu/homepage/about.html>

Činnosť PA Kultúra je podporená 4 akciami, ktoré sú spolu so svojimi cieľmi uvedené v tabuľke č. 7.

**Tabuľka č. 7: Akcie a ich ciele prioritnej oblasti Kultúra**

| Názov akcie                                                                                       | Cieľ akcie                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Podpora kultúrnych a kreatívnych podnikov a kreatívneho podnikania v regióne                   | Posilniť konkurencieschopnosť kultúrnych a kreatívnych sektorov regiónu prostredníctvom makroregionálnej spolupráce.                                       |
| 2. Podpora a prezentácia kultúry regiónu s využitím inovačných síl kultúry pre rozvoj spoločnosti | Prezentovať rôznorodosť, kvalitu a atraktivitu kultúry a umení regiónu Baltského mora v jeho komplexnosti a pestrosti.                                     |
| 3. Zachovanie a prezentácia kultúrneho dedičstva regiónu a posilnenie jeho kultúrnej identity     | Uľahčiť udržateľný, medzisektorový manažment kultúrneho dedičstva regiónu i zabezpečiť a zvýšiť záujem verejnosti o kultúrne dedičstvo a prístup k nemu.   |
| 4. Tvorba efektívneho rámca pre kultúrnu spoluprácu v regióne                                     | Integrácia a spolupráca medzi orgánmi kultúrnej politiky regiónu Baltského mora s cieľom rozvíjať synergie a spojiť sily, čím sa vyhne duplicita činností. |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z Akčného plánu Stratégie EÚ pre región Baltského mora*

Cieľom prioritnej oblasti **Inovácie** je podpora globálnej konkurencieschopnosti a rastu regiónu Baltského mora prostredníctvom podpory podnikania, rozvoja podnikov, vedy a zvýšenej inovačnej kapacity. Prioritná oblasť je koordinovaná Poľskom, Estónskom a Škandinávskou radou ministrov. Úlohami prioritnej oblasti Inovácie sú: umožnenie zdieľaného vzdelávania prostredníctvom aktivít spojených s transferom vedomostí; vytvárať a posilňovať siete po celom regióne Baltského mora, zosúladiť zdroje a predpisy, napr. pomocou koordinácie zdrojov financovania a uľahčiť spojenie síl pri spoločných programoch a spoločnom investovaní.<sup>62</sup>

Prioritná oblasť Inovácie sa okrem Akcie zahŕňajúcej výzvy, viac opiera o tzv. prioritné témy, ich aktivity plus ostatné témy a aktivity, ktoré špecifikujú jej činnosť. V tabuľke č. 8 sú uvedené tieto témy a ich aktivity, ktoré sú realizované prostredníctvom vlajkových projektov.

**Tabuľka č. 8: Témy a aktivity prioritnej oblasti Inovácie**

| Prioritné témy | Aktivity |
|----------------|----------|
|----------------|----------|

<sup>62</sup> EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area „Innovation“*. [online]. Dostupné na: <http://www.pa-innovation.eu/#about>

|                                                         |                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Digitalizácia                                        | 1. Propagácia inovácií v sektore IKT and podpora digitálnych start-upov.                                                      |
|                                                         | 2. Zvýšenie využitia IKT v MSP.                                                                                               |
|                                                         | 3. Zvýšenie digitálnej dôvery a kyber-bezpečnosti, podpora zavádzania digitálnych riešení pre MSP.                            |
| 2. Talent manažment a podnikanie                        | 1. Výmena talentov medzi rôznymi podnikmi                                                                                     |
|                                                         | 2. Ďalšie rozvíjanie schopnosti podporovať talent                                                                             |
|                                                         | 3. Zdieľanie skúseností s podpornými opatreniami týkajúcimi sa inovatívneho podnikania v regióne                              |
|                                                         | 4. Aktivity zvyšujúce intenzitu talentu                                                                                       |
| <b>Ostatné témy</b>                                     | <b>Aktivity</b>                                                                                                               |
| 1. Internacionalizácia MSP                              | 1.1 Tvorba Európskej siete podnikov pre spoluprácu a podporu klastrov                                                         |
|                                                         | 1.2 Pomoc „balíčkom systémových riešení“, z klastrov a prepájať ich s ostatnými trhmi v regióne                               |
| 2. Stratégie inteligentnej špecializácie                | 2.1 Využívanie potenciálu Iniciatívy Vanguard pre inteligentnú špecializáciu v regióne                                        |
| 3. Testovacie prostredie a inovačná infraštruktúra      | 3.1 Podpora verejného obstarávania v nových inovatívnych opatreniach s cieľom vytvoriť nové a otvorené testovacie prostredie. |
| 4. Zoskupovanie a ostatné inovatívne podporné štruktúry | 4.1 Prepojenie zoskupovacích procesov so stratégiami inteligentnej špecializácie.                                             |
|                                                         | 4.2 Tvorba stimulov pre spoluprácu medzi klastrami v oblasti inovácií.                                                        |

Zdroj: Prioritná oblasť Inovácie Stratégie EÚ pre región Baltského mora

Ďalšou dôležitou oblasťou záujmu PA Inovácie je tiež identifikácia a odstránenie bariér cezhraničného poskytovania služieb a aplikácií, prístup k vysokorýchlostnému pripojeniu kdekoľvek v regióne a elektronické zručnosti a stimulácia výskumných centier, univerzít, podnikov a občanov.

Prioritná oblasť **Zdravie** koordinovaná Partnerstvom Severnej dimenzie v oblasti verejného zdravia a sociálneho blahobytu sa sústreďuje na zlepšovanie a podporu zdravia ľudí vrátane sociálnych aspektov zdravia ako dôležitých podmienok na zabezpečenie zdravej spoločnosti a na znižovanie nákladov na budúcu zdravotnú a sociálnu starostlivosť. PA Zdravie tiež rieši problém s nerovným prístupom k zdravotnej starostlivosti a ku kvalite služieb v rámci regiónu, a to prostredníctvom 6 akcií, ktoré uvádzame v tabuľke č. 9.

**Tabuľka č. 9: Akcie a ich charakter prioritnej oblasti Zdravie**

| Názov akcie                                            | Charakter akcie                                                                            |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Zníženie vplyvu HIV/AIDS, tuberkulózy a súvisiacich | Prispieť k zlepšeným a lepšie koordinovaným opatreniam na podporu zdravotného a sociálneho |

|                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| infekčných ochorení na rizikové skupiny obyvateľstva                                                                 | systému pomocou zvýšenia povedomia a vedomostí o epidemiologickej situácii infekčných chorôb, zlepšenia preventívnych opatrení a zlepšenia monitoringu či zberu údajov a predkladania správ o stave rizikovej skupiny obyvateľov a reakcia na ne.                        |
| 2. Obsah antimikrobiálnej odolnosti                                                                                  | Prispieť k racionálnejšiemu využitiu antibiotík pomocou zlepšeného merania a monitoringu využitia antibiotík či zvýšeného povedomia lekárov predpisujúcich antibiotiká a politikov v oblasti odolnosti voči antibiotikám a špecifickým meraniam vrátane zdravia zvierat. |
| 3. Primerané riešenie zdravotných potrieb chronicky chorých pacientov a potrieb súvisiacich s demografickými zmenami | Prispieť k posilneniu integrovanej starostlivosti zameranej na ľudí, vrátane posilnenia postavenia pacientov a ich rodín v oblasti starostlivosti o svoje vlastné zdravie.                                                                                               |
| 4. Zníženie vplyvu neprenosných chorôb                                                                               | Prispieť k redukcii predčasnej úmrtnosti v dôsledku neprenosných chorôb, k posilneniu prevencie hospodárskych strát spôsobených príčinami, ktorým sa dalo predísť a k zníženiu prevahy rizikových faktorov neprenosných chorôb.                                          |
| 5. Zníženie sociálnych a zdravotných následkov spôsobených alkoholom, tabakom a nedovoleným užívaním drog            | Prispieť k redukcii následkov spôsobených užitím alkoholu, k zníženiu celkovej spotreby alkoholu a k obmedzeniu rastu trendu užívania marihuany u detí vo veku 15-16 rokov.                                                                                              |
| 6. Posilnenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a dobré pracovné podmienky                                     | Prispieť k zlepšeniu pracovných podmienok znížením pracovných úrazov a chorôb prostredníctvom reakcie koordinovaného národného systému.                                                                                                                                  |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z Akčného plánu Stratégie EÚ pre región Baltského mora*

V rámci PA zdravie sú podporované platformy spolupráce a dialógy s cieľom uľahčiť výmenu skúseností a myšlienok s inými partnermi zaoberajúcimi sa otázkami zdravia, ako napr. Asociácia Zdravé mesta v regióne Baltského mora.

Poslednou prioritnou oblasťou piliera Budovanie prosperity je PA **Vzdelávanie**, ktorej koordinátormi je nemecké mesto Hamburg a Škandinávská Asociácia vo Švédsku, Hlavným cieľom je vzdelávanie, výskum a zamestnateľnosť vrátane všetkých úrovní vzdelania a prechod zo systému vzdelávania na trh práce. Zvýšená prosperita v rámci tejto prioritnej oblasti predpokladá prístup k dobrému vzdelaniu a odbornej príprave pre všetkých, účinný a inkluzívny systém sociálneho zabezpečenia a dobre fungujúci trh práce podporujúci geografickú, profesionálnu a sociálno-ekonomickú mobilitu.<sup>63</sup>

<sup>63</sup> EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area 'Education'*. [online]. Dostupné na: <http://groupspaces.com/eusbsr-education/>

PA Vzdelávanie zastrešuje 3 oblasti, a to vzdelávanie vrátane základného a stredoškolského vzdelania, vzdelávanie dospelých a neformálne vzdelávanie; ďalej výskum a zamestnateľnosť, čo znamená zlepšenie prechodu zo systému vzdelávania na trh práce. Tieto tri oblasti sú obsiahnuté v 5 konkrétnych akciách, uvedených v tabuľke č. 10.

**Tabuľka č. 10: Akcie a charakter ich činnosti v rámci prioritnej oblasti Vzdelávanie**

| Názov akcie                                                                                                                         | Charakter akcie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a zlepšenie prechodu zo systému vzdelávania na pracovný trh                   | Dozvedieť sa viac o NEETs a ako sa k nim dostať; získať vedomosti o osvedčených postupoch a zdieľať dobré príklady z praxe; rozvíjať a testovať preventívne opatrenia a motivovať žiakov, aby sa vzdelávali; riešiť potreby lepšieho poradenstva; rozvíjať a testovať re-integračné opatrenia pre NEETs a pomôcť im vrátiť sa naspäť k vzdelávaniu alebo k získaniu práce.                                                              |
| 2. Zlepšenie kvality vzdelávania a odbornej prípravy prostredníctvom učenia priamo na pracovisku a podpory podnikateľského myslenia | Budovať kapacitu pomocou učenia sa na pracovisku so zameraním na potreby ekonomiky a podporovať podnikateľské myslenie na všetkých úrovniach vzdelávania zavádzaním práce na projektoch a praktických skúsenostiach z podnikania v rámci krajiny alebo v zahraničí.                                                                                                                                                                     |
| 3. Medzinárodná excelencia v terciárnom vzdelávaní, vede a výskume                                                                  | Umožniť spoluprácu v terciárnom vzdelávaní, vo vede a výskumnej politike regiónu pre spoločnú oblasť terciárneho vzdelávania, výskumu a inovácií; podporovať nadnárodnú spoluprácu vo vývoji a využívaní existujúcich a nových výskumných infraštruktúr; prilákať študentov a výskumníkov zo zahraničia mimo región do inštitúcií terciárneho vzdelávania a výskumu v regióne, zvýšiť mobilitu študentov a výskumníkov v rámci regiónu. |
| 4. Pracovný trh pre všetkých a využitie zdrojov pre dlhší život                                                                     | Budovať platformu pre učenie, osvedčené metódy v oblasti vzdelávania dospelých, podporovať pracovnú mobilitu a odstraňovať jej prekážky, podporovať dialóg medzi organizáciami pracovného trhu, relevantnými autoritami a poskytovateľmi vzdelávania pre dlhší život spoločnosti.                                                                                                                                                       |
| 5. Rozpoznanie potenciálu – uvoľnenie cesty pre novoprijatých utečencov                                                             | Výmena skúseností a osvedčených metód integrácie do pracovného trhu, napr. cez odborné vzdelávanie a prípravu; výmenu skúseností pre zvýšenie zamestnateľnosti, hladkú integráciu do spoločnosti a uľahčiť integráciu na pracovný trh využitím rozvojových a testovacích metód a systémov.                                                                                                                                              |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z Akčného plánu Stratégie EÚ pre región Baltského mora*

Posledný pilier stratégie **Prepojenie regiónu** pozostáva z 2 prioritných oblastí, a to z Dopravy a Energie. Prioritná oblasť **Doprava** sa zameriava na zlepšenie interných

i externých dopravných spojení, ktoré sú predpokladom pre konkurenčný región. Zlepšenia sa dajú dosiahnuť uľahčením udržateľného a efektívneho dopravného systému v regióne Baltského mora. Prioritná oblasť je koordinovaná Litvou a Švédskom.

Akcie prioritnej oblasti Doprava zahŕňajú kapitalizáciu európskych (TEN-T základných sieťových koridorov) a ostatných nadnárodných koridorov s cieľom lepšej prepojenosti, dostupnosti a kohézie. PA Doprava sa tiež sústreďuje na zlepšenie dopravnej spolupráce s tretími krajinami a makroregionálny transfer udržateľných riešení v osobnej a nákladnej doprave – efektívny dopravný systém v regióne. Tento systém by mal efektívne slúžiť pri obchode v regióne ale aj medzi regiónom, jeho susediacimi krajinami a ostatnými globálnymi ekonomikami. Akcie PA Dopravy a ich ciele sú uvedené v tabuľke č. 11.<sup>64</sup>

**Tabuľka č. 11: Akcie a ich ciele prioritnej oblasti Doprava**

| Názov akcie                                                                               | Cieľ akcie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Využitie hlavných koridorov TEN-T siete pre lepšiu prepojenosť, dostupnosť a kohéziu   | Poskytnúť zúčastneným stranám informácie o implementácii koridoru základnej siete; zlepšiť porozumenie vplyvov koridorov hlavnej siete medzi verejnými a trhovými subjektmi s rozhodovacími právomocami; podporovať doplnkové národné a regionálne aktivity zaoberajúce sa mobilitou, intermodálnou logistikou, inteligentnými dopravnými systémami a pod. |
| 2. Zlepšenie dopravnej spolupráce s tretími krajinami                                     | Prispieť k lepšej súdržnosti v oblasti dopravného plánovania medzi členskými štátmi EÚ a tretími krajinami organizovaním výmeny bežných informácií o vlajkových a prioritných projektoch a seminároch so zástupcami jednotlivých krajín pre zlepšenie dopravného plánovania, manažmentu a implementačných postupov vedúcich k spoločným projektom.         |
| 3. Podpora makroregionálneho transferu udržateľných riešení v osobnej a nákladnej doprave | Znížiť dopravné externality, zlepšiť bezpečnosť dopravy a optimalizovať využívanie infraštruktúry dopravných sietí.                                                                                                                                                                                                                                        |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z Akčného plánu Stratégie EÚ pre región Baltského mora*

Hlavným cieľom prioritnej oblasti **Energia** je zabezpečenie konkurencieschopnej, bezpečnej a udržateľnej energie v regióne Baltského mora. Regionálna spolupráca v odvetví energetiky sa uskutočňuje v rámci Plánu prepojenia baltských energetických trhov (BEMIP), ktorého akcie sa vykonávajú najmä v oblasti energetickej infraštruktúry, trhov s plynom

<sup>64</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Commission staff working document : Action Plan for the European Union Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. Brussels: European Commission, 2017, s. 148 – 155. [cit. 2018-04-02]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=17>

a elektrickou energiou, výroby energie, bezpečnosti dodávok energie, energetickej účinnosti a energie z obnoviteľných zdrojov. Koordinátormi prioritnej oblasti Energia sú BEMIP, Lotyšsko a Litva.

Činnosť prioritnej oblasti Energia je obsiahnutá v 6 v prioritných podoblastiach, a nie v akciách ako boli predchádzajúce prioritné oblasti. Tieto podoblasti a ich ciele charakterizujeme v tabuľke č. 12.

**Tabuľka č. 12: Prioritné podoblasti a ich ciele Prioritnej oblasti Energia**

| Názov podoblasti                        | Cieľ podoblasti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Trhy s elektrickou energiou a plynom | Spolupracovať na vytvorení otvoreného, konkurencieschopného a plne integrovaného regionálneho trhu s energiou v regióne Baltského mora v odvetví elektrickej energie a plynu. Jeho fungovanie sa stotožňuje s tretím energetickým legislatívnym balíkom EÚ.                                                                       |
| 2. Zabezpečenie dodávky elektriny       | Vypracovať opatrenia v oblasti energetickej bezpečnosti v regióne a posilniť regionálnu spoluprácu v oblasti hodnotenia rizík vrátane regionálneho systému zabezpečenia primeranosti dodávok a pripravenosti na núdzové situácie.                                                                                                 |
| 3. Energetická infraštruktúra           | Koordinovať spoluprácu na projektoch energetickej infraštruktúry identifikovaných v BEMIP. Projekty by mali zahŕňať projekty spoločného záujmu a iné projekty energetickej infraštruktúry, ktoré majú zásadný význam pre plnenie energetickej politiky EÚ alebo pre fungovanie regionálneho trhu s elektrickou energiou a plynom. |
| 4. Jadrová energia                      | Spolupracovať najmä v oblasti jadrovej bezpečnosti a ochotne si vymieňať informácie a názory na plány výstavby nových jadrových elektrární v regióne a na proces vyradovania jadrových elektrární z prevádzky.                                                                                                                    |
| 5. Obnoviteľná energia                  | Spolupracovať na dosiahnutí záväzného cieľa EÚ (20% energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2020) a ďalej tento cieľ posúvať na hranicu 27% do roku 2030 a diskutovať o možnosti vytvorenia makroregionálneho plánu prispievania k cieľu EÚ v oblasti obnoviteľných zdrojov energie do roku 2020 a s výhľadom do roku 2030.       |
| 6. Energetická účinnosť                 | Zvyšovať energetickú účinnosť vo všetkých etapách energetického reťazca od výroby až po konečnú spotrebu.                                                                                                                                                                                                                         |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z Akčného plánu Stratégie EÚ pre región Baltského mora*

### 3.2 Základné charakteristiky prioritných oblastí pre Podunajský región

Stratégia EÚ pre Podunajský región je tvorená štyrmi piliermi, a to Prepojenie regiónu, Ochrana životného prostredia, Posilnenie regiónu a Budovanie prosperity. Spolu tieto piliere pozostávajú z 11 prioritných oblastí, ktoré si rozoberieme podrobnejšie.

Prvou prioritnou oblasťou z piliera **Prepojenie regiónu** je **PA1 Zlepšiť mobilitu a intermodalitu**. Táto prioritná oblasť je však špecifická v tom, že je rozdelená na 2 prioritné oblasti – PA1A Splavnosť vodných ciest a PA1B Cestná, železničná a letecká mobilita, a preto k nim sa posudzujú ako 2 samostatné oblasti, avšak na seba úzko nadväzujúce a kooperujúce.

Prioritná oblasť **PA1A Splavnosť vodných ciest** s cieľom zmeniť dopravu na menej energeticky náročné, čistejšie a bezpečnejšie spôsoby prepravy, je koordinovaná Rakúskom a Rumunskom. Spolu s PA1B poskytujú dôležité medzinárodné prepojenie v rámci regiónu, pričom však musia brať do úvahy životné prostredie, ekonomický rast a sociálny rozvoj. Riadiaci výbor PA1A spolu s Európskou Komisiou stanovili ciele, ktoré v rámci tejto prioritnej oblasti musia splniť – v súčasnosti do roku 2020. Sú to tieto ciele:

- Zvýšiť nákladnú lodnú dopravu o 20% do roku 2020 v porovnaní s rokom 2010;
- Prekonať prekážky splavnosti so zreteľom na osobitné charakteristiky každého úseku Dunaja a jeho splavných prítokov a vytvoriť efektívne riadenie infraštruktúry vodných ciest do roku 2020;
- Vyvinúť efektívne multimodálne terminály v riečnych prístavoch pozdĺž Dunaja a jeho splavných prítokov na prepojenie vnútrozemských vodných ciest so železničnou a cestnou dopravou do roku 2020;
- Implementovať harmonizované Riečne informačné služby (RIS) na Dunaji a jeho splavných prítokoch a zabezpečiť medzinárodnú výmenu údajov RIS do roku 2020;
- Vyriešiť nedostatok kvalifikovaných pracovníkov a zosúladiť vzdelávacie štandardy vnútrozemskej plavby v Podunajskom regióne do roku 2020, pričom sa musí brať do úvahy sociálny rozmer príslušných opatrení.<sup>65</sup>

Týchto 5 cieľov je vykonávaných (rovnako ako v prípade EUSBSR) podľa Akčného plánu prostredníctvom akcií, ktoré uvádzame v tabuľke č. 13.

---

<sup>65</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 1A Waterways Mobility*. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-navigation.eu/>

**Tabuľka č. 13: Akcie prioritnej oblasti PA1A Splavnosť vodných ciest**

| Názov akcie                                                                                      | Cieľ akcie                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Dokončenie implementácie prioritného projektu 18 TEN-T včas a ekologicky udržateľným spôsobom | Odstrániť existujúce prekážky splavnosti rieky vďaka umiestňovaniu plavidiel typu VI b po celý rok 2015.                                                                                    |
| 2. Investovanie do infraštruktúry vodných ciest Dunaja a jeho prítokov a rozvíjanie prepojení    | Zlepšiť existujúcu sieť vodných ciest povodia Dunaja prostredníctvom zváženia infraštruktúry pre chýbajúce spojenia a rozvíjania ďalších spojení s Čiernym morom i za jeho hranicami.       |
| 3. Modernizácia dunajskej flotily s cieľom zlepšiť životné prostredie a hospodársku výkonnosť    | Zlepšiť environmentálnu a hospodársku výkonnosť plavby po Dunaji prostredníctvom inovácií, vyhradenej modernizácie flotily a optimalizovaných opatrení nakladania s odpadmi.                |
| 4. Zlepšenie komplexného riadenia vodných ciest Dunaja a jeho prítokov                           | Zintenzívniť spoluprácu vnútroštátnych orgánov pri vytváraní spoločným noriem pre riadenie vodných ciest v povodia Dunaja.                                                                  |
| 5. Podpora udržateľnej nákladnej dopravy v Dunajskom regióne                                     | Posilniť existujúce hospodárske väzby a podporiť súdržnosť v regióne prostredníctvom tvorby intermodálneho rozhrania medzi vnútrozemskou vodnou nákladnou a železničnou nákladnou dopravou. |
| 6. Implementácia harmonizovaných Riečnych informačných služieb (RIS)                             | Implementovať RIS naprieč celej rieky Dunaj pre zvýšenie bezpečnosti, efektívnosti a šetrnosti k životnému prostrediu vnútrozemskej plavby a pre znižovanie dopravných nákladov.            |
| 7. Investovanie do vzdelania a pracovných miest v odvetví námornej plavby na Dunaji              | Uľahčiť dostupnosť pracovnej sily a mobilitu na európskej úrovni uplatňovaním spoločných profilov vzdelávania a odbornej prípravy.                                                          |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región*

Cieľom prioritnej oblasti **PA1B Cestná, železničná a letecká mobilita** je zlepšiť mobilitu a multimodalitu, t. j. železničné, cestné a letecké spojenia a riešiť výzvy dopravy (napr. údržba ciest a bezpečnosť cestnej premávky, železničná nákladná doprava, lepšia prepojenosť leteckej dopravy s ostatnými druhmi dopravy a pod.) nevyhnutné pre rozvoj podnikania a aktivít vo voľnom čase. Koordinátormi prioritnej oblasti sú Slovensko a Srbsko. K hlavným cieľom tejto prioritnej oblasti patria:

1. Podpora služieb efektívnej nákladnej železničnej dopravy a zlepšenie cestovných časov pre konkurencieschopné železničné spojenie cestujúcich medzi veľkými mestami v Podunajskom regióne do r. 2030.

2. Podpora plne funkčných multimodálnych hlavných koridorov siete TEN-T do r. 2030.
3. Podpora rozvoja efektívnych multimodálnych terminálov na námorných a riečnych prístavoch v regióne a zabezpečenie ich prepojenia a prístupu prostredníctvom integrácie všetkých druhov dopravy a efektívnych logistických služieb do roku 2030.
4. Podpora zlepšenia regionálnej leteckej prepojenosti a implementácie iniciatívy Jednotného európskeho vzdušného priestoru.
5. Uľahčenie zlepšenia sekundárnych a terciárnych ciest v regióne.
6. Podpora bezpečnej a udržateľnej dopravy a mobility v regióne.<sup>66</sup>

V tabuľke č. 14 uvádzame akcie a ciele akcií prioritnej oblasti PA1B Cestná, železničná a letecká mobilita, na ktorých témy sa viažu projekty a ďalšie aktivity.

**Tabuľka č. 14: Akcie prioritnej oblasti PA1B Cestná, železničná a letecká mobilita**

| Názov akcie                                                                                                                                                                                  | Cieľ akcie                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Dokončiť prioritné projekty siete TEN-T prekračujúce hranice regiónu, prekonať ťažkosti a prekážky vrátane environmentálnych, hospodárskych a politických, hlavne v cezhraničných úsekoch | Identifikovať udržateľné finančné prostriedky a zlepšiť koordináciu, obzvlášť medzi rôznymi železničnými spoločnosťami pre rozvoj a modernizáciu železničného systému.                                                                                                                 |
| 2. Implementovať koridory železničnej nákladnej dopravy, ktoré sú súčasťou európskej železničnej siete pre konkurencieschopnú nákladnú dopravu                                               | Zabezpečiť dostatočnú kapacitu pre služby nákladnej železničnej dopravy vo vysokej kvalite a spoľahlivosti a zlepšiť a zosúladiť normy železničnej infraštruktúry relevantné pre nákladnú dopravu, najmä zaťaženia na nápravu, dĺžky vlaku a nakladacie mierky pozdĺž celého koridoru. |
| 3. Zlepšiť spoluprácu medzi účastníkmi leteckej dopravy na prípravu plánu realizácie kratších letových trás                                                                                  | Zabezpečiť potrebný prechod z domácich dohôd o riadení letovej prevádzky na integrovanejší európsky rozmer pomocou koordinácie medzi funkčnými blokmi vzdušného priestoru.                                                                                                             |
| 4. Zabezpečiť udržateľné metropolitné dopravné systémy a mobilitu                                                                                                                            | Umožniť kapitalizáciu širokého spektra projektov EÚ, ktoré sa už zaoberajú mestskou mobilitou, pomôcť implementovať Akčný plán EÚ pre mestskú mobilitu.                                                                                                                                |

<sup>66</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 1B Rail-Road-Air Mobility*. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-transport.eu>

|                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. Zlepšiť regionálnu/miestnu cezhraničnú infraštruktúru a prístup do vidieckych oblastí                                           | Posilniť regionálne a miestne cezhraničné dopravné spojenia prostredníctvom cezhraničnej dopravnej infraštruktúry (malé mosty, priechody, verejné dopravné spojenie).                                                   |
| 6. Ďalej rozvíjať plánovanie dopravných uzlov pre multimodalitu                                                                    | Vytvoriť siete medzi zainteresovanými stranami s cieľom zlepšiť kvalitu dopravného systému a logistických reťazcov v rámci uzlov a medzi nimi so zameraním na udržateľné druhy dopravy, ako sú železnice a vodné cesty. |
| 7. Rozvíjať ďalšie inteligentné dopravné systémy pomocou technológií šetrných k životnému prostrediu, najmä v mestských oblastiach | Zaviesť účinný systém riadenia dopravy na optimalizáciu existujúcej kapacity, ktorý by vyriešil problémy, ako napr. preťaženie alebo prekážky dopravných uzlov.                                                         |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región*

Prioritná oblasť **PA2 Udržateľná energia**, koordinovaná Českou republikou a Maďarskom má tri hlavné ciele, a tými sú:

- Využiť plný potenciál integrovaného trhu s energiou pre koordináciu regionálnych energetických politík v rôznych oblastiach;
- PA2 prispieva k integrácii energetických trhov krajín mimo EÚ a podporuje ich pri implementácii energetickej politiky EÚ;
- Spustiť špičkový technologický vývoj, ktorý zvýši energetickú účinnosť regiónu a zvýšiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie.<sup>67</sup>

Akcie tejto prioritnej oblasti sú rozdelené do dvoch oblastí, ktorými sú energetické systémy s podskupinami: energetická infraštruktúra a energetické trhy; energetická efektívnosť a obnoviteľná energia. Oblasti a akcie sú jadrom práce tejto prioritnej oblasti (tvorba projektov a rôznych udalostí sa viaže na ne) a sú zobrazené v tabuľke č.15.

**Tabuľka č. 15: Akcie prioritnej oblasti PA2 Udržateľná energia**

| Oblasti PA2                       | Názov akcie                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Energetická infraštruktúra</b> | 1. Vytvoriť spoločnú pozíciu regiónu týkajúcu sa zmien zavedených v rámci revízie politiky TEN-T a spôsobov nového nástroja pre energetickú bezpečnosť a infraštruktúru s dôrazom na medzery v energetickej infraštruktúre. |
|                                   | 2. Zabezpečiť súlad činností so všeobecným prístupom Energetického spoločenstva a preskúmať synergie medzi procesmi Energetického spoločenstva a stratégie pre región.                                                      |

<sup>67</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 2 Sustainable Energy*. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-energy.eu/>

|                                                      |                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | 3. Presadzovať regionálnu spoluprácu s cieľom rozvíjať a realizovať projekty severovýchodného prepojenia plynovodov.                                                                                   |
|                                                      | 4. Rozvíjať kapacity skladovania plynu.                                                                                                                                                                |
| <b>Energetické trhy</b>                              | 1. Využiť existujúce príležitosti spolupráce s Energetickým spoločenstvom s cieľom vytvorenia integrovaného energetického trhu dovoľujúceho cezhraničného obchodu s energiou a integráciou s trhom EÚ. |
|                                                      | 2. Spolupracovať na implementácii integrácie Regionálnej siete a Novej Európskej prenosovej sústave (NETS) v súlade s uskutočniteľnou štúdiou.                                                         |
|                                                      | 3. Vybudovať pracovné vzťahy so Stredoeurópskym fórom pre integráciu trhu s elektrickou energiou, čo by sa mohlo rozšíriť medzi susedné krajiny.                                                       |
| <b>Energetická efektívnosť a obnoviteľná energia</b> | 1. Rozšíriť využívanie biomasy (napr. drevo, odpad), solárnej, geotermálnej, vodnej a veternej energie.                                                                                                |
|                                                      | 2. Posilniť Karpatský dohovor s cieľom zdieľať osvedčené postupy využívania biomasy na energetické účely                                                                                               |
|                                                      | 3. Implementovať národné Akčné plány o energii z obnoviteľných zdrojov a pripraviť Akčný plán o obnoviteľnej energii pre celý región.                                                                  |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región*

Hlavným cieľom prioritnej oblasti **PA3 Kultúra a cestovný ruch** je podporiť, ako už z názvu vyplýva, kultúru a cestovný ruch a kontakty medzi ľuďmi. Jej koordinátormi sú Bulharsko a Srbsko, ktorí spolupracujú s predstaviteľmi vlád a inými zúčastnenými stranami zo 14 krajín Podunajského regiónu. PA3 Kultúra a cestovný ruch plní tieto čiastkové ciele:

1. Vytvoriť Podunajskú značku pre celý región na základe už existujúcich prác.
2. Podporovať zavedenie harmonizovaného monitorovacieho systému pre cestovný ruch, ktorý bude poskytovať úplné a porovnateľné štatistické údaje vo všetkých 14 štátoch Podunajského regiónu.
3. Rozvíjať nové a podporovať existujúce kultúrne trasy v regióne.
4. Rozvíjať ekologické turistické produkty naprieč regiónom.
5. Vytvoriť „Modrú knihu“ o kultúrnej identite Dunaja.
6. Zabezpečiť zachovanie kultúrneho dedičstva a prírodných hodnôt prostredníctvom rozvoja príslušných zoskupení a sietí múzeí, tlmočnických a návštevníckych centier v rámci regiónu.
7. Podporovať výmeny a vytváranie sietí v oblasti súčasného umenia v regióne.<sup>68</sup>

<sup>68</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 3 Culture & Tourism*. [online]. Dostupné na: <https://www.danubecultureandtourism.eu/>

Tieto čiastkové ciele plní prioritná oblasť prostredníctvom akcií, ktoré sa nachádzajú v tabuľke č. 16. Podobne ako v predchádzajúcej prioritnej oblasti, aj akcie PA3 sú rozdelené podľa dvoch oblastí, a to oblasť kultúrneho dedičstva a cestovného ruchu.

**Tabuľka č. 16: Oblasti a akcie prioritnej oblasti PA3 Kultúra a cestovný ruch**

| Oblasť PA3                | Názov Akcie                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Kultúrne dedičstvo</b> | 1. Budovať kultúrnu rozmanitosť ako silu Podunajského regiónu.                                                                                                                                             |
|                           | 2. Posilniť spoluprácu a kontakty medzi ľuďmi rôzneho pôvodu, podporiť tvorivosť a poskytnúť hnacie sily pre kultúrne inovácie a hospodársky rozvoj založených na dedičstve, tradíciách a cestovnom ruchu. |
| <b>Cestovný ruch</b>      | 1. Rozvíjať Podunajský región ako európsku značku.                                                                                                                                                         |
|                           | 2. Postaviť Podunajský región do pozície dôležitej európskej turistickej destinácie.                                                                                                                       |
|                           | 3. Podporovať krátkodobý víkendový cestovný ruch a rekreáciu rovnako ako aj dlhšie pobyty.                                                                                                                 |
|                           | 4. Ďalej rozvíjať systém navigácie a prístavov pre výletné lode a súkromné jachty plaviace sa po Dunaji.                                                                                                   |
|                           | 5. Zlepšiť prepojenie a spoluprácu v oblasti vzdelávania i vedeckých a výskumných činností v oblasti cestovného ruchu                                                                                      |
|                           | 6. Podporiť zlepšovanie kvality produktov cestovného ruchu.                                                                                                                                                |
|                           | 7. Podporovať wellness turizmus v regióne, napr. podporou zdravotných a wellness zariadení, kúpele.                                                                                                        |
|                           | 8. Zhromažďovať existujúce údaje o kultúrnych aktivitách a vytvárať komplexnú databázu poskytujúcu prehľad kultúrnych aktivít v Podunajskom regióne.                                                       |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región*

V rámci piliera **Ochrana životného prostredia**, má prioritná oblasť **PA4 Kvalita vôd** (koordinovaná Slovenskom a Maďarskom) za cieľ poskytovať aktivity zamerané na zlepšenie a udržanie kvality vôd v krajinách Podunajského regiónu plnením vzájomne prepojených 5 cieľov a 14 akcií. Týmto piatimi cieľmi sú:

- Dosiahnuť stanovené ciele v Pláne riadenia povodia Dunaja.
- Znížiť úroveň príjmu živín v rieke Dunaj s cieľom umožniť obnovu ekosystémov Čierneho mora do podobného stavu ako bol v 60-tych rokoch 20. storočia.
- Vypracovať Analytickú správu delty rieky Dunaj ako krok smerom k dokončení Plánu riadenia delty Dunaja.
- Zabezpečiť životaschopné populácie druhov jesetera žijúcich v Dunaji.<sup>69</sup>

<sup>69</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 4 Water Quality*. [online]. Dostupné na: <https://www.danubewaterquality.eu/>

Cestovná mapa prioritnej oblasti 4 Kvalita vôd pozostáva zo 14 akcií a niektoré z ich sa nachádzajú v tabuľke č. 17.

**Tabuľka č. 17: Akcie prioritnej oblasti PA4 Kvalita vôd**

| Názov akcie                                                                                                                                                                                                                                         | Charakter akcie                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Implementovať Plán riadenia povodia rieky Dunaj                                                                                                                                                                                                  | Plán slúži ako kľúčová zdroj informácií pre identifikáciu, stanovenie priorít a finančnú podporu dohodnutých opatrení v krajinách regiónu.                                                             |
| 2. Posilniť spoluprácu na úrovni časti povodí Dunaja                                                                                                                                                                                                | Posilniť spoluprácu a výmenu informácií už existujúcich inštitúcií zaoberajúcimi sa prítokmi Dunaja, napr. Sáva, Tisa, Prut.                                                                           |
| 3. Pokračovať v podpore a investovaní do systémov zhromažďovania informácií, ktoré vytvorila ICPDR                                                                                                                                                  | Poskytovať informácie potrebné pre identifikáciu kľúčových problémov a riešiť ich, aby bola PA4 schopná splniť ciele Rámцovej smernice o vode (WFD).                                                   |
| 4. Uskutočniť ďalší spoločný prieskum Dunaja a dokončiť vývoj existujúcej Dunajskej GIS (Geografický informačný systém) databázy                                                                                                                    | Ďalej rozvíjať už existujúcu prácu a monitorovanie kvality vody musí byť trvalou aktivitou.                                                                                                            |
| 5. Pokračovať v podobe veľkých investícií do budovania a modernizácie zariadení na čistenie komunálnych odpadových vôd v povodí Dunaja vrátane opatrení na budovanie kapacít na regionálnej a miestnej úrovni pri navrhovaní takejto infraštruktúry | Efektívne využívanie možností financovania EÚ na zabezpečenie úplnej primárnej, sekundárnej a terciárnej starostlivosti ako sa predpokladá v právnych predpisoch EÚ.                                   |
| 6. Vytvoriť ochranné pásy pozdĺž rieky na zachovanie živín a podporovať alternatívny zber a spracovanie odpadu v malých vidieckych oblastiach                                                                                                       | Akcia je doplnením účinkov dokončenia siete čističiek odpadových vôd.                                                                                                                                  |
| 7. Podporovať a rozvíjať aktívny proces dialógu a spolupráce medzi orgánmi zodpovednými za poľnohospodárstvo a životné prostredie, aby sa zabezpečilo prijatie opatrení na riešenie znečistenia poľnohospodárstva                                   | Spolupracovať s cieľom spoločne presadzovať konkrétne opatrenia na zníženie znečistenia hnojivami a hnojom pomocou nástrojov, napr. najlepšie poľnohospodárske postupy a ekologické poľnohospodárstvo. |
| 8. Legislatíva na príslušnej úrovni na obmedzenie prítomnosti fosfátov v detergentoch                                                                                                                                                               | Akcia je veľmi nákladovo efektívnou iniciatívou na kontrolu znečistenia, ktorá môže rýchlo a účinne znížiť znečistenie živín v regióne.                                                                |

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región

Prioritnú oblasť **PA5 Environmentálne riziká** koordinujú Maďarsko a Rumunsko a jej cieľ je uľahčiť ochranu pred povodňami v regióne a zvýšiť bezpečnosť regiónu pri

povodňových situáciách vo všetkých 14 krajinách regiónu. Tento cieľ si PA5 rozdelila na 3 čiastkové ciele, a to:

- Riešenie problémov súvisiacich s nedostatkom vody a so suchom v súlade s Plánom riadenia povodia Dunaja.
- Zabezpečenie a nepretržitá podpora implementácie Plánu riadenia povodňových rizík Dunaja.
- Neustála aktualizácia existujúcej databázy škôd s nebezpečenstvom nehôd, kontaminované lokality a miesta využívané na skládku nebezpečných látok.<sup>70</sup>

Akcie, viažuce sa na tieto tri čiastkové ciele sme uviedli v tabuľke č. 18.

**Tabuľka č. 18: Akcie prioritnej oblasti PA5 Environmentálne riziká**

| Názov akcie                                                                                                                                        | Charakteristika akcie                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Vypracovať a prijať jediný zastrešujúci Plán riadenia povodní na úrovni povodí                                                                  | Podpora založená na ekologickej infraštruktúre a ekosystému poskytujúcich dlhodobé a udržateľné riešenia.                                                                                               |
| 2. Podporovať obnovu mokradí a lužných území                                                                                                       | Zvyšovať ochranu pred povodňami a všeobecnejšie analyzovať a určiť najlepšiu reakciu na povodňové riziko.                                                                                               |
| 3. Posilniť operačnú spoluprácu medzi orgánmi riešiacimi naliehavé situácie v krajinách regiónu                                                    | Posilniť cezhraničnú spoluprácu a zabezpečiť, aby orgány civilnej ochrany dobre porozumeli vzájomným systémom a potenciálnym rozdielom a postupom v krajinách regiónu, kde sa vyskytujú podobné riziká. |
| 4. Neustále aktualizovať existujúcu databázu škôd s nebezpečenstvom nehôd, kontaminované lokality a miesta využívané na skládku nebezpečných látok | Spolupracovať s inštitúciami a organizáciami zaoberajúcimi sa znižovaním týchto rizík na čo najnižšiu úroveň.                                                                                           |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región*

Chorvátsko a Bavorsko (región v Nemecku) sú koordinátormi prioritnej oblasti **PA Biodiverzita a príroda**, ktorej cieľ je rozdelený do niekoľkých čiastkových cieľov, a to:

- Do roku 2020 posilniť prácu na zastavení zhoršovania stavu všetkých druhov a biotopov s cieľom dosiahnuť významné a merateľné zlepšenie prispôbené osobitným potrebám príslušných druhov a biotopov v regióne.
- Posilniť úsilie o vytvorenie ekologickej infraštruktúry a proces obnovy minimálne 15% degradovaných ekosystémov vrátane pôdy s cieľom zachovať a zlepšiť ekosystémy a ich služby do roku 2020

<sup>70</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. Priority Area 5 Environmental Risks. [online]. Dostupné na: <https://www.danubeenvironmentalrisks.eu/>

- Podporovať identifikáciu a stanovovanie priorít invazívnych cudzích druhov a ich chodníčkov s cieľom kontrolovať alebo odstraňovať prioritné druhy do roku 2020.
- Pokračovať v prebiehajúcich prácach a úsilí na zabezpečenie životaschopných populácií jeseterov a iných pôvodných druhov rýb do roku 2020.<sup>71</sup>

Akcie prioritnej oblasti PA6 Biodiverzita sú zahrnuté v týchto oblastiach: zachovanie a zlepšenie kvality pôd, zlepšenie kvality vzduchu a vzdelávanie ľudí o hodnotách prírodných zdrojov, ekosystémov a služieb, ktoré poskytujú.

**Tabuľka č. 19: Oblasti a akcie prioritnej oblasti PA6 Biodiverzita a príroda**

| Oblasť PA6                                                                                     | Názov akcie                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Zachovanie biodiverzity a prírody</b>                                                       | 1. Spravovať lokality Natura 2000 a iné chránené oblasti                                     |
|                                                                                                | 2. Chrániť a obnoviť najcennejšie ekosystémy a ohrozené druhy zvierat                        |
|                                                                                                | 3. Znížiť objem pesticídov vstrekaných do prostredia regiónu                                 |
| <b>Zlepšenie kvality pôd</b>                                                                   | 1. Zabezpečiť vhodné spracovanie tuhého odpadu                                               |
|                                                                                                | 2. Vytvoriť štandardizované a kompatibilné informácie o pokrytí pôdy na nadnárodnej báze     |
|                                                                                                | 3. Zvýšiť povedomie o ochrane pôdy                                                           |
| <b>Zlepšenie kvality vzduchu</b>                                                               | Znížiť znečistenie ovzdušia                                                                  |
| <b>Vzdelávanie ľudí o hodnotách prírodných zdrojov, ekosystémov a služieb, ktoré poskytujú</b> | 1. Vzdelávať deti a mladých ľudí o hodnotách prírodných zdrojov a ekosystémov                |
|                                                                                                | 2. Vytvoriť kapacity miestnych orgánov v záležitostiach týkajúcich sa životného prostredia   |
|                                                                                                | 3. Zvýšiť povedomie širokej verejnosti uznávaním a propagáciou potenciálu prírodných zdrojov |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región*

Z piliera Budovanie prosperity je prioritná oblasť **PA7 Znalostná spoločnosť** koordinovaná Slovenskom a Srbskom a je zameraná na podporu rozvoja vedomostnej spoločnosti v Podunajskom regióne. Jej čiastkové ciele sú nasledujúce:

- Zvýšiť efektívnosť investícií do výskumu a inovácií prostredníctvom zriadenia Dunajskej finančnej koordinačnej siete (DFCN), ktorej cieľom je iniciovať minimálne dve aktivity venované každoročnej misii EUSDR.

<sup>71</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. Priority Area 6 Biodiversity & Landscapes. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-nature.eu>

- Zvýšiť počet patentových prihlášok EPO a PCT podaných v regióne o 20% do roku 2020.
- Zvýšiť regionálnu spoluprácu v oblasti výskumu a vzdelávania s cieľom dosiahnuť do roku 2020 20% akademickej mobility v regióne.
- Zvýšiť ročnú produkciu spoločných publikácií v regióne o 15% do roku 2020.
- Rozvíjať RIS3 vo všetkých podunajských krajinách (alebo ich regiónoch) do roku 2020.<sup>72</sup>

Na nasledujúce vybrané akcie (v tabuľke č. 20) sa viažu vlajkové a iné projekty prioritnej oblasti na podporu hlavného i čiastkových cieľov.

**Tabuľka č. 20: Akcie prioritnej oblasti PA7 Znalostná spoločnosť**

| Názov akcie                                                                                                                                             | Cieľ akcie                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Lepšie koordinovať vnútroštátne, regionálne a európske fondy na podporu excelentnosti vo výskume a vývoji, špecifické oblasti výskumu v regióne      | Podporovať excelentnosť a inteligentnú špecializáciu prostredníctvom sústredenia pozornosti na kľúčové výzvy regiónu a rozvinúť silné stránky výskumu v oblastiach dôležitých pre dlhodobý konkurenčný rozvoj regiónu. |
| 2. Posilniť kapacity výskumnej infraštruktúry                                                                                                           | Aktualizovať regionálny inovačný systém celého regiónu, posilniť kapacitu výskumnej infraštruktúry a lepšie prepojiť existujúce vedecké nadácie.                                                                       |
| 3. Posilniť spoluprácu medzi univerzitami a výskumnými zariadeniami a aktualizovať výsledky výskumu a vzdelávania zameraním na unikátne predajné miesta | Budúca spolupráca by mala byť postavená na existujúcich programoch, ako napr. Erasmus+ a čo najlepšie využiť existujúce štruktúry ako Dunajská konferencia rektorov.                                                   |
| 4. Vypracovať internetové stratégie                                                                                                                     | Riešiť problémy ako dostupnosť prístupu na internet, slobodu prejavu na internete a ochrana kritických infraštruktúr.                                                                                                  |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región*

Prioritnú oblasť **PA8 Konkurencieschopnosť podnikov** koordinujú Nemecko a Chorvátsko a jej cieľom je podporovať konkurencieschopnosť podnikov v regióne. Na splnenie tohto cieľa si vyžaduje zapojenie krajín a zúčastnených strán do realizácií akcií, ktoré sa nachádzajú v tabuľke č. 21.

<sup>72</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 7 Knowledge Society*. [online]. Dostupné na: <https://www.danubeknowledgesociety.eu/>

**Tabuľka č. 21: Akcie prioritnej oblasti PA8 Konkurencieschopnosť podnikov**

| Názov akcie                                                                                                                                | Charakter akcie                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Podporovať spoluprácu a výmenu poznatkov medzi MSP, akademickou obcou a verejným sektorom v oblastiach pôsobnosti v podunajskej oblasti | Rozvíjanie klastrov, výstavby nových a využívania existujúcich technologických parkov a prepojením existujúcich sietí.                                                                                                                                      |
| 2. Zlepšiť podporu podnikov na posilnenie kapacít MSP pre spoluprácu a obchod                                                              | Prepojiť príslušné agentúry na podporu podnikania, klastre, obchodné komory a priemyselné združenia v regióne s cieľom rozvíjať služby na podporu podnikania súvisiace s cezhraničnou spoluprácou v oblasti výskumu, vývoja, obchodu a internacionalizácie. |
| 3. Podporovať podniky prostredníctvom vysoko výkonných systémov odbornej prípravy a kvalifikácie                                           | Zlepšiť kvalifikačné schémy v krajinách Podunajského regiónu, čím sa zvýši celková úroveň kvalifikácie a príležitostí pracovnej sily.                                                                                                                       |
| 4. Uprednostniť účinnú implementáciu opatrení ustanovených v rámci iniciatívy Small Business Act pre Európu                                | Zlepšiť administratívne zjednodušenie pri začatí podnikania, pri získavaní obchodných licencií a pri oznámení konkurzu.                                                                                                                                     |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región*

Koordinátormi prioritnej oblasti **PA9 Ľudia a zručnosti** sú Rakúsko a Moldavsko a ciele, ktoré sa táto prioritná oblasť snaží dosiahnuť, sú:

1. Prispieť k vyššej miere zamestnanosti v regióne prostredníctvom riešenia otázky nezamestnanosti mladých ľudí a dlhodobej nezamestnanosti.
2. Prispieť k lepším výsledkom v oblasti vzdelávania, príslušným zručnostiam a kompetenciám v regióne sústredujúc sa na výsledky vzdelávania v oblasti zamestnateľnosti, podnikania, inovácií, aktívneho občianstva a blahobytu.
3. Prispieť k zvýšeniu kvality a efektívnosti systémov vzdelávania, odbornej prípravy a trhu práce.
4. Prispieť k zabezpečeniu inkluzívneho vzdelávania a odbornej prípravy a k podpore inkluzívnych trhov práce, rovnakých príležitostí a nediskriminácie, ako aj podpore občianskych kompetencií a príležitostí celoživotného vzdelávania pre všetkých

5. Prispieť k užšej spolupráci medzi inštitúciami v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, trhu práce a výskumu, najmä na nadnárodnej, regionálnej a bilaterálnej úrovni.<sup>73</sup>

Spomenuté ciele sa realizujú prostredníctvom akcií PA9, z ktorých sme niekoľko vybrali do tabuľky č. 22.

**Tabuľka č. 22: Akcie prioritnej oblasti PA9 Ľudia a zručnosti**

| Názov akcie                                                                                                                                          | Charakter akcie                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Zvýšiť výkonnosť vzdelávacích systémov prostredníctvom užšej spolupráce vzdelávacích inštitúcií, systémov a politik                               | Podpora efektívnosti, inovácií a dobrého riadenia v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy je kľúčové vzhľadom na výzvy, ktoré predstavuje globalizácia, demografické zmeny, rýchly technologický pokrok a rastúci tlak na verejné rozpočty. |
| 2. Podporovať spoluprácu medzi zainteresovanými stranami politiky trhu práce, vzdelávania a výskumu s cieľom rozvíjať učiace sa regióny a prostredie | Potreba ďalej rozvíjať tvorbu nových partnerstiev a spoluprácu medzi kľúčovými zúčastnenými stranami (trh práce, vzdelávanie a odborná príprava, výskum a zamestnávateľia).                                                                   |
| 3. Podporovať kreativitu a podnikavosť                                                                                                               | Zaviesť inovatívne vyučovacie metódy na podporu tvorivosti a podnikania na všetkých úrovniach vzdelávania prostredníctvom podpory medzikultúrneho dialógu alebo jazykového vzdelávania využitím jazykovej a kultúrnej rozmanitosti regiónu.   |
| 4. Podporovať mobilitu pracovníkov, výskumníkov a študentov prostredníctvom implementácie Európskeho kvalifikačného rámca.                           | Pridanou hodnotou je podpora nečlenských krajín EÚ regiónu pri tvorbe ich Národného kvalifikačného rámca.                                                                                                                                     |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Akčného plánu pre stratégiu EÚ pre Podunajský región*

Hlavným cieľom prioritnej oblasti **PA10 Inštitucionálne kapacity a Spolupráca** je zintenzívnenie inštitucionálnej kapacity a spolupráce. V súlade s akčným plánom EUSDR sa prioritná oblasť tiež zameriava na budovanie inštitucionálnych kapacít na miestnej, regionálnej a národnej úrovni, zapojenie občianskej spoločnosti do verejného riadenia, zvyšovanie miestneho rozvoja a lepších výdavkov, ako aj zvýšenie miery čerpania finančných prostriedkov EÚ. Jej koordinátormi sú Rakúsko a Slovinsko.<sup>74</sup>

<sup>73</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 9 People & Skills*. [online]. Dostupné na: <https://www.peopleandskills-danuberegion.eu/>

<sup>74</sup> EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 10 Institutional Capacity & Cooperation*. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-capacitycooperation.eu>

Akcie prioritnej oblasti 10 sú rozdelené podľa čiastkových cieľov PA10, ktoré sa nachádzajú v tabuľke č. 23.

**Tabuľka č. 23: Čiastkové ciele a akcie PA10 Inštitucionálne kapacity a Spolupráca**

| Čiastkový cieľ PA10                                                                                                                                            | Názov akcie                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Zlepšenie verejnej správy                                                                                                                                   | 1.1 Bojovať proti inštitucionálnej kapacite a problémom súvisiacim s verejnými službami v regióne |
| 2. 80% zúčastnených krajín zapája národné, regionálne a miestne orgány a organizácie občianskej spoločnosti prostredníctvom Výročných národných počúvaní EUSDR | 2.1 Zlepšiť dôveru občanov a zainteresovaných strán v politické orgány                            |
|                                                                                                                                                                | 2.2 Vytvoriť fórum občianskej spoločnosti pre Podunajský región                                   |
| 3. Podpora až 25% členov Mestskej platformy Podunajského regiónu (UPDR) na realizáciu projektov prostredníctvom výmeny informácií a podpory                    | 3.1 Vybudovať metropolitné regióny                                                                |
|                                                                                                                                                                | 3.2 Zlepšiť dôveru občanov a stakeholderov v politické orgány                                     |
|                                                                                                                                                                | 3.3 Uľahčiť administratívnu spoluprácu spoločenstiev žijúcich v pohraničných regiónoch            |
|                                                                                                                                                                | 3.4 Zabezpečiť dostatočný tok informácií a výmeny na všetkých úrovniach                           |
| 4. Zvýšenie priemernej miery absorpcie                                                                                                                         | 4.1 Preskúmať nedostatky týkajúce sa nízkej miery čerpania finančných prostriedkov                |
|                                                                                                                                                                | 4.2 Podporovať rozvoj miestnych finančných produktov pre rozvoj podnikania a komunity             |
|                                                                                                                                                                | 4.3 Preskúmať uskutočniteľnosť Dunajského investičného rámca                                      |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z web stránky prioritnej oblasti 10*

Poslednou prioritnou oblasťou je **PA11 Bezpečnosť**, ktorá je koordinovaná Nemeckom a Bulharskom, má za cieľ podporovať posilňovanie právneho štátu, boj proti korupcii a organizovanej a závažnej trestnej činnosti, spoluprácu v oblasti azylu a predchádzanie nezákonným hraničným prechodom v regióne.

Rovnako ako PA10 má aj PA11 Bezpečnosť aktualizované akcie, ktoré spadajú pod 4 ciele tejto prioritnej oblasti (vybrané akcie sa nachádzajú v tabuľke č. 24).

**Tabuľka č. 24: Čiastkové ciele a akcie PA11 Bezpečnosť**

| Čiastkový cieľ PA11                                                                                                                                                  | Názov akcie                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Zlepšenie policajnej spolupráce s cieľom zlepšenia bezpečnosti a boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti v regióne a úsilia proti hrozbám terorizmu | 1.1 Podporovať spoluprácu v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi                |
|                                                                                                                                                                      | 1.2 Posilniť spoluprácu v oblasti boja proti nezákonnému pašovaniu drog            |
|                                                                                                                                                                      | 1.3 Zintenzívniť spoluprácu v boji proti internetovým zločinom (kyber kriminalita) |

|                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Rozvoj strategicky dlhodobej spolupráce medzi orgánmi činnými v trestnom konaní naprieč regiónom posilnením siete spolupráce do r. 2020 | 2.1 Vytvoriť sieť kontaktných a koordinačných centier v celom regióne                                                                                                      |
|                                                                                                                                            | 2.2 Posilniť spoluprácu s kľúčovými stakeholdermi – Europolom, Centrom pre presadzovanie práva v juhovýchodnej Európe (SELEC), Radou pre regionálnu spoluprácu (RCC) a iné |
|                                                                                                                                            | 2.3 Pracovať na zapojení colných orgánov do spolupráce v rámci PA 11                                                                                                       |
| 3. Zlepšenie systémov hraničnej kontroly, riadenia inšpekcií dokumentov a spolupráce v otázkach súvisiacich s konzulárnym úradom v regióne | 3.1 Ďalej rozvíjať dobre fungujúce systémy riadenia hraníc                                                                                                                 |
|                                                                                                                                            | 3.2 Posilniť spoluprácu v konzulárných a vízových otázkach v regióne                                                                                                       |
|                                                                                                                                            | 3.3 Podporovať spoluprácu a výmenu osvedčených postupov v oblasti riadenia inšpekcií dokumentov                                                                            |
| 4. Podpora právneho štátu a boj proti korupcii                                                                                             | 4.1 Zlepšiť spoločné úsilie v boji proti korupcii a organizovanému zločinu                                                                                                 |
|                                                                                                                                            | 4.2 Podporovať štáty Podunajského regiónu v administratívnej spolupráci a zlepšovaní kvalifikácií orgánov činných v trestnom konaní                                        |

*Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií z web stránky prioritnej oblasti 11*

### **3.3 Analýza a zhodnotenie praktických informácií z implementácie oboch stratégií**

Všeobecné praktické informácie k existujúcim stratégiám o fungovaní spolupráce sme získali od manažérky podpory koordinácie a spolupráce pre makroregionálne stratégie z programu Interact.

V prvom rade je potrebné uviesť, že Interact poskytuje podporné a poradenské služby pre lepšiu spoluprácu medzi rôznymi subjektami, napr. prepojenie rôznych programov ako je Interreg a makroregionálne stratégie naprieč celou Európou a nielen medzi regiónmi. Tieto aktivity sú rozdelené do troch oblastí, a to podpora a poradenstvo pri začatí spolupráci resp. pri vytváraní projektu, pomoc pri riešení finančných zdrojov a prostriedkov (nie však poskytnutie financií, ale napr. vykonávanie finančnej kontroly a auditu či oprávnenosť výdavkov a zjednodušených nákladov) a samozrejme Interact má tiež určité úlohy a zodpovednosti ako je monitorovanie a vyhodnocovanie a finančný manažment.

Z pohľadu Interactu je pridanou hodnotou makroregionálnych stratégií práve za pomoci spolupráce dosiahnutie lepšieho života, zmeny politík resp. ich lepšia koordinácia a prepájanie a vplyv makroregionálnych stratégií na politiky na európskej či národnej úrovni

a to z dlhodobého hľadiska; zatiaľ čo program financovania napr. Interreg je o vytváraní a realizovaní konkrétnych projektov s určitým časovým obmedzením a financovaním.

Podpora programu Interact pre makroregionálne stratégie začala na prelome rokov 2009 a 2010, kedy vznikla a bola prijatá ako prvá stratégia Baltská, takže základy dobrej spolupráce a fungovania prepojenia Interactu so všetkými súčasnými makroregionálnymi stratégiami majú začiatky práve v spolupráci s Baltskou stratégiou. Potreba spolupráce vznikla zo spoločenskej výzvy regiónu Baltského mora, ktorou bolo znečistenie Baltského mora a pomoc Interactu spočívala v organizácii rôznych stretnutí, poradenstva pri tvorbe a implementácii projektov na zlepšenie stavu mora. Táto platforma sa teda po čase rozšírila na aktivity uvedené vyššie.

Zaujímavým faktom však je, že spolupráca Interactu s makroregionálnymi stratégiami mala vždy pozitívnu odozvu a výsledky spolupráce boli dobré. Na základe rozhovoru s p. Liepou, ktorá hovorila, že nemala žiadnu negatívnu skúsenosť, pretože samotná podpora a spolupráca bola vždy na dobrej úrovni bez ohľadu na to, či v niektorých oblastiach EUSBSR bola úspešná alebo nie.

Najdôležitejšími zisteniami o fungovaní a podpore makroregionálnych stratégií, a to konkrétne s Baltskou stratégiou je to, že Interact poskytuje najmä prepojenia makroregionálnych stratégií s rôznymi zúčastnenými stranami na zlepšenie spolupráce a koordinácie nielen celkovej stratégie, ale aj konkrétnych prioritných oblastí stratégie medzi sebou.

Dôležitým a novým prvkom v súčasnosti je spolupráca naprieč makroregiónmi, čo v praxi znamená, že koordinátori prioritných oblastí s podobným zameraním z každej makroregionálnej stratégie začnú spolupracovať medzi sebou, zdieľať svoje skúsenosti a spolupracovať na nových projektoch. Napr. Interact v spolupráci s prioritnou oblasťou 4 Dunajskej stratégie organizuje makroregionálne stretnutie 19. apríla 2018, ktorého ústrednou témou je Voda – kvalita vôd a vodné cesty. Ide o stretnutie koordinátorov prioritných oblastí makroregionálnych stratégií práve so zameraním na vodu, kde sa jednotlivé makroregionálne stratégie predstavia v súvislosti s cieľmi, dosiahnutými výsledkami, zámermi do budúcnosti a celkovou prácou a za jednotlivé prioritné oblasti súvisiace s vodou. Druhá polovica stretnutia bude prebiehať formou riadenej diskusie s cieľom hľadať odpovede na otázku „Čo môžeme dosiahnuť/urobiť spolu?“, teda ako by mohli koordinátori z makroregionálnych stratégií spolupracovať, čo im to prinesie (napr. spoločné projekty, skúseností v podobných oblastiach) a ako vzájomnú spoluprácu nastaviť spôsobom, aby táto spolupráca priniesla výhody pre všetky zúčastnené strany. Tento nový

prístup by mal priniesť do budúcnosti zlepšenie implementácie všetkých stratégií a stratégie by tak mali získať na väčšej významnosti a mali by byť viac popularizovanou témou vďaka spolupráci aj s Interactom.

Ďalšie informácie o skúsenostiach a dosiahnutých výsledkoch **EUSBSR** nám v rozhovore poskytla zástupkyňa DG Regio p. Marcinkuté, ktorá má na starosti Pilier Budovanie Prosperity a súvisiace prioritné oblasti, konkrétne PA Vzdelávanie, PA Energia a PA Inovácie. Za roky implementácie Baltskej stratégie zhrnula svoje skúsenosti a poznatky do nasledujúcich bodov:

- Posunúť stratégiu dopredu s politickým záväzkom krajín má kľúčový význam a má sa zachovať z dlhodobého hľadiska;
- Politický záväzok by sa mal prejavovať na administratívnej podpore a mali by sa zabezpečiť dostatočné zdroje pre každodennú prácu so stratégiou z dlhodobého hľadiska;
- Na národnej úrovni by sa mali vytvoriť účinné riadiace štruktúry, ako aj tematické oblasti (prioritné oblasti/horizontálne akcie) s riadiacimi skupinami zloženými zo zástupcov všetkých príslušných krajín;
- Existuje tiež potreba investovať do kompetencií a budovania kapacít kľúčových zúčastnených strán v rámci stratégie;
- Stratégia musí byť neoddeliteľnou súčasťou všetkých relevantných politických rámcov EÚ i regionálnych, národných a lokálnych politík;
- Komunikácia stratégie (napr. jej účel, pridaná hodnota a úspechy) na všetkých úrovniach (EÚ, regionálna, národná a lokálna) má kľúčový význam a je potrebný strategický prístup ku komunikácii.

Na základe týchto skúseností môžeme konštatovať, že stratégia je dlhodobý rámec, ktorého výsledky možno hodnotiť až po dlhšom čase, kedy sa dá určiť fungovanie a implementácia stratégie. Kľúčovým prvkom je teda politická podpora a komunikácia na všetkých úrovniach so všetkými zúčastnenými stranami, politikmi a účastníkmi stratégie s ich participáciou a angažovanosťou v čo najväčšej miere.

V súvislosti s úspechmi EUSBSR v priebehu niekoľkých rokov možno z rozhovoru najviac vyzdvihnúť práve prínos stratégie v oblasti zvýšeného záujmu a venovania pozornosti vo vyššej miere územnej spolupráce a kohézií, ako aj prikladaný zvýšený význam cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce v regióne Baltského mora vďaka výhodám, ktoré táto

spolupráca prináša. Príkladom takýchto prínosov vďaka riešeným projektom ako je EfficienSea, EfficienSea II, Monalisa a ST Validation podľa DG Regio je, že sa región Baltského mora stal prvým iniciátorom v oblasti vývoja a testovania infraštruktúry a služieb eNavigácie (viď. Príloha – Rozhovor DG Regio). Taktiež spomenuté prepojenie zúčastnených strán z rôznych krajín, odvetví a všetkých sektorov národného hospodárstva participujúcich krajín na posilnenie spolupráce a zlepšenie riadenia a koordinácie stratégie na viacerých úrovniach je veľkým úspechom stratégie.

Na využitie plného potenciálu EUSBSR je však potrebné prekonať aj určité výzvy, ktoré v rozhovore p. Marcinkutė identifikovala, ako napr. zapojenie a angažovanosť všetkých participujúcich krajín stratégie v zmysle poskytnutia zdrojov a venovaniu dostatku času a účasti na stretnutiach, konferenciách, workshopoch a projektoch koordinátorov prioritných oblastí s rôznymi stakeholdermi, programami a napr. aj Interactom. Ďalšou prekážkou resp. výzvou pre túto stratégiu je nedostatočné personálne obsadenie stratégie a nízka administratívna podpora, čo progres stratégie výrazne spomaľuje z hľadiska zvýšenej administratívnej záťaži a nižšieho počtu nových a sviežich nápadov a myšlienok, ktoré by priniesol väčší počet motivovaných zamestnancov. Nízka úroveň popularizácie a komunikácie stratégie je tiež závažnou prekážkou, keďže jej účel, ciele, úlohy a pridané hodnoty sú širokej verejnosti málo známe. Posilniť systém riadenia, štruktúry, monitorovací systém a zosúladiť finančných prostriedkov so stratégiou je tiež dôležitou výzvou pre Baltskú stratégiu, ktorých prekonanie by ju výrazne posunulo dopredu.

V rámci celkového zhodnotenia stratégie pre región Baltského mora, DG Regio spolu s organizáciou COWI vypracovali najnovšiu štúdiu v roku 2017. Prieskumy vykonávali prostredníctvom výberu 5 prioritných oblastí EUSBSR, a to: PA Vzdelávanie, PA Inovácie, PA Nutri, PA Národná bezpečnosť a PA Doprava. Nakoľko tieto prioritné oblasti riešia rôzne témy, štúdiá sa zamerala na celkovú pridanú hodnotu spolupráce v rámci stratégie prostredníctvom rozhovorov s koordinátormi vybraných prioritných oblastí. V tabuľke č. 25 môžeme vidieť percentuálne rozdelenie odpovedí na podotázky k hlavnej výskumnej otázke: „Aká je pridaná hodnota spolupráce v rámci makroregionálnych stratégií prioritných oblastí pre EUSBSR?“ Kľúčovú pridanú hodnotu v skúmaných prioritných oblastiach vidia v tom, že stratégia spája nových aktérov z viacerých sektorov, krajín a úrovní riadenia. Za najväčšiu výzvu môžeme označiť podľa odpovedí respondentov prehĺbovanie spolupráce na úrovni MRS s tretími krajinami a uľahčovanie prístupu k financiám.

**Tabuľka č. 25: Výsledok prieskumu pridanej hodnoty spolupráce v rámci vybraných prioritných oblastí MRS pre EUSBSR**

| Percentuálne rozdelenie odpovedí/ Podotázky                                              | Úplne súhlasím | Súhlasím | Nesúhlasím | Úplne nesúhlasím | Neviem | Počet respondentov |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------|------------|------------------|--------|--------------------|
| Nadviazanie na predchádzajúcu spoluprácu a existujúce nadnárodné siete                   | 45%            | 46%      | 3%         | 1%               | 5%     | 182                |
| MRS proces prepája nových aktérov z viacerých sektorov                                   | 39%            | 46%      | 8%         | 2%               | 6%     | 171                |
| MRS proces prepája aktérov z rôznych krajín                                              | 61%            | 32%      | 3%         | 1%               | 4%     | 171                |
| MRS proces prepája aktérov rôznych úrovní (národná/regionálna) a typu (verejná/súkromná) | 32%            | 49%      | 12%        | 2%               | 5%     | 171                |
| MRS proces uľahčuje prístup k financovaniu – vedie k zvýšeniu financovania               | 13%            | 54%      | 20%        | 5%               | 8%     | 171                |
| Spolupráca prináša legitimitu k práci a zvyšuje rozpoznanie problémov/potrieb/výziev     | 26%            | 51%      | 15%        | 1%               | 6%     | 171                |
| MRS proces uľahčuje a prehľbuje spoluprácu s tretími krajinami                           | 8%             | 44%      | 28%        | 7%               | 12%    | 171                |
| MRS proces uľahčuje synergie medzi politikami                                            | 26%            | 50%      | 16%        | 2%               | 6%     | 171                |

*Zdroj: DG Regio a COWI: Štúdia na makroregionálne stratégie a ich prepojenie s kohéznou politikou, 2017*

Ďalšie prieskumy ukazujú procesné výsledky v 4 spoločných kategóriách 5 vybraných prioritných oblastí, a týmito kategóriami sú: prepojenie nových aktérov vo všetkých prioritných oblastiach medzi sektormi a krajinami; viacúrovňové riadenie, spolupráca s relevantnými službami Európskej Komisie a spolupráca s tretími krajinami. V rámci kategórie **prepojenie nových aktérov medzi sektormi i krajinami** podľa prieskumu najlepšie výsledky dosahujú PA Námorná bezpečnosť, PA Vzdelávanie a PA Doprava. Avšak, EUSBSR umožnila aktérom zúčastniť sa medzisektorovej spolupráce, ktorí túto možnosť dovtedy nemali, a to prostredníctvom vlajkových projektov a rôznych stretnutí vo všetkých analyzovaných prioritných oblastiach prieskumu. Najväčšie úsilie v kategórii **viacúrovňového riadenia** vynaložili PA Inovácie, PA Vzdelávanie a PA Nutri. Vďaka pokroku v týchto prioritných oblastiach sa zvýšila participácia aj súkromného sektora. Samotné riadenie zahŕňajúce viacero úrovní je veľmi dôležitým aspektom pri spolupráci v rámci stratégií. Zaznamenané zvýšenie spolupráce s **relevantnými službami Komisie** bolo viditeľné najmä v PA Nutri a PA Doprava, pretože napr. PA Doprava spolupracuje

s koordinátorom siete TEN-T, čo prinieslo dôležitý rozvoj pre samotnú PA a táto spolupráca poskytla prepojenie s implementáciou politiky EÚ. Najbližšie resp. prirodzené **prepojenie s tretími krajinami** majú PA Doprava a PA Námorná bezpečnosť, pretože musia s nimi spolupracovať, aby zabezpečili rozvoj námornej bezpečnosti. Zvýšenie spolupráce s tretími krajinami teda prieskum zaznamenáva práve s týmito dvomi prioritnými oblasťami.

Zaujímavými výsledkami prieskumu sú konkrétne typy dosiahnutých úspechov za každú z jednotlivých vybraných prioritných oblastí. Tabuľka č. 26 ukazuje tieto typy úspechov a úroveň ich dosiahnutia, t.j. V= vysoká, S= stredná, N= nízka. Prieskum v percentuálnom vyjadrení predstavuje podiel respondentov, ktorí úplne súhlasia alebo len súhlasia s dosiahnutím konkrétneho úspechu.

**Tabuľka č. 26: Sumárne dosiahnuté úspechy EUSBSR (vybraných prioritných oblastí)**

| Typy úspechov                                                                              | Prieskum<br>v % | PA<br>Vzdelávanie | PA<br>Inovácie | PA<br>Nutri | PA Nám.<br>Bezpečnosť | PA<br>Doprava |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------|----------------|-------------|-----------------------|---------------|
| Viac politického dialógu medzi krajinami, nárast rozvoja spoločnej politiky v makroregióne | 76              | V                 | S              | S           | V                     | V             |
| Nárast v oblasti mobilizácie finančných zdrojov pre projekty                               | 38              | V                 | S              | V           | V                     | S             |
| Zvýšenie spoločného vytvárania nápadov pre špecifické projekty, aktivity, akcie            | 74              | V                 | V              | V           | S                     | S             |
| Zvýšená spolupráca pri riešení hlavných problémov v rámci makroregiónu                     | 88              | V                 | S              | V           | V                     | S             |
| Nárast v implementácii regionálnych politík i politík EÚ v makroregióne                    | 64              | V                 | S/V            | V           | V                     | S             |

Zdroj: DG Regio a COWI: Štúdia na makroregionálne stratégie a ich prepojenie s kohéznou politikou, 2017

**Politický dialóg** EUSBSR sa rozvíja v rámci politík EÚ ako je TEN-T a RIS3, a najväčšie úspechy dosiahli PA Vzdelávanie a PA Inovácie. Pre výraznejšie zlepšenie politického dialógu vyžaduje čas a dôveru medzi politikmi. Nárast v oblasti **mobilizácie finančných prostriedkov** bol v najväčšej miere zaznamenaný v PA Vzdelávanie, PA Nutri a PA Námorná bezpečnosť. V tejto kategórii je však viditeľný najmenší pokrok a väčšina správ prioritných oblastí nie je dostatočne rozvinutá. **Spolupráca na projektoch a prinášaní nových nápadov** viedla k lepšiemu rozvoju spoločných projektov a aktivít prostredníctvom strategických a rámcových procesov, a to hlavne pre PA Inovácie, PA

Vzdelávanie a PA Nutri. Nárast v **spolupráci na hlavných problémoch** bol najviac citel'ný pre PA Vzdelávanie, PA Nutri a PA Námorná bezpečnosť. Značné percento respondentov v tejto oblasti vypovedá o relatívne vysokej úrovni spolupráce v rámci celej EUSBSR. Pokrok pri **implementácii spoločných politík EÚ** je viditeľný v prioritných oblastiach so špecifickou politikou EÚ, ktorá poskytuje spoločný rámec pre kooperáciu, ako napr. PA Inovácie – RIS3, PA Doprava – TEN-T, PA Nutri – WFD (Rámcová smernica o vode) a MSFD (Rámcová smernica o morskej stratégii).

Napriek novej možnosti kooperácie koordinátorov prioritných oblastí podobného zamerania medzi stratégiami, Baltská stratégia už mala možnosť spolupracovať s Dunajskou stratégiou prostredníctvom projektu DanuBalt. Cieľom projektu bolo riešenie zdravotníckych inovácií a výskumu v oboch regiónoch. Výhodami pre Baltskú stratégiu z tohto projektu boli práve výmeny skúseností a osvedčených postupov medzi Baltskou stratégiou a Dunajskou stratégiou najmä v oblasti vzdelávania, ľudí a zručností, a budovania kapacít. Na projekte spolupracovali obe stratégie aj s Karpatským dohovorom a Stratégiou pre Jadranský a Iónsky región, odkiaľ získali skúsenosti a poznatky v oblasti zmeny klímy a implementácie Parížskej dohody.

Ďalším dobrým príkladom prepojenia stratégií bola konferencia „Poznaj svojho suseda“, ktorá prebehla v septembri v roku 2017 a jej cieľom bolo po prvýkrát prepojiť médiá, novinárov, komunikačných expertov a iných účastníkov zo všetkých stratégií na zlepšenie viditeľnosti stratégií a zvýšenie povedomia. Na základe dohody vytvorenia jedného spoločného piliera „Médiá/Komunikácia“ pre všetky stratégie sa dospelo k záveru, že by to pomohlo k lepšej popularizácii stratégií.

Zapojenie Interactu tiež prispieva k lepšej spolupráci a realizácii stratégie, ako už bolo spomínané napr. najbližším stretnutím resp. workshopom zameraným na oblasť vody pre všetkých koordinátorov prioritných oblastí všetkých stratégií riešiacich práve túto oblasť. Je tiež dôležité spomenúť, že spolupráca medzi stratégiami bude dlhodobým prebiehajúcim procesom a nie jednorazovou záležitosťou.

Skúsenosti a dosiahnuté výsledky v rámci **Dunajskej stratégie** nám poskytli zástupcovia koordinátorov za slovenskú časť prioritnej oblasti 4 „Kvalita vôd“ a prioritnej oblasti 7 „Znalostná spoločnosť“.

Implementácia Dunajskej stratégie v rámci PA4 Kvalita vôd spočíva hlavne na spolupráci na všetkých úrovniach, teda na spolupráci medzi koordinátormi z Maďarska a Slovenska, koordinátormi a členmi Riadiaceho výboru (Steering Group), ďalej

s asociovanými partnermi: Medzinárodná skupina pre ochranu Dunaja (ICPDR) a Spoločné výskumné centrum (JRC), s expertnými skupinami ako Nutrient Group, Sava Commission, River Basin Management Group či Public Participation Group, ale aj s dvomi generálnymi riaditeľstvami, a to DG Regio a DG Enviro, s ktorými PA4 najviac komunikuje. V rámci stratégie, prioritná oblasť spolupracuje najviac s prioritnými oblasťami PA5 Environmentálne riziká, PA6 Biodiverzita a príroda, za posledné dva roky s PA7 Znalostná spoločnosť, ale aj s PA2 Udržateľná energia (hlavne maďarská strana PA4, ktorá je zároveň spolukoordinátorom PA2) a PA1A Splavnosť vodných ciest. Všetky prioritné oblasti vrátane PA4 spolupracujú s PA10 Inštitucionálna kapacita a Spolupráca, ktorá pre ostatné prioritné oblasti poskytuje podporné nástroje pre projekty, napr. poradenstvo pri písaní projektu alebo napr. Iniciatíva Štart, ktorá mala poskytnúť počiatočný kapitál pre projekt, ktorý iniciatívu vyhral. Okrem spolupráce s vyššie uvedenými subjektami, PA4 spolupracuje aj s rôznymi sektormi. V súčasnosti spolupracuje s poľnohospodárskym sektorom, pretože v rámci 3-ročného DTP projektu si vybrala PA4 túto oblasť, ktorá takúto spoluprácu vyžaduje.

Ako je teda zrejmé z výsledkov rozhovoru, spolupráca na všetkých úrovniach a s viacerými sektormi je rovnako dôležitá aj pre Dunajskú stratégiu na jej správne fungovanie, nielen z hľadiska tvorby a participácie na projektoch, ale aj za účelom získavania rôznych skúseností, zlepšovaním vzťahov a lepšej organizácie práce, ak si vezmeme príklad tvorby tzv. Guidance - sprievodných dokumentov a organizovania rôznych podujatí a workshopov, ktoré PA4 vykonáva spolu s ICPDR ale aj Interactom. Spolupráce so spomínanými stranami realizujú prostredníctvom vlajkových a iných projektov. V rámci DTP programu sa PA4 podieľa na riešení 4 projektov, konkrétne: Danube Sediment (cieľ: obnova rovnováhy sedimentov v Dunaji), JoinTisza (ide o posilnenie spolupráce medzi plánovaním manažmentu povodia a prevenciou povodňového rizika s cieľom zlepšiť stav vôd povodia rieky Tisy), Camaro-D (spolupráca na pokročilejších postupoch riadenia vplyvu využívania pôdy na vodný režim v povodí Dunaja) a DriDanube (zameraný na riziko sucha v Podunajskom regióne).

Ďalším dôležitým aspektom implementácie stratégie je koordinácia prioritných oblastí a riadenie stratégie. Prioritná oblasť 4 je riadená prostredníctvom tzv. Steering Group, teda Riadiacim výborom, s ktorým máva PA4 pravidelné zasadnutia na schvaľovanie dokumentov a prerokovanie aktuálnych záležitostí a tém, ako napr. s aktualizáciou Akčného plánu by sa mali aktualizovať aj Akcie v Cestovnej mape (Roadmap) prioritnej oblasti 4, ktoré sa však od vzniku stratégie nemenili. Riadiaci výbor tiež schvaľuje tzv. Letter of Recommendations – odporúčania, ktoré PA4 vydáva pre účastníkov pripravovaných

projektových konzorcií a mohli by im pomôcť v ďalšom procese hodnotenia. Zaujímavým faktom je, že niektoré prioritné oblasti EUSDR majú tzv. Pracovné skupiny (Working Groups príp. Task Forces), ktoré sa zaoberajú rôznymi aktuálnymi témami danej prioritnej oblasti a pomáhajú svojimi aktivitami k napĺňaniu cieľov Akčného plánu. Prioritná oblasť 4 tieto pracovné skupiny nemá a ako sme sa z rozhovoru dozvedeli, doteraz ani nevyplynula potreba ich vytvárať, pretože spolupráca s expertnými skupinami, ICPDR a inými je postačujúca. V tomto zmysle by sa však mali prioritné oblasti zjednotiť.

Národnú koordináciu zastrešuje Národný kontaktný bod (NCP – pre Slovensko je to Úrad vlády SR), s ktorou má PA4 veľmi pozitívne skúsenosti.

Dobрым príkladom koordinácie zo slovenskej strany je napr. organizácia stretnutí Konzultačnej skupiny zo strany NCP, ktorých sa zúčastňujú všetci slovenskí členovia z každej prioritnej oblasti. I keď Slovensko koordinuje iba 2 prioritné oblasti (PA4 a PA7), všetci ostatní slovenskí členovia majú vďaka tomuto stretnutiu vždy prehľad o organizácii rôznych podujatí, konferencií, workshopov, tréningov a pod.

Koordinácia na nadnárodnej úrovni spočíva v predsedníctve Dunajskej stratégie, ktoré sa každý rok mení a aktuálne predsedajúca krajina organizuje stretnutia koordinátorov prioritných oblastí za účasti zástupcu Komisie. Skúsenosti PA4 s Komisiou sú v tomto smere dobré, avšak znížený počet členov Komisie, ktorí sa zaoberajú otázkami makroregionálnych stratégií spôsobil, že účasť ich členov na zasadnutiach PA4 veľmi poklesla. Účasť zástupcov Komisie na konferenciách či zasadnutiach býva zväčša podmienená dôležitými udalosťami alebo podujatiami. Napriek tomu má PA4 iba pozitívne skúsenosti s Komisiou, čo sa týka riešenia otázok v určitých oblastiach alebo ochoty pomôcť, ak o to PA4 požiadala.

Skúsenosti PA4 môžeme teda zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- Vzájomná spolupráca (najmä s ICPDR a inými expertnými skupinami) na všetkých úrovniach a vo všetkých sektoroch je kľúčová vzhľadom na získané výhody pre všetky strany,
- Koordinácia prioritnej oblasti a riadenie stratégie na národnej a nadnárodnej úrovni by mala prebiehať bez väčších komplikácií s výsledkom dobre zorganizovaných aktivít v rámci prioritnej oblasti i v rámci stratégie,
- Komunikácia medzi tímom koordinátorov PA4 a ostatnými zúčastnenými stranami prostredníctvom konferencií, zasadnutí, podujatí, workshopov a iných udalostí je na dobrej úrovni,

- Vďaka týmto aktivitám sa podporuje nielen spolupráca medzi už existujúcimi partnerstvami, ale aj získavanie nových partnerstiev

K úspechom PA4 zaraďujeme najmä dobre zorganizované konferencie s vhodne zvolenými témami, napr. v r. 2015 zorganizovala PA4 medzinárodnú konferenciu „Ochrana vodných zdrojov“ a druhú konferenciu v r. 2016 o suchu a nedostatku vody, ktorú jej účastníci ocenili, pretože si mohli vymeniť skúsenosti a názory. V tom istom roku organizovali významný workshop „Voda a poľnohospodárstvo“, kde sa stretli poľnohospodári a vodári, a mohli tak nadviazať konštruktívny dialóg. Tento workshop považujú koordinátori PA4 za jeden z najväčších úspechov, pretože viedol ku konferencii, kedy sa spoločne poľnohospodári a vodári dohodli a prijali rozhodnutia spojené s prepojením a spoluprácou ich oblastí. Na základe výsledkov rozhovoru sme sa dozvedeli, že PA4 organizovala aj mnohé ďalšie konferencie, ktoré viedli k rovnako pozitívnym výsledkom. Prioritná oblasť 4 Kvalita vôd tiež zbiera informácie týkajúce sa projektových výziev a fondov, z ktorých môžu projektové tímy čerpať finančné prostriedky a poskytujú poradenstvo pri podávaní žiadostí (spojených s ich prioritnou oblasťou) a pomoc pri hľadaní a kontaktovaní možných partnerov, čo sa tiež považuje za úspech.

Výzvy, ktorým musí prioritná oblasť 4 čeliť sú podľa informácií získaných z rozhovoru nasledovné:

- Predkladanie správ, teda reporting by sa mal zjednodušiť a zrýchliť na jednu súhrnnú správu pre jeden subjekt, pretože je neefektívne a administratívne náročnejšie predkladať takmer rovnaké správy viacerým inštitúciám pozmenené iba z uhla pohľadu pre tú inštitúciu (Komisia, Dunajský strategický bod (DSP), Ministerstvo životného prostredia SR...), ktorej sa prekladá.
- Akcie a míľniky (Milestones) prioritnej oblasti 4 je potrebné aktualizovať, pretože akcie sa nemenili od vzniku stratégie a väčšina míľnikov už bola prioritnou oblasťou splnená.
- Možnosti predbežného financovania na realizáciu projektov (projekty z rôznych finančných mechanizmov) je nutné prediskutovať.
- Je potrebné čeliť skutočnosti, že dôležitosť makroregionálnych stratégií môže po Brexite vzrásť v dôsledku nového usporiadania vo viacerých oblastiach, napr. v získavaní finančných prostriedkov a pod.
- Veľa menších subjektov a podnikov sa nemôže zúčastňovať viacerých projektov, pretože nedokážu napr. 1 rok predfinancovávať projekty (európsky mechanizmus

financovania nefunguje na princípe zálohových platieb) a následne opäť nejaký čas čakať, kým sa ich vynaložené finančné prostriedky vrátia. Výzvou je teda riešiť tento problém, aby menšie subjekty mohli participovať na makroregionálnych projektoch.

V prípade prvej výzvy sa systém reportovania zlepšil minulý rok, kedy sa vytvoril DTP projekt s názvom „Elektronický monitorovací systém (eMS)“ dĺžkou riešenia 3 roky. Tento projekt umožňuje online reportovanie, pretože (okrem iného) obsahuje komunikačný portál, cez ktorý sa bezpečne dostanú správy určenej inštitúcií. Systém tak zjednodušil a zrýchlil problém s reportovaním.

Pri zvýšení dôležitosti makroregionálnych stratégií (viditeľnej najmä po Brexite) sa v súčasnosti uvažuje o tom, že v budúcom programovom období na roky 2021 – 2027 princíp troch NIE (žiadne nové finančné fondy, žiadne nové inštitúcie a žiadna nová legislatíva) sa zmení na tri ÁNO. Znamená to, že sa vytvoria nové finančné a riadiace mechanizmy a to z dôvodu nedostatku zdrojov a priradených vyššej dôležitosti. Avšak, zatiaľ sú tieto možnosti iba v rovine diskusie.

Aktivity prioritnej oblasti 7 „Znalostná spoločnosť“ sú postavené na prepájaní aktívnych subjektov v oblasti vzdelávania, vedy, výskumu a inovácií zo všetkých troch sektorov, ale i na prepájaní týchto aktivít s občianskou spoločnosťou. I pre túto oblasť je dôležitá spolupráca medzi samotnými koordinátormi PA7 (t. j. Slovensko a Srbsko), medzi koordinátormi a asociovanými subjektmi (verejné inštitúcie, podniky či NGO), ale aj medzi prioritnými oblasťami v rámci stratégie. PA7 najviac spolupracuje s PA8 „Konkurencieschopnosť podnikov“, pretože témy oboch oblastí spolu úzko súvisia a s PA4 „Kvalita vôd“ z geografických a politických dôvodov. Vláda SR stanovila PA4 a PA7 ako najvyššie priority Dunajskej stratégie a v r. 2012 sa koordinátormi oboch oblastí stali Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (pre PA7) a Ministerstvo životného prostredia SR (pre PA4). Okrem spomenutých spoluprác je veľmi dôležitou aj spolupráca s JRC, ktorá poskytuje pre rôzne iniciatívy v regióne finančnú a expertnú podporu. Podpora JRC je určená najmä pre krajiny Dunajského regiónu podieľajúcich sa na RIS3.

Príkladmi dobrej praxe v rozhovore zástupkyňa PA7 uviedla dva úspešné projekty, a to DRRIF a INT-VET. DRRIF (z angl. Dunajský výskumný a inovačný fond) bola zameraná na vypracovanie štúdie zo získaných verejne dostupných štatistík a vydaných informácií, ale i dokumentov od participantov projektu a partnerov, rôznych rozhovorov so zástupcami ministerstiev všetkých krajín stratégie a pod. Jeho cieľom bola mobilizácia

a distribúcia finančných prostriedkov určených na podporu rozvoja výskumu a inovácií v celom regióne. Vďaka aktivite pracovnej skupiny (Working Group 3) PA7, ktorá je zameraná na koordináciu zdrojov financovania, sú výsledky štúdie viditeľné tiež v súčasnosti po oficiálnom ukončení projektu. V projekte INT-VET sa pozornosť sústredila na zavádzanie prvkov duálneho odborného vzdelávania a prípravy na Slovensku, čo znamená, že sa modernizoval systém odborného vzdelávania u nás, čo by zároveň malo v budúcnosti prispieť k modernizácii tohto systému v ostatných krajinách Podunajského regiónu. Projekt bol realizovaný cez program ERASMUS+.

Oba spomenuté projekty sú vlajkovými projekty PA7 a z toho vyplýva, že ich implementácia a získané prostriedky financovania z rôznych systémov financovania slúžia ako príklad dobrej praxe na uplatňovanie ďalších rozsiahlych projektov spojených s plnením hlavných cieľov PA7. Osvedčenými sa stali aj spoločné STI (vedecko-technologické a inovačné) projekty, ktoré boli vytvorené na základe multilaterálnej výzvy (vytvorenej Rakúskom, Slovenskom, Českom a Srbskom) slúžiacej na financovanie takýchto projektov. Podmienkou tejto výzvy bolo zapojenie vedcov a výskumníkov minimálne z troch spomenutých krajín.

Ako sme sa zo skúseností PA7 dozvedeli, k úspechom resp. výhodám pri koordinácii PA7 patrí komunikácia a spolupráca s členmi Európskej Komisie, a to hlavne DG Regio, DG EAC (Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie a kultúru), DG RTD, DG JRC či predstaviteľmi krajín regiónu, pretože môžu tak splňať cieľ podpory a prispievania k prosperujúcemu Dunajskému regiónu. Za úspech tiež považujú všetky vlajkové projekty – mimo DRRIF a INT-VET – napr. Danube Future, HINO, Dream a pod. Za najdôležitejšie úspechy a výsledky PA7 považujú jej koordinátori:

- Zriadenie Dunajskej finančnej koordinačnej siete (DFCN), ktorej cieľom je koordinácia a synchronizácia národného, bilaterálneho a regionálneho úsilia v Dunajskom regióne na posilnenie multilaterálnej spolupráce v oblasti STI a konkrétnych spoločných aktivít financovania;
- Ďalšiu multilaterálnu výzvu pre vedeckú a technologickú spoluprácu na obdobie rokov 2017 – 2018;
- Tretiu výzvu na spoluprácu s programom EUREKA, ktorého podstatou je zvýšenie európskej konkurencieschopnosti pomocou podpory podnikania založeného na výskume, vývoji a inováciách (R&D&I) malých a stredných podnikov, výskumných ústavov a univerzít. Týmto spôsobom sa sústreďuje na existujúci potenciál odborníkov, vedomostí, výskumných zariadení

a predovšetkým finančných zdrojov pre jej projekty. Spolupráca s programom EUREKA je tiež veľmi významným a prínosným úspechom pre PA7 a celý región.

- Významný pokrok zaznamenal vývoj v oblasti RIS3 v Dunajskom regióne a spolupráca s programom COST umožňujúci vytvoriť výskumné siete v Európe i mimo nej výskumnými pracovníkmi. Tento program však nefinancuje projekty, ale aktivity zamerané na organizáciu stretnutí, konferencií, rôznych školení, krátkych vedeckých výmenných pobytov a ďalšie aktivity v súvislosti s oblasťou vedy.

Hlavnými výzvami pre prioritnú oblasť 7 „Znalostná spoločnosť“ sú nasledujúce:

- Nízka účasť a angažovanosť koordinátorov z niektorých participujúcich krajín stratégie na zasadnutiach, konferenciách, workshopoch, pri tvorbe dokumentov (Akčný plán, návrhy tém projektov...) či pri ostatných rozhodovacích procesoch je potrebné zlepšiť.
- Nízka prepojenosť regionálnych politík s ostatnými politikami, ako aj nízka prepojenosť jednotlivých programov a priorít s EŠIF.
- Potreba nájsť efektívny nástroj pre monitorovanie pokroku pri dosahovaní cieľov PA7, ktoré by boli založené na analýze údajov z publikačnej činnosti, patentových prihlášok a akademickej mobility v regióne.
- Koncept stratégie je verejnosti málo známy, v dôsledku čoho je nutné EUSDR popularizovať viac naprieč celým regiónom.

Tak ako v prípade Baltskej stratégie, aj Dunajskú stratégiu zhodnotili DG Regio a spoločnosť COWI vo svojej štúdii. Pre porovnanie Baltskej a Dunajskej stratégie sa v nasledujúcej tabuľke nachádzajú výsledky prieskumu pridanej hodnoty spolupráce v rámci 5 vybraných prioritných oblastí MRS pre Dunajský región. Týmito prioritnými oblasťami sú: PA1A Splavnosť vodných ciest, PA4 Kvalita vôd, PA7 Znalostná spoločnosť, PA9 Ľudia a zručnosti a PA11 Bezpečnosť. Výskumná otázka: „Aká je pridaná hodnota spolupráce v rámci makroregionálnych stratégií prioritných oblastí?“ je opäť rozčlenená do podotázok, na ktoré koordinátori vybraných prioritných oblastí zodpovedali v rozmedzí odpovedí „Úplne súhlasím“ až po „Úplne nesúhlasím“ vrátane odpovede „Neviem“. Výsledky jasne ukazujú, že aj v prípade Dunajskej stratégie najväčšie percento respondentov odpovedalo

kladne na otázky prepájania aktérov z viacerých sektorov, z rôznych krajín a úrovní. Na rozdiel od Baltskej stratégie, spolupráca s tretími krajinami je v prípade EUSDR na oveľa lepšej úrovni. Otázka uľahčenia prístupu k financiám je rovnako ako pri Baltskej stratégii zodpovedaná nižším počtom respondentov s kladnými odpoveďami.

**Tabuľka č. 27: Výsledok prieskumu pridanej hodnoty spolupráce v rámci vybraných prioritných oblastí MRS pre EUSDR**

| Percentuálne rozdelenie odpovedí/ Podotázky                                              | Úplne súhlasím | Súhlasím | Nesúhlasím | Úplne nesúhlasím | Neviem | Počet respondentov |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------|------------|------------------|--------|--------------------|
| Nadviazanie na predchádzajúcu spoluprácu a existujúce nadnárodné siete                   | 45%            | 47%      | 3%         | 4%               | 1%     | 96                 |
| MRS proces prepája nových aktérov z viacerých sektorov                                   | 51%            | 37%      | 10%        | 2%               | 1%     | 93                 |
| MRS proces prepája aktérov z rôznych krajín                                              | 63%            | 31%      | 4%         | 0%               | 1%     | 93                 |
| MRS proces prepája aktérov rôznych úrovní (národná/regiónálna) a typu (verejná/súkromná) | 47%            | 38%      | 10%        | 2%               | 3%     | 93                 |
| MRS proces uľahčuje prístup k financovaniu – vedie k zvýšeniu financovania               | 13%            | 51%      | 26%        | 10%              | 1%     | 93                 |
| Spolupráca prináša legitimitu k práci a zvyšuje rozpoznanie problémov/potrieb/výziev     | 30%            | 49%      | 15%        | 5%               | 0%     | 93                 |
| MRS proces uľahčuje a prehľbuje spoluprácu s tretími krajinami                           | 32%            | 45%      | 10%        | 6%               | 6%     | 93                 |
| MRS proces uľahčuje synergie medzi politikami                                            | 31%            | 47%      | 16%        | 4%               | 1%     | 93                 |

Zdroj: DG Regio a COWI: Štúdia na makroregionálne stratégie a ich prepojenie s kohéznou politikou, 2017

Prieskum aj pri EUSDR vyhodnocoval na základe 4 spoločných kategórií 5 vybraných prioritných oblastí, a to: prepojenie nových aktérov vo všetkých prioritných oblastiach medzi sektormi a krajinami; viacúrovňové riadenie, spolupráca s relevantnými službami Európskej Komisie a spolupráca s tretími krajinami. Lepšie výsledky ako EUSBSR dosiahla EUSDR (najmä PA1A, PA4 a PA11) v oblasti **prepájania nových aktérov**, čo znamená, že EUSDR vo veľkej miere podporuje spoluprácu a zároveň aj ich angažovanosť v rámci projektov. Spolupráca medzi **rôznymi úrovňami riadenia** a rôznymi aktérmi zaznamenala významnú úspešnosť v rámci prioritných oblastí (najviac v PA1A, PA7 a PA9), a to vďaka zapojeniu súkromného sektora a mimovládnych organizácií.

V rámci **spolupráce s relevantnými službami Európskej Komisie**, najlepšie výsledky dosiahla PA1A, ktorej spolupráca s DG Move, DG Regio, DG Enviro, DG Energy a DG Research je na veľmi vysokej úrovni. **Spolupráca s tretími krajinami** je opäť na vyššej úrovni v prioritných oblastiach PA1A, PA4 a PA9, ktoré majú prirodzené prepojenie s tretími krajinami. Podľa prieskumu je pokrok EUSDR v tejto oblasti oveľa väčší ako EUSBSR.

Pre porovnanie dosiahnutých úspechov s úspechmi v EUSBSR za každú z jednotlivých vybraných prioritných oblastí, tabuľka č. 28 úrovne dosiahnutia vybraných úspechov príslušných prioritných oblastí (úroveň: V= vysoká, S= stredná, N= nízka). Prieskum v percentuálnom vyjadrení je len o pár percent vyšší ako v rámci EUSBSR (s výnimkou zvýšenia spoločného vytvárania nápadov pre špecifické projekty, aktivity a akcie).

**Tabuľka č. 28: Sumárne dosiahnuté úspechy EUSDR (vybraných prioritných oblastí)**

| Typy úspechov                                                                              | Prieskum v % | PA1A Splavnosť vod. ciest | PA4 Kvalita vôd | PA7 Znalostná spoločnosť | PA9 Ľudia a zručnosti | PA11 Bezpečnosť |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|---------------------------|-----------------|--------------------------|-----------------------|-----------------|
| Viac politického dialógu medzi krajinami, nárast rozvoja spoločnej politiky v makroregióne | 78           | V                         | V               | S                        | S                     | V               |
| Nárast v oblasti mobilizácie finančných zdrojov pre projekty                               | 46           | V                         | S               | V                        | S                     | V               |
| Zvýšenie spoločného vytvárania nápadov pre špecifické projekty, aktivity, akcie            | 69           | V                         | S               | S                        | S                     | V               |
| Zvýšená spolupráca pri riešení hlavných problémov v rámci makroregiónu                     | 89           | V                         | S               | S                        | S                     | V               |
| Nárast v implementácii regionálnych politík i politík EÚ v makroregióne                    | 72           | V                         | V               | S                        | V                     | S               |

Zdroj: DG Regio a COWI: Štúdia na makroregionálne stratégie a ich prepojenie s kohéznou politikou, 2017

Úspechy za EUSDR jednotlivých oblastí môžeme zhrnúť z prieskumu takto:

- **Politický dialóg:** najlepšie výsledky dosiahli PA1A, PA4 a PA11. Vo všeobecnosti, zvýšená úroveň politického dialógu nie je potrebná na rovnakej

úrovni pre všetky prioritné oblasti a niektorým z nich bude trvať dlhšiu dobu na jeho rozvoj.

- **Mobilizácia finančných zdrojov:** významné úspechy boli dosiahnuté v PA1A, PA7 a PA11. Pre všetky prioritné oblasti však sa zlepšila mobilizácia finančných prostriedkov, čo súvisí s dobrým riadením a dostupnosťou vyčlenených fondov pre koordináciu prioritných oblastí.
- **Spoločné projekty a prinášanie nových nápadov:** dosiahnuté výsledky hlavne v PA1A a PA11. Vytvorili sa rôzne siete a iné podporné iniciatívy pre podporu spoločných projektov, preto aktualizácia cestovných máp a celkový rozvoj stratégie sú veľmi dôležité pre usmerňovanie práce prioritných oblastí a podporu spoločných nápadov.
- **Spolupráca pri riešení hlavných problémov:** o dôležité úspechy sa zaslúžili hlavne PA11 a PA1A, ktoré zaznamenali zvýšenie tejto spolupráce.
- **Implementácia politík EÚ:** kľúčové úspechy dosiahli PA1A, PA4 a PA11. Dôležitosť rámca politík EÚ sa prejavuje v celovej spolupráci a práve politický dialóg závisí od tohto rámca.

Pridaná hodnota makroregionálnych stratégií je to, že spolupráca v mnohých oblastiach či už na projektoch alebo pri zdieľaní skúseností, vedomostí, názorov a posilnení kapacít pomáha znižovať regionálne disparity, vytvárať a posilňovať dôveru medzi krajinami a posilňovať Európsku integráciu, lepšie využívať svoje obmedzené zdroje resp. viac využívať obnoviteľné zdroje (ako napr. PA Bioekonómia EUSBSR), čeliť výzvam a spoločne riešiť problémy, ktoré by inak krajiny samostatne zvládali oveľa ťažšie. Vďaka finančným zdrojom EÚ a iným rôznym zdrojom (zo súkromného, medzivládneho sektora a z národného financovania) potrebných pre realizáciu projektov sa tak zatraktívňujú regióny Európy ako celky.

## 4 Diskusia

V tejto kapitole sa zo získaných skúseností v rámci pološtrukturovaných rozhovorov a prieskumov štúdie vytvorenej spoločnosťou COWI a DG Regio venujeme návrhu odporúčaní resp. riešení daných problémov pre Podunajský región, ktoré by mali do budúcnosti pomôcť zlepšiť implementáciu stratégie.

#### **4.1 Odporúčania a ohrozenia pre Podunajský región**

Spolupráca na všetkých úrovniach riadenia (úroveň EÚ, nadnárodná, národná, regionálna i lokálna), medzisektorová spolupráca (verejný, súkromný i mimovládne organizácie), spolupráca všetkých krajín regiónu (multilaterálne výzvy a projekty) i spolupráca s tretími krajinami sú základom dobre implementovanej stratégie EÚ pre Podunajský región a jeho ďalší rozvoj je spolupráca na vysokej úrovni. Preto odporúčame túto spoluprácu ďalej rozvíjať, pretože prínosy pre Dunajskú stratégiu môže priniesť napr. aj účasť menších či stredných subjektov a podnikov na projektoch rôznych prioritných oblastí stratégie. Týmto by sa podporilo podnikanie i konkurencieschopnosť regiónu, avšak bolo by nutné vytvoriť taký finančný mechanizmus, ktorý by umožnil financovať projekty dopredu (nielen spätne refinancovať), bol pre účastníkov motivujúci a nepredstavoval pre nich zbytočnú záťaž (a pritom nedosahovať stratu a prosperovať i naďalej). Týmto by stratégia získala nových partnerov, ktorí by prispievali k jej zlepšovaniu.

Veľmi dobrým podnetom pre zlepšenie implementácie je hlavne spolupráca medzi stratégiami, a to vďaka spolupráci koordinátorov prioritných oblastí s podobnou tematikou, výmenou ich skúseností, názorov, realizáciou spoločných projektov a organizáciou spoločných podujatí. Tu však hrozí riziko prílišného prekrytia stratégií, čo by mohlo zlyhať v súvislosti s určovaním priorít krajín participujúcich nielen na rôznych spoločných projektoch, ale aj už existujúcej účasti krajín vo viacerých makroregionálnych stratégiách súčasne. Pre koordinátori v rámci svojich prioritných oblastí napr. jednej krajiny by mohlo byť náročné rozhodnúť sa, ktoré ciele/projekty/aktivity/akcie sú dôležitejšie ako iné. V konečnom dôsledku by sa pokrok buď spomalil alebo zastavil. Preto je potrebné koordinovať prioritné oblasti so zreteľom na toto riziko a vhodne rozdeliť spoluprácu tak, aby sa záujmy koordinátorov neprekrižovali ale naopak, aby sa dopĺňali a prepájali v rovnakom smere.

Odporúčame tiež zjednotiť riadenie v rámci prioritných oblastí (keďže z dostupných informácií vyplýva, že nie všetky prioritné oblasti majú rovnakú riadiacu štruktúru – niektoré majú Pracovné skupiny, niektoré udržujú iné typy partnerstiev) pre lepšie koordinovanie prioritných oblastí i riadenie stratégie.

S tým súvisí i dôležitosť politického dialógu, ktorý závisí na rámcoch politik a prepojenosti európskych politik s prioritami stratégie, pretože politická podpora je významným faktorom pri dôležitých rozhodovacích procesoch (napr. tvorba Akčných Plánov, aktualizácia akcií, cieľov a míľnikov, zasadnutia a konferencie atď.).

Výzvou Podunajského regiónu je najmä zapojenie a angažovanosť všetkých krajín participujúcich na makroregionálnej stratégii pre Podunajský región v rovnakej miere. Je nutné, aby sa najmä nečlenské krajiny EÚ viac zapájali najmä do koordinovania prioritných oblastí pre lepšiu budúci rozvoj samotnej stratégie. Riešenia tohto problému by boli napr. tvorba spoločných projektov s neaktívnymi krajinami, reštrukturalizácia určitých skupín alebo podrobnejšie monitorovanie prác koordinátorov týchto krajín (napr. v rámci PA7) by boli. S tým súvisí aj podpora vyhlasovania multilaterálnych výziev a projektov pre získanie lepších skúseností a výsledkov pri budovaní prosperity regiónu.

Pre zlepšenie komunikácie v rámci stratégie by bolo vhodné vytvoriť podobný systém alebo aj pokračovať v projekte Dunajský strategický bod (DSP), ktorého úloha bola zlepšenie implementačného procesu a podpora interakcií s rôznymi zúčastnenými stranami a organizáciami v regióne. DSP tiež slúžil ako bod prepojenia a podpory výmeny názorov, skúseností a vedomostí koordinátorov prioritných oblastí s národnými koordinátormi (u nás Úrad vlády SR) v plnení ich úloh a presadzovania stratégie na európskej úrovni. Tiež slúžil ako informačný kanál pre rôzne udalosti, stretnutia, konferencie či vyhlasovanie výziev. V súčasnosti je tiež vo fáze implementácie jeden z vydaných konceptov DTP – tzv. Kapitalizačná stratégia, ktorá prepája DTP projekty a koordinátorov prioritných oblastí za účelom vytvorenia väzby medzi strategickou a projektovou úrovňou.

Odporúčania v oblasti financovania súvisia s uvažovaným pretvorením konceptu „troch NIE“ na „tri ÁNO“, ktorý ako sme už spomínali, v súčasnosti znie „žiadne nové fondy, žiadne nové inštitúcie, žiadna nová legislatíva“. Bolo by vhodné vytvoriť nové finančné systémy, nielen kvôli zapojeniu menších podnikov ale aj kvôli nedostatku finančných zdrojov aj napriek čerpaniu z EŠIF a rôznych iných európskych programov či iných zdrojov. Čo sa však hodnotí pozitívne je sieť DFCN, pomocou ktorej dochádza k realizácii spoločných akcií financovania pre podporu v oblasti vedy, technológií a inovácií.

Pre zjednodušenie a urýchlenie reportovania, t. j. predkladanie správ by bolo vhodným riešením realizovať reportovanie elektronickou formou (čo sa v rámci projektu eMS čiastočne podarilo) pre zlepšenie administratívnej náročnosti a vytvorenia dostatku času na plnenie úloh a priorít stratégie, avšak s dlhodobým výhľadom, teda nielen v rámci spomenutého projektu ale už natrvalo. Vytvorenie dobrého monitorovacieho systému dosahovania cieľov by zlepšovalo hodnotenie implementácie stratégie a pomohlo pri návrhoch na jej zlepšenie v rôznych oblastiach či aktualizácii nastavených cieľov/akcií/míľnikov.

Posledným odporúčaním pre tento región je popularizácia Dunajskej stratégie, pretože jej koncept je v krajinách regiónu pre širokú verejnosť málo známy. Zvýšením povedomia v akademických inštitúciách s možnosťou mladých študentov i akademických pracovníkov zapojiť sa do projektov, zviditeľniť príkladmi dobrej praxe a dosiahnutými výsledkami v médiách by určite pomohlo stratégii získať na väčšej dôležitosti (byť vyššou prioritou v rebríčku priorít vlád) a väčšej podpore či motivácií zapojiť sa do jej realizovania.

## Záver

Stanovený cieľ práce, teda identifikovať hlavné rozdiely pri implementácii dvoch najstarších stratégií a získané poznatky ďalej využiť pri formulácii návrhov riešení na skvalitnenie a zefektívnenie vybraných oblastí Dunajskej stratégie, sme dosiahli za pomoci pološtrukturovaných rozhovorov, štúdie, odbornej literatúry a rozličných dokumentov potrebných pre implementáciu oboch stratégií. Teoretická časť práce nám umožnila oboznámiť sa s problematikou, teda na akých teoretických základoch makroregionálne stratégie fungujú (v praxi). Z praktickej časti sme dospeli k trom najhlavnejším zisteniam resp. oblastiam, ktorých zlepšenie by výrazne posilnilo pozíciu Dunajskej stratégie. Po prvé, zvýšiť povedomie verejnosti o makroregionálnych stratégiách, ktoré fungujú na dobrej kooperačnej a koordinačnej úrovni, je kľúčové pri získavaní nových partnerstiev, výmene skúseností a pri zapojení ďalších aktérov do makroregionálneho procesu. Sme presvedčení, že propagáciou príkladov dobrej praxe je možné zvýšiť povedomie a záujem verejnosti o Dunajskú a ostatné makroregionálne stratégie.

Druhým odporúčaným zlepšením Dunajskej stratégie je aj zvýšenie úrovne spolupráce až na medzi-makroregionálnu, t. j. spolupráca medzi implementovanými stratégiami prostredníctvom prioritných oblastí riešiacich podobné okruhy záujmu. Medzi-makroregionálna spolupráca by zjednodušila procesy a urýchlila riešenia niektorých problémov, posilnila vzťahy medzi krajinami a vďaka nej by mohlo vznikať mnoho úspešných projektov nadnárodného významu. Spolupráca a podpora Interactu predstavuje dôležitú pridanú hodnotu, ako aj finančná podpora z rozličných programov financovania ako napr. Interreg. Toto tvrdenie podporuje napríklad aj workshop, ktorý sa konal 19. apríla 2018 zameraný na problematiku vody a bol organizovaný Prioritnou oblasťou 4 Kvalita vôd v spolupráci práve s Interactom. Organizácia workshopu je teda prvým krokom k takejto spolupráci. Netreba však zabúdať na skutočnosť, že prílišné prekrývanie stratégií by mohlo priniesť opačný neželaný výsledok, a teda uprednostnením jednej priority z jednej stratégie pred druhou prioritnou z inej stratégie by mohlo viesť k prípadným konfliktom záujmov.

Zvýšenie miery zapojenia a angažovanosti krajín participujúcich na stratégií (hlavne krajín mimo EÚ) je tretím dôležitým zistením, ktoré si vyžaduje osobitú pozornosť. Na Dunajskej stratégii participuje 14 krajín, z toho 5 z nich sú nečlenské krajiny, ktoré vo veľmi malej miere resp. vôbec neparticipujú na dôležitých rozhodovacích procesoch, konferenciách a zasadnutiach Riadiaceho výboru v rámci prioritných oblastí. Všetka

zodpovednosť a rozhodnutia potom pripadajú na aktívnych členov, pre ktorých je niekedy náročné riešiť problémy bez týchto krajín. Vhodnou motiváciou nečlenských krajín by sa zabezpečila zvýšená účasť a participácia na riešení problémov, využitia príležitostí napr. v podobe účasti na spoločných projektoch alebo spomenutou reštrukturalizáciou pracovných a expertných skupín či vhodným monitorovacím systémom.

Na základe získaných poznatkov a skúseností počas dvojročného vlastného výskumu (vrátane ŠVOČ) MRS môžeme považovať za významný nástroj cezhraničnej spolupráce, ktorý pomáha posilňovať jednotlivé krajiny v regiónoch, ale i regióny ako celky. Pre Slovenskú republiku predstavuje účasť na Dunajskej stratégii veľké pozitívum, čo je viditeľné najmä na aktívnej angažovanosti Slovenska v oblasti vedy, výskumu a inovácií (nakoľko máme mnoho vysokokvalifikovaných odborníkov, výskumníkov, učiteľov, podnikateľov, predstaviteľov neziskových organizácií) prispievajúcich do jednotlivých oblastí vzdelávania, vedy, výskumu, inovácií či IKT. Zapojenie Slovenska do oblasti kvality vôd, teda riešenia problémov rieky Dunaj a jeho prítokov takisto nie je zanedbateľným prínosom. Dôkazom je organizácia spomínaného workshopu za účasti predstaviteľov všetkých MRS, účasť na riešení DTP projektov ale aj organizácia konferencie na prepojenie poľnohospodárstva s vodným hospodárstvom.

Preto považujeme za dôležité šíriť informácie špeciálne o Dunajskej stratégii na Slovensku, aby sa konkrétne do tohto makroregionálneho procesu a aktivít stratégie zapájali najmä akademici, mladí ľudia, výskumníci a ďalší odborníci, ktorí by mohli prispieť k zlepšeniu súčasného stavu vo viacerých oblastiach (napr. doprava, životné prostredie, vzdelávanie, občianska angažovanosť, bezpečnosť) nielen na Slovensku, ale na makroregionálnej úrovni, tiež by mohli pomôcť ku skvalitneniu stratégie a zviditeľneniu Slovenska na makroregionálnej úrovni.

## Zoznam použitej literatúry

1. ACTION GROUP 2: LEAD BY BADEN-WÜRTTEMBERG AND AUVERGNE.RHÔNE-ALPES.. *Added value of the EU Strategy for the Alpine Region (EUSALP) for clusters and enterprises*. [online]. Stuttgart: Ministry of Economic Affairs, Labour and Housing Baden-Württemberg. 2017. 11 s. [cit. 2018-02-10]. Dostupné na: [https://www.alpine-region.eu/sites/default/files/uploads/group/8/attachments/brochure\\_eusalp\\_ag\\_2\\_web-pdf.pdf](https://www.alpine-region.eu/sites/default/files/uploads/group/8/attachments/brochure_eusalp_ag_2_web-pdf.pdf)
2. ATLANTIC ARC COMMISSION. *Atlantic Arc develops contribution to mid-term review of Atlantic Strategy Action Plan*. [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné na: <http://cpmr-atlantic.org/maritime/atlantic-arc-develops-contribution-to-mid-term-review-of-atlantic-strategy-action-plan/6349/>
3. BALTÀ PORTOLÉS, Jordi. *Cross-Border Cooperation and Cultural Communities in Europe*. [online]. Brussels: Centre Maurits Coppieters. 2015. 33 p. [cit. 2017-11-25]. Dostupné na: [https://www.ideasforeurope.eu/wp-content/uploads/LOW\\_CMC-4695-PAPER-3-Euroregions\\_290715.pdf](https://www.ideasforeurope.eu/wp-content/uploads/LOW_CMC-4695-PAPER-3-Euroregions_290715.pdf)
4. COWI. *Study on macroregional strategies and their links with cohesion: Data and analytical report for the EUSDR*. [online]. Denmark. 2017. 248 p. [cit. 2017-12-03]. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/danube/eusdr\\_links\\_cohesion\\_policy.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/danube/eusdr_links_cohesion_policy.pdf)
5. DANUBE REGION STRATEGY PA04 WATER QUALITY. *Projects*. [online]. [cit. 2018-01-18]. Dostupné na: <https://www.danubewaterquality.eu/projects>
6. DUBOIS, Alexandre et. al. *EU macro-regions and macro-regional strategies – A scoping study*. [online]. Stockholm: Nordregio. 2009. 44 p. [cit. 2017-12-15]. ISSN1403-2511. Dostupné na: <https://pdfs.semanticscholar.org/d8c9/8ff9ab16389be7b4c4c0dbd360024e4b9e35.pdf>
7. EU STRATEGY FOR BALTIC SEA REGION. *About: EUSBSR in a nutshell*. [online]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about>
8. EU STRATEGY FOR BALTIC SEA REGION. *Funding*. [online]. [cit. 2018-01-05]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/funding-sources>
9. EU STRATEGY FOR BALTIC SEA REGION. *Implementation*. [online]. [cit. 2018-01-05]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/implementation>
10. EU STRATEGY FOR THE ADRIATIC AND IONIAN REGION. *Funding opportunities*.. [online]. [cit. 2018-01-23]. Dostupné na: <http://www.adriatic-ionician.eu/2014-03-21-07-28-38>

11. EU STRATEGY FOR THE ADRIATIC AND IONIAN REGION. *Interreg ADRIION transnational programme approved 35 projects under conditions..* [online]. 2017. [cit. 2018-01-23]. Dostupné na: <http://www.adriatic-ionician.eu/communication/news/616537-interreg-adrion-transnational-programme-approved-35-projects-under-conditions>
12. EU STRATEGY FOR THE ADRIATIC AND IONIAN REGION. *The Adriatic and Ionian Region.* [online]. [cit. 2018-01-23]. Dostupné na: <http://www.adriatic-ionician.eu/about/the-adriatic-ionician-region>
13. EU STRATEGY FOR THE ADRIATIC AND IONIAN REGION. *What is the EUSAIR?* [online]. [cit. 2018-01-23]. Dostupné na: <http://www.adriatic-ionician.eu/about>
14. EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *Alpine Region Preparatory action fund (ARPAF): First five projects selected.* [online]. 2017. [cit. 2018-02-12]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/news/alpine-region-preparatory-action-fund-arpaf-first-five-projects-selected>
15. EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *Mission Statement.* [online]. [cit. 2018-02-01]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/mission-statement>
16. EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *Official documents & Guidelines.* [online]. [cit. 2018-02-11]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/official-documents-guidelines>
17. EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *Origins of the EUSALP strategy.* [online]. 22 s. [cit. 2018-02-02]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/sites/default/files/uploads/page/23/attachments/eusalporiginsofthestrategy.pdf>
18. EU STRATEGY FOR THE ALPINE REGION. *The Objectives.* [online]. [cit. 2018-02-11]. Dostupné na: <https://www.alpine-region.eu/objectives>
19. EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Annex to the Action Plan for the EU Strategy for the Baltic Sea Region: Ongoing and completed flagships of the EUSBSR.* [online]. 2017. 75 p. [cit. 2018-01-15]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=25>
20. EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area ,Education‘.* [online]. Dostupné na: <http://groupspaces.com/eusbsr-education/>
21. EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area ,Innovation‘.* [online]. Dostupné na: <http://www.pa-innovation.eu/#about>
22. EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area ,Safe‘* [online]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/save-the-sea/pa-safe>

23. EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area ,Ship‘* [online]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/save-the-sea/pa-ship>
24. EU STRATEGY FOR THE BALTIC SEA REGION. *Policy Area ,Tourism‘*. [online]. Dostupné na: <http://www.baltic-sea-strategy-tourism.eu/pa-tourism/>
25. EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 10 Institutional Capacity & Cooperation*. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-capacitycooperation.eu>
26. EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 1A Waterways Mobility*. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-navigation.eu/>
27. EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 1B Rail-Road-Air Mobility*. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-transport.eu>
28. EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 2 Sustainable Energy*. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-energy.eu/>
29. EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 4 Water Quality*. [online]. Dostupné na: <https://www.danubewaterquality.eu/>
30. EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 5 Environmental Risks*. [online]. Dostupné na: <https://www.danubeenvironmentalrisks.eu/>
31. EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 6 Biodiversity & Landscapes*. [online]. Dostupné na: <https://www.danube-nature.eu>
32. EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 7 Knowledge Society*. [online]. Dostupné na: <https://www.danubeknowledgesociety.eu/>
33. EU STRATEGY FOR THE DABUE REGION. *Priority Area 9 People & Skills*. [online]. Dostupné na: <https://www.peopleandskills-danuberegion.eu/>
34. EUROPEAN COMMISSION. *Library – EU Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. [cit. 2018-01-08]. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/baltic-sea/library/#1](http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/baltic-sea/library/#1)
35. EUROPEAN COMMISSION. *For a prosperous and integrated Adriatic and Ionian Region*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2014. 11 s. [cit. 2018-01-24]. ISBN 978-92-79-38364-9. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/adriat\\_ionian/pdf/brochure\\_250914.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/adriat_ionian/pdf/brochure_250914.pdf)
36. EUROPEAN COMMISSION. *Commission staff working document : Action Plan for the European Union Strategy for the Baltic Sea Region*. [online]. Brussels: European Commission, 2017, 177 s. [cit. 2018-03-28.]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=17>

37. EUROPEAN COMMISSION. *Cross Border Cooperation*. [online]. Brussels: Európska Komisia. 2016. [cit. 2017-11-28]. Dostupné na: [https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/cross-border-cooperation\\_en](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/cross-border-cooperation_en)
38. EUROPEAN COMMISSION. *EU strategy for the Alpine Region*. [online]. 2 s. [cit. 2018-01-24]. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/macro\\_region\\_strategy/pdf/factsheet\\_alpine-region\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/factsheet_alpine-region_en.pdf)
39. EUROPEAN COMMISSION. *What is the EUSDR?* [online]. [cit. 2017-12-20]. Dostupné na: <http://www.danube-region.eu/about>
40. EUROPEAN PARLIAMENT. *New role of macro-regions in European Territorial Cooperation. Study*. [online]. Brussels: European Parliament. 2015. 104 p. [cit. 2017-12-01]. Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL\\_STU\(2015\)540349\\_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540349/IPOL_STU(2015)540349_EN.pdf)
41. EURÓPSKA KOMISIA. *Čo je to makroregionálna stratégia?* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie. 2017. 4 s. [cit. 2017-12-15]. ISBN 978-92-79-76616-9. Dostupné na: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/cooperate/macro\\_region\\_strategy/pdf/mrs\\_factsheet\\_sk.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/mrs_factsheet_sk.pdf)
42. EURÓPSKA KOMISIA. *Stratégia Podunajskej oblasti: Úspešné príbehy*. [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2016, 44 s. [cit. 2017-12-10]. ISBN 978-92-79-61766-9. Dostupné na: <http://danube-region.eu/communication/success-stories>
43. EURÓPSKA KOMISIA. *Stratégia pre podunajskú oblasť*. [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2017, 2 s., [cit. 2018-01-05]. ISBN 978-92-79-74479-2. Dostupné na: <http://danube-region.eu/attachments/article/590643/EUSDR-SK.PDF>
44. INTERREG DANUBE TRANSNATIONAL PROGRAMME. *Programme presentation*. [online]. [cit. 2018-01-17]. Dostupné na: <http://www.interreg-danube.eu/about-dtp/programme-presentation>
45. MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF FINLAND. *Cross-border cooperation – benefiting from borders*. [online]. Helsinki: Edita Pic. 2011. 9 p. [cit. 2017-11-21]. Dostupné na: [http://www.aebr.eu/files/publications/CBC\\_Benefiting\\_from\\_Borders.pdf](http://www.aebr.eu/files/publications/CBC_Benefiting_from_Borders.pdf)
46. SWEDISH AGENCY FOR ECONOMIC AND REGIONAL GROWTH. *The Baltic Sea Region strategy for beginners*. [online]. Stockholm. 40 p. 2016. [cit. 2018-01-11]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/news-room/documents-materials?task=document.viewdoc&id=26>
47. TESCASIU, B. *Toward a macroregional strategy for the Carpathians*. [online]. Transilvania: The Transilvania University of Brasov, 2015, Series V: Economic

Sciences, vol. 8 (57), No.1. 299 s. Bulletin of the Transilvania University of Brasov. ISSN 2065-2194. Dostupné na: [http://webbut.unitbv.ro/Bulletin/Series%20V/BULETIN%20I%20PDF/SITE\\_1-2015/SERIA-V\\_No-1-2015.pdf](http://webbut.unitbv.ro/Bulletin/Series%20V/BULETIN%20I%20PDF/SITE_1-2015/SERIA-V_No-1-2015.pdf)

48. TORFFI, Jóhannesson. *Spotlight on Policy Area Bioeconomy: for sustainable change*. [online]. EU Strategy for the Baltic Sea Region, 2017. [cit. 2018-03-30]. Dostupné na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/news-room/highlights-blog/item/9-spotlight-on-policy-area-bioeconomy-for-sustainable-change>
49. VARNA FORUM 2.0. *Thinking Together: The Black Sea Region: Confrontation or Cooperation?* [online]. Varna: Riviera Resort, Varna. 2017. 14 s. [cit. 2018-02-21]. Dostupné na: <http://cpmr-balkan-blacksea.org/wp-content/uploads/sites/7/2017/03/VF2-2017-Disc.-Facil.-Paper-27.04.pdf>